

**UCHWAŁA NR XXI/216/2016
RADY MIEJSKIEJ W DREZDENKU**

z dnia 24 lutego 2016 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Drezdenko na lata 2014-2020

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j.Dz.U.2015.1515 ze zm.) Rada Miejska w Drezdenku uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Drezdenko na lata 2014-2020, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc Uchwała nr XXIII/170/2000 Rady Miejskiej w Drezdenku z dnia 22 sierpnia 2000 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Gminy Drezdenko do 2015 roku”.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Drezdenka.

§ 4. Uchwała wchodzi z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Drezdenku

Adam Kołwzan

Strategia Rozwoju Gminy Drezdenko na lata 2014-2020

DREZDENKO 2015

Spis treści

Wstęp	3
1. Metodologia	4
2. Wizja i misja	6
2.1. Wizja.....	6
2.2. Misja	6
3. Założenia strategiczne	8
3.1. Logika założeń strategicznych	8
3.2. Obszar strategiczny nr 1. Spójność społeczna	9
3.3. Obszar strategiczny nr 2. Ochrona środowiska i spójność techniczna	10
3.4. Obszar strategiczny nr 3. Lokalna gospodarka	12
3.5. Obszar strategiczny nr 4. Zarządzanie w samorządzie	13
4. Spójność z lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i europejskimi dokumentami strategicznymi oraz dokumentami będącymi na etapie projektowania	21
4.1. Krajowe dokumenty strategiczne.....	21
4.1.1. Strategia Europa 2020	21
4.1.2. Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności (DSRK)	21
4.1.3. Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo (SRK)	21
4.1.4. Krajowy Program Reform	22
4.1.5. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR).....	22
4.1.6. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK)	22
4.1.7. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa do 2020 roku	23
4.2. Regionalne dokumenty strategiczne	23
4.2.1. Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020.....	23
4.2.2. Lubuska Regionalna Strategia Innowacji	24
4.2.3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego.....	24
4.2.4. Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 roku	25
4.3. Programy operacyjne	25
4.3.1. Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020.....	25
4.3.2. Inne programy operacyjne	26
5. Źródła finansowania	27
6. Monitoring i ewaluacja	28
6.1. Cel procedury.....	28
6.2. Różnice między monitoringiem a ewaluacją	28
6.3. Podstawowe zasady monitoringu.....	30
6.4. Narzędzia monitoringowe.....	31
6.5. Struktura organizacyjna oraz podział zadań	32
6.6. Terminy	33
6.7. Szczegółowy opis postępowania.....	34
Załącznik nr 1. Diagnoza społeczno-gospodarcza	35
1. Przestrzeń i środowisko	35
1.1. Umiejscowienie gminy w województwie i kraju.....	35
1.2. Charakterystyka sieci osadniczej.....	37
1.3. Opis zasobów naturalnych oraz warunków przyrodniczych gminy	41

1.4. Opis zasobów kulturowych	49
1.5. Kluczowe wnioski	51
2. Sfera społeczna	52
2.1. Demografia	52
2.2. Rynek pracy	56
2.3. Uczestnictwo w kulturze	58
2.4. Organizacje pozarządowe, aktywność mieszkańców	58
2.5. Kluczowe wnioski	60
3. Sfera gospodarcza	62
3.1. Struktura podstawowych branż gospodarki	62
3.2. Rolnictwo	68
3.3. Turystyka	70
3.4. Kluczowe wnioski	74
4. Infrastruktura techniczna	75
4.1. Mieszkalnictwo	75
4.2. Sieć komunikacyjna	75
4.3. Gospodarka wodno-ściekowa	78
4.4. Gospodarka odpadami	79
4.5. Infrastruktura energetyczna	80
4.6. Kluczowe wnioski	81
5. Infrastruktura społeczna	82
5.1. Infrastruktura edukacyjna	82
5.2. Infrastruktura sportowa	83
5.3. Infrastruktura kultury	84
5.4. Infrastruktura ochrony zdrowia i opieki społecznej	85
5.5. Bezpieczeństwo publiczne	87
5.6. Kluczowe wnioski	87
Załącznik nr 2 . Analiza SWOT	88
Załącznik nr 3. Raport z badania ankietowego	93
1. Wstęp	93
2. Gmina Drezenko w percepcji mieszkańców, przedsiębiorstw i organizacji pozarządowych.....	95
2.1. Analiza na podstawie ankiet dla mieszkańców	95
2.2. Analiza na podstawie ankiet dla przedsiębiorców	96
2.3. Analiza na podstawie ankiet dla organizacji pozarządowych	96
3. Graficzna analiza badania ankietowego – mieszkańcy	97
Spisy.....	99
Spis rysunków	99
Spis tabel	99
Spis wykresów	100

Wstęp

Strategia rozwoju jest dokumentem wyznaczającym najistotniejsze kierunki rozwoju jednostki samorządu terytorialnego. Określa wizję, misję, założone obszary i cele strategiczne oraz pola operacyjne, jak również wskazuje na otwarte kierunki rozwoju. Zalecenia Komisji Europejskiej mówią, że każda jednostka samorządowa swoje działania, a zwłaszcza inwestycje finansowane ze środków Unii Europejskiej, powinna podejmować w oparciu o jasno sformułowany plan długofalowego rozwoju. Jest to istotne tym bardziej teraz, gdy rozpoczął się kolejny okres programowania Funduszy Europejskich na lata 2014-2020. Profesjonalne budowanie dokumentu strategicznego wymagało także wdrożenia działań uspołeczniających (konsultacje z głównymi interesariuszami strategii).

Budując Strategię Rozwoju Gminy Drezdenko na lata 2014-2020 (dalej: SRGD 2014-2020) przyjęto zasadę, że wszystkie zidentyfikowane kierunki działania powinny realizować zasady podejścia obszarowego, tj. ukierunkowanego na realizację projektów zintegrowanych i partnerskich, inkorporujących korzyści synergiczne, a za rozwój gminy odpowiedzialność ponoszą nie tylko władze samorządowe, ale także inne podmioty, w tym przedsiębiorstwa, organizacje pozarządowe i mieszkańcy.

1. Strategia Rozwoju Gminy Drezdenko na lata 2014-2020 została opracowana w oparciu o perspektywę wizji regionu w 2020 r. i Polski do 2030 r., podkreślając jego specyfikę i wskazując na indywidualne rozwiązania, odpowiednie do jego charakterystyki, wyzwań i potrzeb. Przedłożona strategia będzie zatem dokumentem pomocnym przy realizacji wyznaczonych perspektywicznych kierunków rozwoju regionu, dążeniu do osiągnięcia najważniejszych celów. Strategia jest dokumentem programowym, który określa cele rozwoju i stwarza ramy dla przyszłych projektów. Takie podejście zgodne jest z zasadami przygotowywania dokumentów strategicznych, w których wskazuje się wyłącznie kluczowe obszary interwencji.
2. Niniejszy dokument składa się z części programowej, stanowiącej najważniejszy rezultat procesu budowania SRGD 2014-2020, zawierającej wizję, misję, obszary strategiczne i cele strategiczne, oraz pola operacyjne i otwarty katalog kierunków działania. Część programowa zawiera również wskazanie źródeł finansowania, analizę spójności strategii z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu oraz szczegółową procedurę monitorowania, ewaluacji i aktualizacji strategii. Integralnym elementem strategii są załączniki:
 - Załącznik nr 1. Sytuacja społeczno-gospodarcza.
 - Załącznik nr 2. Analiza SWOT.
 - Załącznik nr 3. Raport z badania ankietowego.

1. Metodologia

Proces budowy Strategii Rozwoju Gminy Drezdenko na lata 2015 – 2025 przebiegał wieloetapowo:

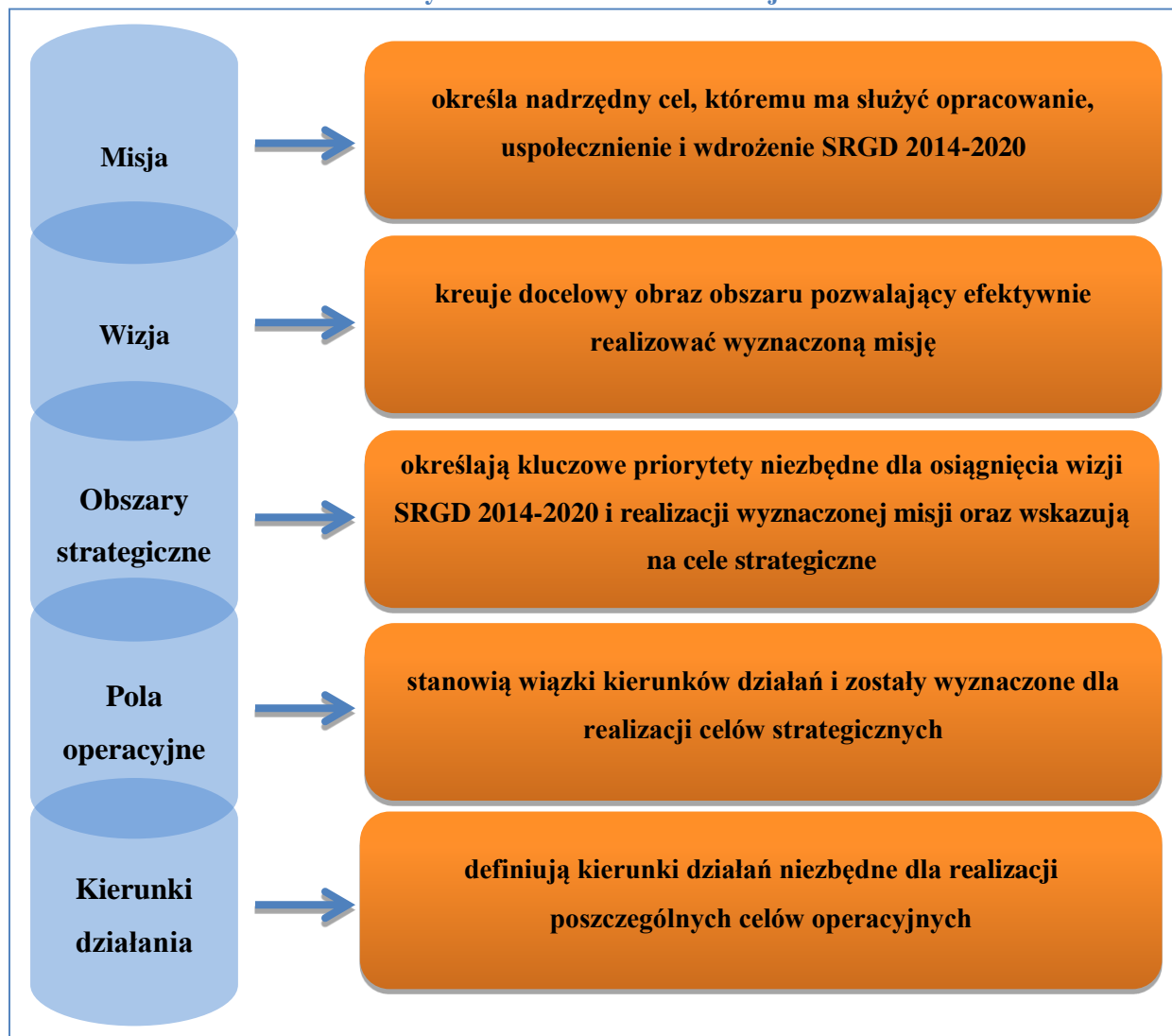
1. Opracowanie diagnozy społeczno-gospodarczej – celem było stworzenie obrazu obecnej sytuacji gminy w aspektach społecznych i gospodarczych, a także ocena potencjału rozwojowego. Efektem prac zespołu było powstanie diagnozy, opisującej podstawowe uwarunkowania rozwojowe gminy Drezdenko. Dokument został opracowany w oparciu o dane zastane, pozyskane m.in. z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, Gminy Drezdenko oraz innych jednostek.
2. Badanie ankietowe mieszkańców, przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych z terenu gminy Drezdenko – celem było uzyskanie jak najszerszych informacji od mieszkańców, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych dotyczących poziomu jakości życia, warunków rozwoju działalności, identyfikacji problemów oraz kluczowych kierunków rozwoju gminy Drezdenko. Każdy uczestnik badania miał także możliwość wskazania konkretnego rozwiązania, propozycji zadania do realizacji w okresie 2014-2020 na terenie gminy Drezdenko.
3. Analiza mocnych i słabych stron gminy, a także szans i zagrożeń jej rozwoju (analiza SWOT) – celem było przeanalizowanie obecnych mocnych i słabych stron gminy Drezdenko, a także szans i zagrożeń istotnych z punktu widzenia jej dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego. Analiza SWOT została podzielona na szereg obszarów tematycznych takich jak: położenie, zasoby naturalne, demografia, infrastruktura społeczna, gospodarka, infrastruktura techniczna, powiązania zewnętrzne.
4. Przygotowanie projektu planu strategicznego – celem była identyfikacja kierunków rozwoju gminy Drezdenko na lata 2014-2020 w podziale na cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działania. Plan strategiczny powstał w oparciu o wcześniejsze analizy, opracowania, materiały wypracowane w trakcie warsztatów¹, jak również w wyniku badania ankietowego mieszkańców, przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych. Projekt strategii został opracowany także w oparciu o założenia w dokumentach strategicznych wyższego szczebla tj. powiatowego, wojewódzkiego, krajowego oraz europejskiego.
5. Opracowanie procesu monitorowania, ewaluacji i aktualizacji strategii – celem było opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji celów i realizacji poszczególnych kierunków działań oraz aktualizowania dokumentu.

Podstawą wyznaczania strategii rozwoju Gminy Drezdenko jest określenie misji i wizji oraz wyznaczenie obszarów strategicznych i pól operacyjnych, a także przypisanie im celów strategicznych i celów operacyjnych. Do każdego celu operacyjnego rekomendowano proponowane kierunki działania,

¹ Spotkania warsztatowe odbyły się w drugiej połowie maja 2015 r. – wnioski zgłoszone przez przedsiębiorców i organizacje pozarządowe zostały w większości uwzględnione w treści założeń strategicznych, głównie jako proponowane kierunki działania.

jednakże nie mają one charakteru zamkniętego, co oznacza, że mogą być modyfikowane i rozszerzane. Decyduje zgodność z tematyką obszaru strategicznego. Okres obowiązywania Strategii Rozwoju Gminy Drezdenko to przedział lat 2014-2020 (dalej: SRGD 2014-2020).

Rysunek 1 Podstawowe definicje

Źródło: Opracowanie własne.

2. Wizja i misja

2.1. Wizja

Na potrzeby opracowania niniejszej Strategii wizja Gminy Drezdenko zdefiniowana została w następujący sposób:

W 2025 r. na terenie gminy Drezdenko:

- istnieje korzystny klimat dla rozwoju turystyki i przedsiębiorczości;
- wykorzystywane są zasoby naturalne gminy a wpływy do budżetu z tytułu eksploatacji złóż ropy naftowej przeznaczane są na rozwój mieszkańców;
- prowadzone są działania dla rozwoju rynku pracy i zatrudnienia;
- rozwija się edukacja, dzięki czemu wzrasta kapitał intelektualny i kreatywny;
- każdy mieszkaniec ma dostęp do podstawowych usług publicznych a przestrzeń gminy pozbawiona jest barier dla osób niepełnosprawnych;
- stosowane są rozwiązania ograniczające emisję zanieczyszczeń do ekosystemu, w tym odnawialne źródła energii;
- obszar jest dobrze skomunikowany zewnętrznie oraz spójny wewnętrznie pod względem transportowym;
- mieszkańcy wykazują wysoką aktywność obywatelską i chętnie uczestniczą w procesach integracyjnych;
- wzmocniono mechanizmy zarządzania w samorządzie, w tym w zakresie zarządzania kryzysowego;

Wizja precyzyjnie określa pożądane cechy Gminy Drezdenko oraz precyzuje kluczowe wartości Strategii. Wizja została sformułowana w możliwie jak najbardziej przystępny sposób, tak, aby przekaz był czytelny dla każdego odbiorcy.

2.2. Misja

Na potrzeby opracowania niniejszej Strategii misja Gminy Drezdenko zdefiniowana została w następujący sposób:

Misją Gminy Drezdenko jest prowadzenie polityki rozwoju opartej na:

- bazowaniu na potencjale endogenicznym i zasobach naturalnych m.in. dla rozwoju turystyki i energetyki;
- uwzględnieniu potrzeb grup defaworyzowanych, niedyskryminacji i zasad włączenia społecznego;
- uwzględnieniu potrzeb środowiska naturalnego;
- uwzględnieniu korzystnego klimatu dla innowacji i e-usług;
- budowaniu sieci współpracy i wspólnej realizacji zadań o charakterze ponadlokalnym.

Misja precyzyjnie wskazuje cel działania Gminy Drezdenko oraz precyzuje kluczowe obszary Strategii. Misja została sformułowana w możliwie jak najbardziej przystępny sposób, tak aby przekaz był czytelny dla każdego odbiorcy.

3. Założenia strategiczne

3.1. Logika założeń strategicznych

W rezultacie analizy:

- wyzwań rozwojowych określonych w dokumentach strategicznych wyższego rzędu, w tym: Strategia Europa 2020; Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności (DSRK); Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo; Krajowy Program Reform – Europa 2020; Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie; Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego do 2020 roku; Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020; Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020; Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020; Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020; Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020 oraz Programy Operacyjne Europejskiej Współpracy Terytorialnej 2014-2020;
 - potrzeb inwestycyjnych określonych w trakcie badań ankietowych, badań kwestionariuszowych, warsztatów strategicznych i analizy dokumentów źródłowych;
 - nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej, w ramach której różnorodna gama podmiotów uzyska możliwość dofinansowania projektów rozwojowych i która premiuje, oprócz znanych z poprzedniego okresu programowania wartości horyzontalnych (np. równość szans, zrównoważony rozwój, ochrona środowiska, wykorzystanie technik informacyjnych i komunikacyjnych, zatrudnienie), także działania zintegrowane i realizowane w formule partnerstwa publiczno-prywatnego i publiczno-społecznego, wielopoziomowe zarządzanie, oraz większe zaangażowanie innych partnerów rozwoju;
 - odgórnych rozwiązań instytucjonalizacji działalności rozwojowej określonych przepisami prawa.
- a. rekomenduje się przyjęcie logiki interwencji opartej o następujące obszary strategiczne:
- Obszar strategiczny nr 1 *Spójność społeczna*;
 - Obszar strategiczny nr 2 *Ochrona środowiska i spójność techniczna*;
 - Obszar strategiczny nr 3 *Lokalna gospodarka*;
 - Obszar strategiczny nr 4 *Zarządzanie w samorządzie*.

3.2 Obszar strategiczny nr 1. Spójność społeczna

Celem obszaru strategicznego nr 1. – Spójność społeczna jest podniesienie poziomu dostępności i jakości usług edukacyjnych, zdrowotnych i włączenia społecznego oraz zwiększenie poziomu partycypacji i zaangażowania społecznego.

Celem pola operacyjnego nr 1.1. – Edukacja – jest ograniczenie barier w dostępie do edukacji oraz stworzenie warunków dla nieskrępowanego rozwoju osobowościowego i kompetencyjnego dzieci i młodzieży, prowadzących do wypracowania umiejętności odnajdywania się w otoczeniu oraz zwiększenia szans na zatrudnienie. W dobie informatyzacji i rozwijającej się w tempie geometrycznym technologii niezbędne jest wypracowanie u dzieci i młodzieży kompetencji w posługiwaniu się narzędziami TiK. Rosnąca konkurencja na rynku pracy wymaga kształtowania postaw aktywnych i kreatywnych, a także otwartości wobec świata i asertywności. Istotna jest także identyfikacja predyspozycji intelektualnych, a w dalszej kolejności zawodowych na możliwie wczesnych etapach kształcenia oraz rozwijanie kluczowych umiejętności nie tylko u dzieci szczególnie uzdolnionych

Celem pola operacyjnego nr 1.2. – Włączenie społeczne i zdrowotne – jest podniesienie poziomu dostępności i jakości usług włączenia społecznego. Ważnym działaniem będzie także identyfikacja i monitorowanie problemów społecznych oraz przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego. Zjawisko to skutkuje patologiami społecznymi, ograniczonym dostępem do rynku pracy oraz różnego rodzaju dóbr. Dlatego też istotne jest informowanie o dostępnych formach pomocy. Istotna jest również szeroko rozumiana integracja społeczna i wykorzystywanie modelowych rozwiązań w zakresie aktywnej integracji i ekonomii społecznej. Należy również zwrócić uwagę na:

- grupę seniorów – ich możliwości, potencjał i potrzeby oraz wzmocnić procesy aktywizacji tej grupy społecznej;
- podniesienie poziomu dostępności i jakości usług ochrony zdrowia ze szczególnym uwzględnieniem zwiększenia dostępu do dedykowanych programów profilaktycznych i promocji zdrowego stylu życia oraz podjęcie działań zmierzających do opracowania programów zdrowotnych dla gminy Drezdenko, w tym we współpracy z podmiotami zewnętrznymi.

Celem pola operacyjnego nr 1.3. – Społeczeństwo obywatelskie – jest prowadzenie konstruktywnego dialogu społecznego poprzez rozwój współpracy między samorządem a organizacjami pozarządowymi oraz prowadzenie konsultacji obywatelskich i branie pod uwagę inicjatyw wychodzących ze strony obywateli. Podstawą powodzenia tych działań jest opracowanie procedur takiej współpracy oraz zaplanowanie i zarezerwowanie środków finansowych na pokrycie kosztów wkładu własnego organizacji pozarządowych na potrzeby realizacji projektów ze środków zewnętrznych. Istotne jest również

kreowanie wśród mieszkańców postaw obywatelskich, w tym poprzez promocję oraz wspieranie działań wolontariackich.

Celem pola operacyjnego nr 1.4. – Usługi czasu wolnego – jest poszerzenie oferty usług kulturalnych, rekreacyjnych, edukacyjnych i sportowych, skierowanej do wszystkich grup odbiorców. W działania te zaangażować powinna się gmina we współpracy ze swoimi jednostkami organizacyjnymi i pomocniczymi oraz organizacjami pozarządowymi i Lokalną Grupą Działania Działaj z Nami.

Celem pola operacyjnego nr 1.5. – Społeczeństwo informacyjne jest tworzenie warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego, w tym wzrost wykorzystania e-usług.

3.3 Obszar strategiczny nr 2. Ochrona środowiska i spójność techniczna

Celem obszaru strategicznego nr 2. – Ochrona środowiska i spójność techniczna – jest zapewnienie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury publicznej i poszanowanie potrzeb środowiska naturalnego.

Celem pola operacyjnego nr 2.1. – Odnawialne źródła energii i niskoemisyjność – jest zmniejszenie negatywnej presji człowieka na środowisko poprzez zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz zmniejszenie zużycia energii i emisji CO₂. Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych przyczynia się do ograniczania emisji polutenów do atmosfery, dywersyfikacji źródeł energii i wzrostu bezpieczeństwa energetycznego regionu. Cele te zostaną osiągnięte poprzez modernizację energetyczną budynków gminy wraz z zastosowaniem źródeł energii odnawialnej oraz opracowanie i wdrożenie programu dopłat do zmian systemów grzewczych w budynkach sektora mieszkaniowego. Zastosowane technologie opartych na odnawialnych źródłach energii będzie obwarowane wymogami bezpieczeństwa dla czynników środowiskowych oraz ludzi ograniczając do minimum ich wpływ na środowisko i ludzi poprzez: lokalizację turbin i farm wiatrowych w odległości co najmniej 2 km od zabudowań mieszkalnych, tworzenie stref pośrednich dla lokowanych turbin w celu ograniczania szkodliwych oddziaływań, objęcie ochroną obszarów, na których występują ujęcia wód.

Celem pola operacyjnego nr 2.2. – Infrastruktura ochrony środowiska – jest przede wszystkim uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej poprzez poprawę jakości środowiska naturalnego dzięki zmniejszeniu emisji zanieczyszczeń odprowadzanych do gleby i wód powierzchniowych oraz podziemnych. Sektor komunalny, przede wszystkim produkcja ścieków bytowych, jest jednym z głównych źródeł zanieczyszczeń stanowiących zagrożenie dla jakości wód powierzchniowych, gleby oraz innych cennych zasobów środowiska naturalnego. Infrastruktura wodno-kanalizacyjna gminy wymaga doinwestowania. Priorytetem jest rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz budowa przydomowych oczyszczalni ścieków (indywidualnych lub strefowych) w miejscach niedostępnych lub w zabudowie rozproszonej i zagrodowej, władze gminy wprowadzą obowiązek podłączenia się do sieci

kanalizacyjnej oraz likwidację zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni na skanalizowanych terenach.

Celem pola operacyjnego nr 2.3. – Dziedzictwo przyrody – jest ochrona obszarów dziedzictwa przyrody i bioróżnorodności, która wynika zarówno z przepisów prawa polskiego i zobowiązań międzynarodowych, w tym unijnych², jak również z międzypokoleniowej odpowiedzialności. Do realizacji w/w celu przyczyni się m.in. racjonalne korzystanie z zasobów naturalnych (w tym na potrzeby turystyki), ochrona obszarów cennych przyrodniczo, udział we wdrażaniu zintegrowanego systemu zarządzania środowiskiem. Istotne jest również prowadzenie przez gminę działalności edukacyjnej w zakresie ekologii i ochrony środowiska.

Celem pola operacyjnego nr 2.4. – Estetyka przestrzeni publicznej – jest podniesienie estetyki przestrzeni publicznej poprzez rewitalizację, konserwację oraz przebudowę obiektów przestrzeni publicznej. Ciężar działań rewitalizacyjnych spoczywa w dużej mierze na samorządzie gminnym, jednakże zaangażowane winny zostać także inne podmioty, w tym np. jednostki pomocnicze gminy, wspólnoty mieszkaniowe i organizacje pozarządowe. Dla prawidłowego prowadzenia tych działań konieczna jest aktualizacja lub sporządzenie Lokalnego Programu Rewitalizacji, wyznaczenie obszarów wymagających interwencji oraz zaprogramowanie działań rewitalizacyjnych.

Celem pola operacyjnego nr 2.5. – Bezpieczeństwo publiczne – jest podniesienie bezpieczeństwa mieszkańców oraz ochrona środowiska naturalnego i mienia. Realizacja w/w celu zakłada uczestnictwo w procesach planowania, rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej dla potrzeb przeciwdziałania zagrożeniom naturalnym i antropogenicznym, monitoringu zagrożeń naturalnych i alarmowania, wyposażenie jednostek OSP w specjalistyczny sprzęt ratowniczo-gaśniczy dla przeciwdziałania i likwidacji skutków katastrof oraz doskonalenie procesów ratowniczo-gaśniczych OSP, rozbudowę i/lub modernizację remiz strażackich oraz wdrażanie rozwiązań teleinformatycznych na potrzeby bezpieczeństwa publicznego oraz wczesnego ostrzegania przed zagrożeniami.

Celem pola operacyjnego nr 2.6. – Infrastruktura drogowa i towarzysząca oraz komunikacja – jest poprawa płynności i bezpieczeństwa ruchu drogowego. Realizowane powinny być inwestycje drogowe punktowe, których celem będzie poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym, w tym m.in. przebudowa miejsc niebezpiecznych, wyznaczenie stref o ograniczonej prędkości, wyznaczenie stref uprzywilejowujących pieszych i rowerzystów, organizacja miejsc parkingowych poza strefami uspokojonego ruchu oraz modernizacja oświetlenia.

Celem pola operacyjnego nr 2.7. – Mieszkalnictwo – jest przede wszystkim rozwój budownictwa komunalnego.

² Konwencji o różnorodności biologicznej oraz z Dyrektywy Rady 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikiego ptactwa i Dyrektywy Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.

3.4 Obszar strategiczny nr 3. Lokalna gospodarka

Celem obszaru strategicznego nr 3. – Lokalna gospodarka – jest wzrost przedsiębiorczości i zatrudnienia oraz innowacyjności w rolnictwie i sektorze MŚP.

Celem pola operacyjnego nr 3.1. – Przedsiębiorczość i rolnictwo – jest wzrost konkurencyjności sektora MŚP a także wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych. Poprawa rolnictwa i przetwórstwa rolnego następuje przede wszystkim dzięki wykorzystaniu płatności bezpośrednich oraz innych instrumentów występujących w ramach Wspólnej Polityki Rolnej. Istotne będzie również wykorzystanie wszelkich możliwych form wsparcia w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020. W nowym okresie programowania mechanizmów dotacyjnych i finansowych możliwe będzie realizowanie działań zmierzających do systematycznego zwiększania efektywności i wydajności rolnictwa, przy stopniowym ograniczaniu zatrudnienia w samym rolnictwie i w działalnościach z nim związanych. Jako pożądane ocenia się także działania zmierzające do poprawy standardów środowiskowych w gospodarstwach rolnych. Należy również nawiązać i rozwinąć współpracę gospodarstw rolnych z instytucjami otoczenia biznesu oraz organizacjami naukowo-badawczymi w zakresie innowacji w rolnictwie. Dobrym rozwiązaniem będzie również wspólna promocja lokalnej przedsiębiorczości, rolnictwa i lokalnych produktów podczas wcześniej wymienionych targów, misji oraz wystaw.

Celem pola operacyjnego nr 3.2. – Zatrudnienie – jest wzrost kompetencji zawodowych mieszkańców i efektywne wykorzystanie instrumentów rynku pracy. Z perspektywy lokalnego biznesu oraz wzrostu zatrudnienia szczególnie ważna jest zdolność uczenia się i zmiany kwalifikacji zatrudnionych lub potencjalnych pracowników, czy umiejętności prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Dlatego bardzo ważnym działaniem będzie rozwój systemu doradztwa zawodowego, wsparcie systemu poradnictwa w zakresie własnej działalności gospodarczej, wdrażanie instrumentów finansowych wspierających rozpoczynanie działalności gospodarczej, promocja przedsiębiorczości, rozwój i promocja systemu stypendiów i staży. Duży nacisk należy położyć na aktywizację zawodową osób bezrobotnych, zwłaszcza znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy (m.in. osoby do 30. roku życia, po 50. roku życia, osoby bez kwalifikacji i doświadczenia zawodowego, samotnie wychowujące dzieci, niepełnosprawne czy długotrwale bezrobotne). Należy w tym celu poszerzyć współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy.

Celem pola operacyjnego nr 3.3. – Turystyka – jest rozwój i uatrakcyjnienie oferty turystycznej. Tym samym pożądane będą m.in. inwestycje w infrastrukturę rekreacyjną, rozwój współpracy z sąsiednimi gminami w zakresie tworzenia wspólnej oferty turystycznej, wspólnego opracowywania spójnej koncepcji szlaków, tras i ścieżek turystycznych.

3.5 Obszar strategiczny nr 4. Zarządzanie w samorządzie

Celem obszaru strategicznego nr 4. – Zarządzanie w samorządzie jest wzrost efektywności zarządzania w samorządzie lokalnym oraz rozwój współpracy z otoczeniem.

Celem pola operacyjnego nr 4.1. – E-usługi w administracji samorządowej – jest standaryzacja procesów oraz rozwój e-usług w samorządzie. Cel ten zostanie zrealizowany poprzez: udział w tworzeniu systemów monitorowania procesów społeczno-gospodarczych w województwie, udział w tworzeniu instrumentów i systemów zarządzania przestrzenią i informacjami o przestrzeni województwa, czy bezpośrednio wdrażanie e-usług w administracji samorządowej.

Celem pola operacyjnego nr 4.2. – Nowoczesne kadry w administracji samorządowej – jest wzrost kompetencji pracowników samorządowych. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez: udział w procesie budowy systemu kształcenia kadr dla zarządzania rozwojem regionu (szkolenia zawodowe i inne formy rozwoju zawodowego pracowników administracji), wzmocnienie kadr administracji samorządowej, partnerów społecznych i gospodarczych zajmujących się rozwojem i realizacją projektów oraz sukcesywne wdrażanie procedur i procesów zarządzania w samorządzie, zgodnie z uznanymi metodologiami.

Celem pola operacyjnego nr 4.3. – Współpraca z partnerami rozwoju – jest wzrost intensywności współpracy partnerów rozwoju. Cel ten zostanie zrealizowany poprzez: zwiększenie udziału organizacji pozarządowych jako partnera administracji samorządowej w zarządzaniu obszarem, przede wszystkim w zakresie włączenia społecznego, ochrony zdrowia, kampanii informacyjnych i turystyki promocyjnej i tworzenie powiązań z partnerami rozwoju.

Celem pola operacyjnego nr 4.4. – Promocja Gminy Drezdenko – jest promocja zewnętrzna, w tym przede wszystkim gospodarcza (działania zmierzające do poinformowania i zachęcania określonych osób prawnych i/lub fizycznych do aktywności gospodarczej, promocja lokalnej przedsiębiorczości, rolnictwa i lokalnych produktów podczas wcześniej wymienionych targów, misji oraz wystaw) i turystyczna (promowanie miejsc atrakcyjnych turystycznie, organizacja wydarzeń o zasięgu ponadlokalnym oraz współpraca w zakresie turystyki i rekreacji z innymi gminami).

Tabela 1 Logika założeń strategicznych

Obszar strategiczny	Cel strategiczny	Pole operacyjne
1. Spójność społeczna	Podniesienie poziomu dostępności i jakości usług edukacyjnych, zdrowotnych i włączenia społecznego oraz zwiększenie poziomu partycypacji i zaangażowania społecznego	1.1. Edukacja
		1.2. Włączenie społeczne i zdrowotne
		1.3. Społeczeństwo obywatelskie
		1.4. Usługi czasu wolnego
		1.5. Społeczeństwo informacyjne
2. Ochrona środowiska i spójność techniczna	Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury publicznej i poszanowanie potrzeb środowiska naturalnego	2.1. Odnawialne źródła energii i niskoemisyjność
		2.2. Infrastruktura ochrony środowiska
		2.3. Dziedzictwo przyrody
		2.4. Estetyka przestrzeni publicznej
		2.5. Bezpieczeństwo publiczne
		2.6. Infrastruktura drogowa i towarzysząca oraz komunikacja
		2.7. Mieszkalnictwo
3. Lokalna gospodarka	Wzrost przedsiębiorczości i zatrudnienia oraz innowacyjności w rolnictwie i sektorze MŚP	3.1. Przedsiębiorczość i rolnictwo
		3.2. Zatrudnienie
		3.3. Turystyka
4. Zarządzanie w samorządzie	Wzrost efektywności zarządzania w samorządzie lokalnym oraz rozwój współpracy z otoczeniem	4.1. E-usługi w administracji samorządowej
		4.2. Nowoczesne kadry w administracji samorządowej
		4.3. Współpraca z partnerami rozwoju
		4.4. Promocja Gminy

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 2 Proponowane kierunki działania Strategii Rozwoju Gminy Drezdenko

Proponowany kierunek działania	Pole operacyjne	Podmiot odpowiedzialny	Podmiot wspierający
Wsparcie opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz wychowania przedszkolnego	1.1.	– Gmina Drezdenko; – przedsiębiorcy; – organizacje pozarządowe;	
Doposażenie jednostek edukacyjnych w sprzęt i materiały dydaktyczne na potrzeby pracowni w tym m.in. do nauki przedmiotów matematyczno – przyrodniczych, informatycznych i języków obcych oraz na potrzeby prowadzenia zajęć dodatkowych, w tym rozwijających kompetencje kluczowe na rynku pracy	1.1.	– Gmina Drezdenko; – jednostki edukacyjne;	
Budowanie i realizacja programów edukacyjnych w tym w zakresie kompetencji kluczowych na rynku pracy, wsparcie nauki języków obcych; nauk matematyczno – przyrodniczych i TIK ³ oraz postaw kreatywności, innowacyjności, przedsiębiorczości, itp. na wszystkich etapach kształcenia	1.1.	– Gmina Drezdenko; – jednostki edukacyjne;	
Opracowanie i realizacja programów pomocy stypendialnej dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych (m.in. uczniowie niepełnosprawni; uczniowie uzdolnieni, zagrożeni przedwczesnym kończeniem nauki)	1.1.	– Gmina Drezdenko; – jednostki edukacyjne;	
Rozwój działań związanych z doradztwem zawodowym i planowaniem ścieżki edukacyjnej na poziomie edukacji gimnazjalnej	1.1.	– Gmina Drezdenko; – Powiatowy Urząd Pracy; – jednostki edukacyjne;	
Promocja edukacji zawodowej i technicznej, informowanie na temat edukacji zamawianej, rozwój systemu praktyk i staży zawodowych, promocja współpracy z sektorem przedsiębiorstw	1.1.	– Gmina Drezdenko; – Powiatowy Urząd Pracy; – jednostki edukacyjne;	– przedsiębiorstwa i organizacje przedsiębiorstw; – organizacje pozarządowe;
Wprowadzenie szkoleń, doradztwa oraz innych form podwyższania kwalifikacji dla nauczycieli i pracowników pedagogicznych pod kątem kluczowych kompetencji	1.1.	– Gmina Drezdenko; – jednostki edukacyjne;	– organizacje pozarządowe;

³ TIK – techniki informacyjne i komunikacyjne.

uczniów niezbędnych do poruszania się po rynku pracy, tj. TIK, matematyczno – przyrodniczych, języków obcych, nauczania eksperymentalnego, właściwych postaw uczniów (kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej) oraz metod zindywidualizowanego podejścia do ucznia oraz wykorzystania narzędzi wspierających pomoc psychologiczno-pedagogiczną na każdym etapie edukacyjnym (m.in. dla uczniów niepełnosprawnych, uczniów uzdolnionych, zagrożonych przedwczesnym kończeniem nauki)			
Kompleksowe działania integracji i aktywizacji społeczno – zawodowej m.in. dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, seniorów, osób samotnych oraz osób niepełnosprawnych, w tym zwiększenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego oraz rozwój usług asystenckich i bytowych, w szczególności na obszarach wiejskich	1.2.	– Ośrodek Pomocy Społecznej; – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie; – Powiatowy Urząd Pracy; – organizacje pozarządowe;	– Gmina Drezdenko;
Podnoszenie świadomości osób/rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym/ seniorów oraz osób niepełnosprawnych o dostępnych formach pomocy i doradztwa specjalistycznego	1.2.	– Ośrodek Pomocy Społecznej; – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie; – organizacje pozarządowe;	– Gmina Drezdenko;
Poprawa dostępu do infrastruktury włączenia społecznego, w tym przede wszystkim na potrzeby aktywizacji seniorów	1.2.	– Gmina Drezdenko; – Powiat Strzelecko-Drezdenecki;	
Szersze wykorzystanie mechanizmu konsultacji społecznych oraz inicjatyw obywatelskich oraz zaangażowanie kluczowych grup społecznych w proces zarządzania w samorządzie	1.3.	– Gmina Drezdenko; – organizacje pozarządowe; – mieszkańcy;	
Promocja i szersze zastosowanie działań wolontariackich	1.3.	– Gmina Drezdenko; – organizacje pozarządowe; – mieszkańcy;	
Budowanie konstruktywnego dialogu i klimatu współpracy między samorządem a organizacjami pozarządowymi, w tym poprzez wykorzystanie zasobów Urzędu Miejskiego w Drezdenku	1.3.	– Gmina Drezdenko; – organizacje pozarządowe;	

Opracowanie procedur współpracy Gminy Drezdenko z organizacjami pozarządowymi, w tym w zakresie zabezpieczania środków finansowych na pokrycie kosztów wkładu własnego organizacji pozarządowych na potrzeby realizacji projektów ze środków zewnętrznych	1.3.	– Gmina Drezdenko;	– organizacje pozarządowe;
Rozwój oferty kulturalnej skierowanej do różnych grup odbiorców	1.4.	– Gmina Drezdenko; – jednostki pomocnicze gminy - sołectwa; – organizacje pozarządowe; – LGD Działaj z Nami;	
Rozwój oferty rekreacyjno – sportowej skierowanej do różnych grup odbiorców	1.4.	– Gmina Drezdenko; – jednostki organizacyjne; – jednostki pomocnicze gminy - sołectwa;; – organizacje pozarządowe; – LGD Działaj z Nami;	
Rozwój oferty edukacyjnej skierowanej do różnych grup odbiorców	1.4.	– Gmina Drezdenko; – jednostki organizacyjne; – jednostki pomocnicze gminy - sołectwa; – organizacje pozarządowe; – LGD Działaj z Nami;	
Promocja korzystania z e-usług publicznych wśród mieszkańców i przedsiębiorców	1.5.	– Gmina Drezdenko; – jednostki organizacyjne gminy; – jednostki pomocnicze gminy - sołectwa;	
Głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej wraz z zastosowaniem źródeł energii odnawialnej	2.1.	– Gmina Drezdenko; – Powiat Strzelecko-Drezdenecki;	
Głęboka modernizacja energetyczna budynków sektora mieszkaniowego wraz z zastosowaniem źródeł energii odnawialnej	2.1.	– Gmina Drezdenko; – wspólnoty mieszkaniowe;	
Opracowanie i wdrożenie programu dopłat do zmian systemów grzewczych w domach i mieszkaniach	2.1.	– Gmina Drezdenko;	

		– wspólnoty mieszkaniowe;	
Głęboka modernizacja energetyczna budynków sektora przedsiębiorstw wraz z zastosowaniem źródeł energii odnawialnej	2.1.	– przedsiębiorstwa;	
Promowanie wykorzystania odnawialnych i energooszczędnych źródeł energii	2.1.	– Gmina Drezdenko; – organizacje pozarządowe;	
Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej	2.2.	– Gmina Drezdenko;	
Edukacja ekologiczna	2.3.	– Gmina Drezdenko;	
Aktualizacja lub sporządzenie nowego Lokalnego Programu Rewitalizacji, wyznaczenie obszarów wymagających interwencji oraz zaprogramowanie działań rewitalizacyjnych	2.4.	– Gmina Drezdenko;	– mieszkańcy; – jednostki pomocnicze gminy - sołectwa; – organizacje pozarządowe; – wspólnoty mieszkaniowe;
Rewitalizacja, konserwacja, przebudowa i inne działania zmierzające do podniesienia estetyki przestrzeni publicznej	2.4.	– Gmina Drezdenko;	– mieszkańcy; – jednostki pomocnicze gminy - sołectwa; – organizacje pozarządowe; – wspólnoty mieszkaniowe;
Uczestnictwo w procesach planowania, rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej dla potrzeb zarządzania kryzysowego i bezpieczeństwa publicznego, przeciwdziałania zagrożeniom naturalnym i antropogenicznym, monitoring zagrożeń naturalnych i alarmowanie	2.5.	– Gmina Drezdenko; – OSP ⁴ ;	– Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy; – Państwowa Straż Pożarna; – Służba Policji; – Powiat Strzelecko-Drezdenecki; – gminy Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego;
Wyposażenie jednostek OSP w specjalistyczny sprzęt ratowniczo – gaśniczy dla przeciwdziałania i likwidacji skutków katastrof oraz doskonalenie procesów ratowniczo – gaśniczych OSP w ramach specjalistycznych szkoleń	2.5.	– Gmina Drezdenko; – OSP;	– Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy; – Państwowa Straż Pożarna;
Rozbudowa, przebudowa, modernizacja, remont remiz	2.5.	– Gmina Drezdenko;	– Krajowy System Ratowniczo-

⁴ OSP – Ochotnicza Straż Pożarna.

strażackich		– OSP;	Gańniczy; – Państwowa Straż Pożarna;
Sukcesywne uzupełnianie niedostatków infrastruktury okołodrogowej, w tym budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja ciągów pieszych, rowerowych, pieszorowerowych, sygnalizacji świetlnej, oświetlenia	2.6.	– Gmina Drezdenko; – Powiat Strzelecko-Drezdenecki; – Województwo Lubuskie;	
Rozwój budownictwa komunalnego	2.7.	– Gmina Drezdenko;	
Rozwój rolnictwa zamawianego i ekorołnictwa	3.1.	– gospodarstwa rolne;	– Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych; – Agencja Rozwoju i Modernizacji Rolnictwa;
Wykorzystanie możliwych form wsparcia w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020	3.1.	– gospodarstwa rolne; – LGD Działaj z Nami; – Jednostki pom	– Agencja Rozwoju i Modernizacji Rolnictwa; – Ośrodek Doradztwa Rolniczego;
Promocja współpracy i współpraca gospodarstw rolnych z instytucjami otoczenia biznesu, organizacjami naukowo-badawczymi w zakresie innowacji w rolnictwie	3.1.	– Gmina Drezdenko; – gospodarstwa rolne; – Instytucje Otoczenia Biznesu;	– Agencja Rozwoju i Modernizacji Rolnictwa; – Ośrodek Doradztwa Rolniczego;
Nawiązanie współpracy z regionalną, prężnie działającą instytucją otoczenia biznesu, wspierającą rozwój przedsiębiorstw	3.1.	– Gmina Drezdenko; – Instytucje Otoczenia Biznesu;	– przedsiębiorstwa i organizacje przedsiębiorstw;
Promocja lokalnej przedsiębiorczości, rolnictwa i lokalnych produktów poprzez udział w targach i misjach gospodarczych regionalnych, krajowych i zagranicznych	3.1.	– Gmina Drezdenko; – przedsiębiorstwa i organizacje przedsiębiorstw;	
Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych, działania na rzecz podnoszenia kompetencji i kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy dla osób bezrobotnych i/lub przedsiębiorczych	3.2.	– Powiatowy Urząd Pracy;	
Promocja edukacji zawodowej, rozwój systemu staży i praktyk, wsparcie w zdobyciu doświadczenia zawodowego, współpraca placówek kształcenia gimnazjalnego i zawodowego z sektorem przedsiębiorstw	3.2.	– placówki kształcenia gimnazjalnego; – placówki kształcenia ponadgimnazjalnego; – Powiatowy Urząd Pracy;	

		– przedsiębiorstwa i organizacje przedsiębiorstw;	
Wytyczenie i uzbrojenie terenów pod inwestycje	3.2.	– Gmina Drezdenko;	
Współpraca z sąsiednimi gminami w zakresie opracowania spójnej koncepcji szlaków, tras i ścieżek turystycznych/ rowerowych/piesznych/konnych/ wodnych etc. oraz ich wytyczenie / modernizacja/ uporządkowanie/ oznakowanie, jak również promocja	3.3.	– Gmina Drezdenko; – LGD Działaj z Nami;	– Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze;
Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej (w tym sportowej)	3.3.	– Gmina Drezdenko;	
Współpraca z gminami sąsiednimi gminami w zakresie tworzenia wspólnej oferty turystycznej w oparciu o tradycję, obyczaje, kulturę, wytwórczość obszarów wiejskich, wydarzenia kulturalne o zasięgu ponadlokalnym, zasoby turystyki aktywnej	3.3.	– Gmina Drezdenko; – LGD Działaj z Nami;	– Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze;
Rozwój e-usług w administracji samorządowej	4.1.	– Gmina Drezdenko;	
Szkolenia zawodowe i inne formy rozwoju zawodowego pracowników administracji	4.2.	– Gmina Drezdenko; – jednostki organizacyjne;	
Wdrażanie procedur i procesów zarządzania w samorządzie zgodnie z uznanymi metodologiami	4.2.	– Gmina Drezdenko; – jednostki organizacyjne;	
Aktywizacja społecznych partnerów rozwoju, w tym m.in. szersze zastosowanie mechanizmu konsultacji społecznych, inicjatyw lokalnych, itp.	4.3.	– Gmina Drezdenko;	
Realizacja projektów z udziałem organizacji pozarządowych, w tym w formule partnerstwa publiczno-społecznego, przede wszystkim w zakresie włączenia społecznego, ochrony zdrowia, kampanii informacyjnych i turystyki	4.3.	– Gmina Drezdenko; – organizacje pozarządowe;	
Promocja zewnętrzna, w tym gospodarcza i turystyczna	4.4.	– Gmina Drezdenko;	– organizacje pozarządowe; – przedsiębiorcy;

4. Spójność z lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i europejskimi dokumentami strategicznymi oraz dokumentami będącymi na etapie projektowania

4.1. Krajowe dokumenty strategiczne

4.1.1. Strategia Europa 2020

Strategia Rozwoju Gminy Drezdenko na lata 2014-2020 wpisuje się w logikę interwencji Strategii Europa 2020 przede wszystkim na poziomie dwóch wzajemnie ze sobą powiązanych priorytetów rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej; rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

4.1.2. Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności (DSRK)⁵

Strategia Rozwoju Gminy Drezdenko na lata 2014-2020 wpisuje się w logikę interwencji Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności, m.in. na poziomie następujących wyzwań: sytuacja demograficzna; wysoka aktywność zawodowa oraz adaptacyjność zasobów pracy; odpowiedni potencjał infrastruktury; solidarność i spójność regionalna; poprawa spójności społecznej; sprawne państwo i wzrost kapitału społecznego Polski. Tym samym wdrażanie założeń SRGD 2014-2020 przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, w tym przede wszystkim dotkniętych niekorzystnymi zjawiskami ekonomiczno-społecznymi.

4.1.3. Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo (SRK)⁶

Strategia Rozwoju Gminy Drezdenko na lata 2014-2020 wpisuje się w logikę interwencji Strategii Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo na poziomie:

1. Obszaru strategicznego I. Sprawne i efektywne państwo – poprzez zwiększenie efektywności instytucji publicznych, wdrażanie działań zapewniających ład przestrzenny oraz prowadzących do rozwoju kapitału społecznego.

⁵ *Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności*, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji. https://mac.gov.pl/files/wp.../12/Polska2030_final_november2012.pdf.

⁶ *Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo*, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, http://www.mir.gov.pl/rozwoj_regionalny/polityka_rozwoju/srk_2020/strony.

2. Obszaru strategicznego II. Konkurencyjna gospodarka – zwiększanie aktywności zawodowej; poprawę efektywności energetycznej.
3. Obszaru strategicznego III. Spójność społeczna i terytorialna – poprzez zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym; zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych; zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych; podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych oraz wzmacnianie ośrodków wojewódzkich.

4.1.4. Krajowy Program Reform

Strategia Rozwoju Gminy Drezdenko na lata 2014-2020 wpisuje się w logikę interwencji Krajowego Programu Reform na poziomie:

1. Celu w zakresie zatrudnienia.
2. Celu energetycznego.
3. Celu w zakresie edukacji.
4. Celu w zakresie przeciwdziałania ubóstwu.

Realizacja SRGD 2014-2020 przyczyni się do odrabiania zaległości rozwojowych, w tym na zmniejszeniu dystansu infrastrukturalnego m.in. w energetyce, infrastrukturze społecznej oraz podniesienia jakości usług świadczonych przez administrację publiczną.

4.1.5. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR)⁷

Strategia Rozwoju Gminy Drezdenko na lata 2014-2020 wpisuje się w logikę interwencji Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie na poziomie realizacji polityki regionalnej wspierającej konkurencyjność regionów i zapewniająca spójność terytorialną kraju w ramach takich obszarów strategicznych jak: przeciwdziałanie negatywnym trendom demograficznym oraz pełniejsze wykorzystanie zasobów pracy; poprawa jakości zasobów pracy; ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych; wykorzystanie potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju regionalnego i wspieranie rozwoju kapitału społecznego.

4.1.6. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK)⁸

Strategia Rozwoju Gminy Drezdenko na lata 2014-2020 wpisuje się w logikę interwencji Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 w obrębie polityki następujących celów:

1. Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników

⁷ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie, 13 lipca 2010r.

⁸ Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, 13 grudnia 2011r., ISBN 978-83-7610-359-4

rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów:

- a. regionalną integrację funkcjonalną, wspomaganie rozprzestrzeniania procesów rozwojowych na obszary poza głównymi miastami oraz budowanie potencjału do specjalizacji terytorialnej.
 - b. wspomaganie spójności w obszarach problemowych.
2. Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej:
- a. poprawa dostępności teleinformatycznej.
3. Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski:
- a. wprowadzenie gospodarowania krajobrazem zgodnie z zapisami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej.
 - b. osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów.
 - c. zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby.

4.1.7. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa do 2020 roku

Strategia Rozwoju Gminy Drezdenko na lata 2014-2020 wpisuje się w logikę Strategii rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa (SZRWRiR) do 2020 r. na poziomie:

1. Cel 1. Wzrost jakości kapitału ludzkiego, społecznego, zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich poprzez zaplanowanie kierunków działań skierowanych na rozwój obszarów wiejskich, w tym promowanie innowacyjności rolnictwa, usługi doradczo-szkoleniowe dla przedsiębiorców prowadzących działalność rolniczą czy różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej.
2. Cel 2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej m.in. poprzez zaplanowane kierunki działań związane z inwestycjami w infrastrukturę komunalną oraz rewitalizację obszarów wiejskich.
3. Cel 5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich m.in. poprzez zaplanowane kierunki działań związane z gospodarką niskoemisyjną również dla obszarów wiejskich.

4.2. Regionalne dokumenty strategiczne

4.2.1. Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020

Strategia Rozwoju Gminy Drezdenko na lata 2014-2020 wpisuje się w logikę interwencji Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020, w tym w obrębie celów:

1. Celu strategicznego nr 1 – Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka regionalna – w szczególności identyfikuje się spójność z celami operacyjnymi ukierunkowanymi na rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie aktywności zawodowej, podniesienie jakości kształcenia, rozwój lokalnych ośrodków miejskich, udoskonalenie oraz rozbudowa infrastruktury energetycznej i ochrony środowiska, rozwój potencjału turystycznego, poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej.
2. Celu strategicznego nr 2 – Wysoka dostępność transportowa i teleinformatyczna – w szczególności identyfikuje się spójność z celami operacyjnymi ukierunkowanymi na budowę nowej i modernizację istniejącej infrastruktury komunikacyjnej oraz rozwój społeczeństwa informacyjnego.
3. Celu strategicznego nr 3 – Społeczna i terytorialna spójność regionu – w szczególności identyfikuje się spójność z celami operacyjnymi ukierunkowanymi na wzrost dostępności i atrakcyjności kształcenia w placówkach edukacyjnych; zwiększenie dostępu do usług medycznych i profilaktyka zdrowotna; zapewnienie różnorodnej oferty kulturalnej i sportowej; promocja włączenia zawodowego i społecznego; zrównoważony rozwój obszarów wiejskich; wsparcie budowy oraz modernizacji systemów i infrastruktury zapobiegania zagrożeniom.
4. Celu strategicznego nr 4 – Region efektywnie zarządzany – w szczególności identyfikuje się spójność z celami operacyjnymi ukierunkowanymi na tworzenie atrakcyjnego wizerunku województwa i promocja marki Lubuskie; wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej; wzmocnienie potencjału kapitału społecznego oraz kształtowanie tożsamości regionalnej; wzmocnienie integralności systemów zarządzania strategicznego i planowania przestrzennego na poziomie lokalnym; podwyższenie sprawności działania administracji samorządowej i instytucji regionalnych.

4.2.2. Lubuska Regionalna Strategia Innowacji

Strategia Rozwoju Gminy Drezdenko na lata 2014-2020 wpisuje się w logikę interwencji Lubuskiej Regionalnej Strategii Innowacji poprzez wzmocnienie edukacji, promowanie innowacyjności, w tym technologii informacyjnych i komunikacyjnych oraz przyczynianie się do wzrostu przedsiębiorczości i konkurencyjności obszaru, w tym wzrostu znaczenia alternatywnych źródeł energii.

4.2.3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego

Strategia Rozwoju Gminy Drezdenko na lata 2014-2020 wpisuje się w logikę interwencji Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego między innymi poprzez uwzględnienie działań związanych z wykorzystaniem energii odnawialnej, ochroną dziedzictwa kulturalnego i przyrodniczego, rewitalizacją i efektywnym wykorzystaniem przestrzeni oraz infrastrukturą transportową.

4.2.4. Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 roku

Strategia Rozwoju Gminy Drezdenko na lata 2014-2020 wpisuje się w logikę interwencji Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 roku. między innymi poprzez promowanie odnawialnych źródeł energii, uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej, czy wdrażanie rozwiązań gospodarki niskoemisyjnej.

4.3. Programy operacyjne

4.3.1 Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020

Strategia Rozwoju Gminy Drezdenko na lata 2014-2020 w pełni wpisuje się w logikę interwencji Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020.

Tabela 3 Spójność SRGD 2014-2020 z RPO Lubuskie 2020

Pole operacyjne	Osie Priorytetowe RPO Lubuskie 2020
Edukacja	– RPO Oś Priorytetowa 2. Rozwój Cyfrowy; – RPO Oś Priorytetowa 8. Nowoczesna edukacja;
Włączenie społeczne i zdrowotne	– RPO Oś Priorytetowa 6. Regionalny rynek pracy; – RPO Oś Priorytetowa 7. Równowaga społeczna; – RPO Oś Priorytetowa 9. Infrastruktura społeczna;
Społeczeństwo obywatelskie	– RPO Oś Priorytetowa 7. Równowaga społeczna;
Usługi czasu wolnego	
Społeczeństwo informacyjne	– RPO Oś Priorytetowa 2. Rozwój Cyfrowy;
Odnawialne źródła energii i niskoemisyjność	– RPO Oś Priorytetowa 3. Gospodarka niskoemisyjna;
Infrastruktura ochrony środowiska	– RPO Oś Priorytetowa 4. Środowisko i kultura;
Dziedzictwo przyrody	– RPO Oś Priorytetowa 4. Środowisko i kultura
Estetyka przestrzeni publicznej	– Oś Priorytetowa 9. Infrastruktura społeczna;
Bezpieczeństwo publiczne	– RPO Oś Priorytetowa 4. Środowisko i kultura;
Infrastruktura drogowa i towarzysząca oraz komunikacja	– RPO Oś priorytetowa 5. Transport;
Mieszkalnictwo	– RPO Oś Priorytetowa 9. Infrastruktura społeczna;
Przedsiębiorczość i rolnictwo	– RPO Oś Priorytetowa 6. Regionalny rynek pracy
Zatrudnienie	– RPO Oś Priorytetowa 6. Regionalny rynek pracy
Turystyka	– RPO Oś Priorytetowa 4. Środowisko i kultura;
E-usługi w administracji samorządowej	– RPO Oś Priorytetowa 2. Rozwój Cyfrowy;
Nowoczesne kadry administracji samorządowej	
Współpraca z partnerami rozwoju	– RPO Oś Priorytetowa 7. Równowaga społeczna;

4.3.2 Inne programy operacyjne

Strategia Rozwoju Gminy Drezdenko na lata 2014-2020 wpisuje się w logikę interwencji programów operacyjnych o zasięgu krajowym i europejskim, takich jak Program Polska Cyfrowa 2014-2020; Program Wiedza Edukacja Rozwój; Program Infrastruktura i Środowisko 2014-2020; Program Inteligentny Rozwój oraz Europejska Współpraca Terytorialna 2014-2020. Nie wszystkie z w/w programów operacyjnych otwierają możliwości pozyskiwania środków dla samorządu gminnego, ale spójność SRGD 2014-2020 umożliwia aplikowanie o środki finansowe innym podmiotom, które bezpośrednio lub pośrednio przyczyniają się do rozwoju gminy Drezdenko.

5. Źródła finansowania

Najważniejszym źródłem finansowania działań strategicznych będą środki z funduszy unijnych (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – EFRR, Europejskiego Funduszu Społecznego – EFS i Funduszu Spójności. Ponadto w finansowaniu działań SRGD 2014-2020 niezbędne będzie zaangażowanie prywatnych środków, w tym pochodzących z bezzwrotnych i zwrotnych funduszy oraz rozwój instrumentów finansowych opartych na partnerstwie publiczno-prywatnym i partnerstwie publiczno-społecznym. Źródła finansowania SRGD 2014-2020:

1. Środki własne Gminy Drezdenko.
2. Krajowe i zagraniczne mechanizmy finansowe, w tym:
 - środki finansowe transferowane w ramach Perspektywy Finansowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020;
 - środki finansowe z Mechanizmów Finansowych Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Mechanizmu Norweskiego;
 - inne zagraniczne środki finansowe;
 - krajowe środki finansowe, w tym m.in. z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz innych agencji rządowych;
 - inne źródła finansowania.
3. Komercyjne instrumenty finansowe, w tym:
 - pożyczki i kredyty bankowe;
 - leasing finansowy;
 - inne.

6. Monitoring i ewaluacja

6.1. Cel procedury

Niniejsza procedura ma na celu określenie sposobu funkcjonowania systemu monitorowania i ewaluacji SRGD 2014-2020. Opisuje ona schemat i tryb postępowania, wskazuje narzędzia monitoringu i ewaluacji oraz sposób pozyskiwania za ich pomocą danych, wprowadza zestaw wskaźników monitorowania, a także określa strukturę organizacyjną wraz z podziałem obowiązków pomiędzy uczestników procesu i harmonogramem pracy. Dzięki tak skonstruowanej procedurze założenia uwzględnione w SRGD 2014-2020 zostaną zrealizowane w formie procesu ciągłego i dynamicznego.

6.2. Różnice między monitoringiem a ewaluacją

Integralną częścią SRGD 2014-2020 jest monitorowanie i ewaluacja efektów jej wdrażania. Sformułowanej raz strategii nie należy traktować jako zamkniętego dokumentu, który ma obowiązywać cały czas w niezmienionym kształcie, gdyż funkcjonująca jej postać została ukształtowana w określonych warunkach społecznych, ekonomicznych oraz politycznych, które są stanami dynamicznymi. Dlatego też osiąganie założonych celów wymaga systematycznego monitorowania zmian wewnętrznych oraz zewnętrznych uwarunkowań rozwoju danej jednostki, ciągłej obserwacji oraz oceny pozytywnych i negatywnych doświadczeń przy wdrażaniu strategii i opracowywania, a także wdrażania programów korygujących odstępstwa od uprzednio przyjętych planów⁹.

Monitorowanie można zdefiniować jako proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych w ramach strategii zadań oraz samej strategii, mający na celu zapewnienie zgodności realizacji zadań i strategii z wcześniej zatwierdzonymi jej założeniami i celami. Terminem ewaluacja nazywamy natomiast ocenę realizacji strategii rozwoju pod względem skuteczności, efektywności, użyteczności i trwałości zaplanowanych oraz wdrażanych działań zgodnych z celami zapisanymi w dokumencie¹⁰.

Ewaluacja jest funkcjonalnie powiązana z monitoringiem, gdyż jest on podstawowym źródłem informacji (danych wtórnych) bardzo istotnych z punktu widzenia wykonujących ewaluację danej strategii. Efektywność i skuteczność funkcjonowania systemu monitoringu w dużej mierze determinuje jakość i rzetelność oraz koszt przeprowadzonych badań ewaluacyjnych¹¹.

Podobieństw między monitoringiem a ewaluacją należy dopatrywać się w tym, że jeden i drugi proces bazuje na analizie informacji, której podstawą są wskaźniki. Podstawową różnicą jest

⁹ „System monitorowania i ewaluacji strategii. Nowotarski — nowatorski. Samorząd zorientowany projektowo”, Nowy Targ 2012, s. 17–18.

¹⁰ „Co to jest monitoring projektu? Co to jest ewaluacja projektu?”, dostęp online: www.poradnik.ngo.pl/x/619933 [2014-03-20].

¹¹ Tamże

to, że monitoring jest narzucony i obowiązkowy. Ponadto jest to proces współbieżny z harmonogramem. Ewaluacja natomiast może występować punktowo, w postaci: ex ante – oceny szacunkowej przed rozpoczęciem realizacji, mid term – przeprowadzenia nie później niż w ciągu roku następującego po zakończeniu połowy okresu realizacji oraz ex post – pełnej, przeprowadzanej najpóźniej w rok po zakończeniu realizacji.

Krótkie porównanie procesu monitoringu z ewaluacją przedstawia się w następujący sposób¹²:

- monitorowanie:
 - rejestrowanie postępów z prowadzonych działań;
 - bieżące weryfikowanie zarówno tempa, jak i kierunku, w którym zmierza strategia;
- ewaluacja – szersze spojrzenie na strategię oraz sposób jej realizacji; zidentyfikowanie i ocena:
 - celów przedsięwzięcia;
 - sposobów realizacji, zamierzonych i niezamierzonych efektów wybiegających poza czas i miejsce wdrażania strategii.

Tabela 4 Różnice między monitoringiem a ewaluacją

Pytania	Monitoring	Ewaluacja
Czym jest?	– proces zbierania informacji - systematyczne badanie, które opiera się na pytaniach: czy strategia przebiega zgodnie z planem, czy udaje się osiągnąć zamierzone produkty i rezultaty?; – monitoring wykonywany jest w trakcie realizacji strategii, bada jej trzy elementy: harmonogram działań, budżet oraz zaplanowane rezultaty; – osoby odpowiedzialne za monitoring to osoby zarządzające strategią.	– proces ciągły, systematyczne badanie wybranych elementów strategii; – odpowiada na pytanie: czy udało nam się osiągnąć zamierzone cele oraz w jaki sposób udało nam się je osiągnąć?; – ewaluacja wykonywana jest po wybranym elemencie strategii lub po całościowej realizacji strategii; – osoby odpowiedzialne za ewaluację to osoby zarządzające strategią (przy ewaluacji wewnętrznej) albo wynajęta instytucja/osoba (przy ewaluacji zewnętrznej).
Czemu służy?	– pozwala ocenić postępy	– pozwala pomóc

¹² B. Ledzion, *Teoria i praktyka zastosowania metod pozyskiwania danych z systemów monitoringu dla ewaluacji – sposoby weryfikacji i kontroli rzetelności i jakości danych monitoringowych*, Ministerstwo Gospodarki i Pracy.

– prowadzonych działań, zweryfikować tempo i kierunek, w którym zmierza strategia; – pozwala także na bieżącą modyfikację działań, harmonogramu i budżetu, aby w razie potrzeby móc dostosować strategię do zmieniających się warunków bądź do aktualnej sytuacji; – dane pochodzące z monitoringu są podstawą do ich wykorzystania w ewaluacji.	działań, tempo – dostarcza konkretnej oceny strategii, analizując poszczególne kryteria i precyzując tym samym, jakie elementy strategii trzeba usprawnić i jak to zrobić; – dostarcza informacji niezbędnych do podjęcia decyzji; – ocenia czy i jak udało się osiągnąć zakładany cel; – dane pochodzące z ewaluacji pomagają w planowaniu kolejnych strategii, a nie stanowią krytycznej oceny naszej pracy.	w zaplanowaniu kolejnych działań;

Źródło: „Co to jest monitoring projektu? Co to jest ewaluacja projektu?”, <http://poradnik.ngo.pl/x/619933> [2014-03-20].

6.3. Podstawowe zasady monitoringu

Podstawą skutecznego wdrażania założeń strategii rozwoju jest system informacji o zjawiskach i procesach społeczno-gospodarczych zachodzących na obejmowanym przez nią terenie. Inicjując działania mające na celu osiągnięcie wytyczonych w strategii pól, należy systematycznie gromadzić informacje o efektach ich realizacji i skuteczności zastosowanych instrumentów. Głównymi obszarami monitorowania i ewaluacji strategii są, zatem wyznaczone kierunki działań jej realizacji oraz wskaźniki. Istotą prowadzenia monitoringu tychże obszarów jest wyciąganie wniosków z tego, jakie zadania w określonych kierunkach zadań zostały zrealizowane. Jest nią również modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładane cele w przyszłości. Dlatego też kluczowym elementem monitorowania jest wypracowanie takich technik zbierania informacji, które będą jak najbardziej miarodajnie odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań¹³.

Monitoring będzie, zatem skutecznym narzędziem wdrażania założeń strategicznych tylko wówczas, gdy będzie kierował się następującymi zasadami¹⁴:

¹³ „System monitorowania i ewaluacji strategii. Nowotarski – nowatorski. Samorząd zorientowany projektowo”, Nowy Targ 2012, s. 19.

¹⁴ Tamże, s. 19

- zasada wiarygodności – informacja musi być wiarygodna i musi opierać się na niepodważalnych danych; niedokładne dane w systemie monitorowania oznaczają powstanie ryzyka podjęcia niewłaściwych działań korygujących;
- zasada aktualności – informacje powinny być gromadzone, przekazywane i oceniane w sposób ciągły, który umożliwia podjęcie działań korygujących;
- zasada obiektywności – monitorowanie prowadzone w oparciu o analizę wskaźników porównawczych daje możliwość prowadzenia obiektywnej oceny niezakłóconej subiektywnością wynikającą z przywiązania do własnych pomysłów i dążeń;
- zasada koncentracji na punktach strategicznych – monitorowanie powinno skupiać się przede wszystkim na tych obszarach życia społeczno-gospodarczego, w których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia największych odchyżeń, mogących wywoływać zahamowania w realizacji założeń strategii lub ich zatrzymanie;
- zasada realizmu – monitorowanie musi być zgodne z realiami realizowanych zadań; dana jednostka wdrażając strategię, powinna dostrzegać przede wszystkim te elementy procesu, które świadczą o wydajności i jakości dostarczanych produktów;
- zasada koordynacji informacji – monitorowanie musi być prowadzone w taki sposób, aby było skoordynowane z tokiem prowadzonych prac i jednocześnie nie wpływało na ich zahamowanie oraz nie przeszkadzało w realizacji podejmowanych działań; informacje płynące z prowadzonego monitoringu powinny docierać do wszystkich zainteresowanych, tak aby umożliwić im właściwe podejmowanie decyzji mających znaczenie strategiczne;
- zasada elastyczności – proces monitorowania musi być bardzo elastyczny i zapewniający szybkie reagowanie na zachodzące zmiany; także w przypadku zmian i korekt należy modyfikować system oceny w sposób dostosowany do zmieniających się oczekiwań w przyszłości.

6.4. Narzędzia monitoringowe

Dla miarodajnej oceny realizacji przyjętych założeń strategii potrzebne są konkretne dane ilościowe o charakterze statystycznym, które po przetworzeniu powinny zostać ujęte w serie wskaźników. Dzięki tym wskaźnikom można określić poziom wyjściowy oraz stopień osiągnięcia zakładanych celów. Wyniki zapisane w postaci wskaźników czy bezwzględnych informacji statystycznych mają także duże znaczenie w procesie uzyskiwania poparcia społecznego dla wprowadzanych zmian oraz świadczenia usług. Dają one czytelny i jednoznaczny obraz sytuacji, a analiza ich wartości pozwala ocenić, na ile podejmowane działania są zgodne z zakładanymi celami. Źródłem pochodzenia danych, które stanowią zobrazowanie stopnia przyjętych w strategii założeń, mogą być: jednostka własna, informacje ogólnodostępne, jak i sfera benchmarkingu. Ideą mierników opartych na danych wewnętrznych jednostki jest stworzenie narzędzi do pozyskiwania wiarygodnych

i miarodajnych informacji przy minimalnym zaangażowaniu jej pracowników. W tym zakresie należy korzystać z materiałów przekazywanych obowiązkowo do GUS-u, urzędu wojewódzkiego, właściwego ministerstwa itp. Osobną grupę danych stanowią ogólnodostępne informacje publikowane w Banku Danych Lokalnych na stronach internetowych Głównego Urzędu Statystycznego. Ich pozytywną stroną jest ich zakres oraz obiektywizm, zaś negatywną ich publikacja z rocznym opóźnieniem. Mając jednakże na uwadze fakt, iż zarządzanie strategiczne jest procesem rozłożonym w czasie, należy uznać źródło GUS-u jako cenny materiał do globalnej oceny podjętych działań. Kolejnym narzędziem służącym do oceny efektów realizacji strategii może być porównanie osiągniętych wyników z tymi, jakie osiągają inne jednostki. Taka sposobność może prowadzić do zidentyfikowania najlepszych wzorów, których wspólnym mianownikiem jest wydajność, gdyż benchmarking jest swojego rodzaju badaniem porównawczym polegającym na zestawianiu procesów i działań stosowanych przez własną jednostkę z tymi preferowanymi przez inne, uważane za najlepsze w danej dziedzinie, gdzie wynik niniejszej analizy służy jako podstawa doskonalenia.

W oparciu o informacje własne jednostki oraz te ogólnodostępne, możliwym jest szybkie reagowanie na negatywne efekty podejmowanych działań w ramach strategii rozwoju. To, przy założeniu, iż uda się pozyskać do współpracy inne jednostki z zakresu benchmarkingu, daje szansę na dostęp do kompletu informacji zarządczej umożliwiającej nie tylko ocenę wewnętrznej zmiany, ale również zobiektywizowanie pozyskanej informacji w odniesieniu do globalnej sytuacji danej jednostki.

6.5. Struktura organizacyjna oraz podział zadań

Dla prowadzenia kompleksowego i szczegółowego procesu monitoringu strategii wskazane jest powołanie Zespołu roboczego ds. opracowania, monitorowania i ewaluacji strategii rozwoju, w którym powinni znaleźć się kierownicy wydziałów/referatów związanych z różnymi dziedzinami życia społeczno-gospodarczego gminy Drezdenko. Koordynatorem prac Zespołu roboczego powinna zostać natomiast osoba znajdująca się na stanowisku, któremu instytucjonalnie powierzono kompetencje nadzorowania wdrażania i monitoringu strategii. Powołując Zespół roboczy ds. opracowania, monitorowania i ewaluacji strategii rozwoju należy ustalić tryb działania zgodnie z punktem 6.7. niniejszego rozdziału. Najbardziej optymalnym rozwiązaniem jest, aby wszystkie czynności związane z procesem monitoringu strategicznego były wykonywane systematycznie – zgodnie ze specyfiką przyjętych w strategii założeń, a wnioski z ich przeprowadzania były zestawiane w formie raportu monitoringowego. Tak przygotowane analizy i raporty powinny zostać podane do publicznej wiadomości po pozytywnym zaopiniowaniu przez Burmistrza Drezdenka. Aby proces opracowywania, monitorowania i ewaluacji SRGD 2014-2020 przebiegał bez problemów, a jego efekt był zgodny z oczekiwaniami, to oprócz opracowania struktury organizacyjnej procesu niezbędne jest określenie i opisanie modelu współpracy zawierającego dokładny opis ról, funkcji i zadań poszczególnych jego członków:

Wydział Promocji:

Prowadzi systematyczny monitoring i ewaluację zgodnie z zapisami niniejszej procedury zadań ujętych w SRGD 2014-2020, w tym:

- gromadzi informacje o prowadzonych przez inne jednostki Urzędu Miejskiego oraz inne jednostki organizacyjne Gminy Drezdenko, działaniach strategicznych;
- sporządza okresową informację o stanie realizacji SRGD 2014-2020 i przedstawia ją Burmistrzowi Drezdenka.

Burmistrz Drezdenka:

- zatwierdza Raporty o stanie realizacji SRGD 2014-2020;
- przedstawia do publicznej informacji Raporty o stanie realizacji SRGD 2014-2020;

Rada Miejska w Drezdenku:

- uchwała SRGD 2014-2020.

Prawidłowo przeprowadzony proces monitoringu strategicznego w oparciu o wyżej wskazany schemat postępowania powinien przynieść korzyści w postaci:

- pozyskiwania danych pozwalających dokonać oceny postępu w realizacji strategii i jej wpływu na rozwój jednostki;
- efektywnej realizacji zadań zapisanych w strategii;
- osiągania założonych rezultatów;
- identyfikacji ewentualnych opóźnień lub nieprawidłowości w realizacji zadań i działań;
- podejmowania działań naprawczych;
- wniosków z systematycznie prowadzonego procesu monitorowania dokumentu strategicznego;
- wniosków z prowadzonego monitoringu, które mogą być również podstawą do przyjęcia założeń rozwoju strategicznego w następnym okresie.

Wyniki z okresowych raportów monitoringowych powinny stanowić podstawę ewaluacji przyjętych w strategii założeń, gdyż monitorowanie to sposób mierzenia tego, co się dzieje, natomiast ewaluacja pozwala nam stwierdzić, co to oznacza.

6.6. Terminy

Terminy dotyczące przekazywania uczestnikom procesu dokumentów stanowiących narzędzia monitoringu i ewaluacji przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5 Terminy dotyczące przekazywania dokumentów uczestnikom procesu

Dokument	Częstotliwość opracowywania	Uczestnicy procesu monitorowania, ewaluacji i aktualizacji realizacji strategii rozwoju			Podanie informacji do publicznej wiadomości
		Wydział Promocji	Burmistrz	Rada	
raport monitoringowy o stanie realizacji strategii	co trzy lata w okresie obowiązywania strategii	do kwietnia roku następującego po okresie monitorowania	maj	czerwiec	czerwiec
końcowy raport ewaluacyjny o stanie realizacji strategii rozwoju	jednorazowo, najpóźniej w rok po zakończeniu realizacji strategii	do października roku następującego po okresie ewaluacji	listopad	grudzień	grudzień

Źródło: Opracowanie własne.

6.7. Szczegółowy opis postępowania

Szczegółowy plan przygotowywania okresowego raportu monitoringowego o stanie realizacji SRGD 2014-2020 powinien być przedkładany Burmistrzowi przy zachowaniu niżej wskazanej ścieżki postępowania.

Tabela 6 Szczegółowy plan postępowania w ramach przygotowania Okresowego Raportu o stanie realizacji Strategii

Lp.	Realizator	Opis czynności	Termin
1	Wydział Promocji	Występuje o informacje dotyczące realizacji SRGD 2014-2020. Niezwłocznie dostarczone dane gromadzi i na ich podstawie sporządza <i>Okresowy Raport o stanie realizacji Strategii</i>	luty w roku sprawozdawczym
2	Wydział Promocji	Przedstawia <i>Okresowy Raport o stanie realizacji Strategii</i> Burmistrzowi	pierwsza połowa maja w roku sprawozdawczym
3	Burmistrz Drezdenka	Opiniuje i zatwierdza przedłożony materiał	Po otrzymaniu <i>Raportu</i>
4	Burmistrz Drezdenka	Zleca umieszczenie zatwierdzonej wersji Raportu na właściwej stronie internetowej.	Niezwłocznie po zatwierdzeniu <i>Raportu</i> nie później niż do końca czerwca w roku sprawozdawczym

Źródło: Opracowanie własne.

Dla Końcowego raportu monitoringowo-ewaluacyjnego o stanie realizacji SRGD 2014-2020 szczegółowy plan postępowania powinien przedstawiać się w analogiczny sposób, z dostosowaniem ram czasowych niniejszej procedury.

Załącznik nr 1. Diagnoza społeczno-gospodarcza

1. Przestrzeń i środowisko

1.1. Umiejscowienie gminy w województwie i kraju

Gmina miejsko-wiejska Drezdenko leży w północno-wschodniej części województwa lubuskiego, w powiecie strzelecko-drezdeneckim, w odległości ok. 140 km od siedziby sejmiku województwa – Zielonej Góry, ok. 50 km od siedziby województwa – Gorzowa Wielkopolskiego¹⁵ oraz ok. 25 km od siedziby powiatu – Strzelec Krajeńskich. Gmina Drezdenko sąsiaduje z dziewięcioma gminami tj.:

- od północy z gminą Dobiegniew (powiat strzelecko-drezdenecki);
- od zachodu z gminami Stare Kurowo oraz Zwierzyn (obie gminy należą do powiatu strzelecko-drezdeneckiego);
- od południa z gminą Skwierzyna (województwo lubuskie, powiat międzyrzecki);
- od południowego-zachodu z gminą Santok (województwo lubuskie, powiat gorzowski);
- od wschodu z gminami Krzyż Wielkopolski i Drawsko (obie położone w województwie wielkopolskim, w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim);
- od południowego wschodu z gminami Międzychód oraz Sieraków (obie położone w województwie wielkopolskim, w powiecie międzychodzkiem).

¹⁵ Terytorium województwa lubuskiego tworzą były województwa zielonogórskie i duża część województwa gorzowskiego, stąd dwie stolice województwa lubuskiego.

Rysunek 2 Położenie gminy Drezenko w powiecie strzelecko-drezdeneckim

Źródło: Powiat strzelecko-drezdenecki. [online] [dostęp: 11.08.2015] Dostępny w WWW: <http://www.gminy.pl/powiaty/86.html>.

Gmina położona jest w zasięgu oddziaływania miasta Strzelce Krajeńskie i Gorzów Wielkopolski, które w systemie osadniczym województwa są ośrodkami o znaczeniu lokalnym i regionalnym i stanowią zaplecze dla realizacji ponadlokalnych usług, w tym np. administracyjnych, zdrowotnych i kulturalnych. Mają istotny wpływ na kształtowanie się procesów osadniczych (suburbanizacja miast), rynek pracy (duża koncentracja przedsiębiorstw wpływa na kształtowanie się podaży pracy), turystykę weekendową (potencjalni klienci dla oferty turystycznej i rekreacyjnej).

. Lokalizacja powiatu jest bardzo korzystna w ujęciu administracyjnym i transportowym (por. rozdział 4.2.), co potwierdza odległość stolicy powiatu od ważnych ośrodków administracyjnych:

- Poznań – 108 km (czas dojazdu samochodem – 1 h 42 min) – stolica województwa wielkopolskiego, centrum gospodarcze regionu, ośrodek akademicki, ośrodek świadczenia usług publicznych wyższego rzędu;
- Szczecin – 132 km (czas dojazdu samochodem – 1 h 51 min) – stolica województwa zachodniopomorskiego, centrum gospodarcze regionu, ośrodek akademicki, ośrodek świadczenia usług publicznych wyższego rzędu;

- Toruń – 226 km (czas dojazdu samochodem – 3 h 13 min) – stolica województwa kujawsko-pomorskiego, centrum gospodarcze regionu, ośrodek akademicki, ośrodek świadczenia usług publicznych wyższego rzędu;
- Łódź – 326 km (czas dojazdu samochodem – 3 h 33 min;) – stolica województwa łódzkiego, centrum gospodarcze regionu, ośrodek akademicki, ośrodek świadczenia usług publicznych wyższego rzędu;
- Gdańsk – 302 km (czas dojazdu samochodem – 4 h 13 min) – stolica województwa pomorskiego, centrum gospodarcze regionu, ośrodek akademicki, ośrodek świadczenia usług publicznych wyższego rzędu; lokalizacja portu lotniczego i portu morskiego
- Warszawa – 433 km (czas dojazdu samochodem – 4 h 17 min) – stolica kraju, centrum gospodarcze regionu i kraju, ośrodek akademicki, ośrodek świadczenia usług publicznych wyższego rzędu; ośrodek lokalizacji organów władzy państwowej, ośrodek lokalizacji placówek dyplomatycznych i konsularnych;
- Berlin – 396 km (czas dojazdu samochodem – 3 h 47 min).

Obszar Gminy Drezdenko w dużej części rozciąga się w poprzek Pradoliny Noteci, wypełniając środkową część Kotliny Gorzowskiej. Pozostała część obszaru Gminy wchodzi na wschodnią część Pojezierza Myśliborskiego. Gmina leży na pograniczu dwóch dużych i zupełnie różnych pod wieloma względami krain: Pomorza i Wielkopolski. Lesistość terenów gminy dosięga prawie 70%. Drezdenko ponadto położone jest w Pradolinie Toruńsko-Eberswaldzkiej. W stronę wschodu i zachodu rozpościerają się łąki i pola urozmaicone zakolami Noteci, starorzeczami, alejami narzecznych topoli i wierzb oraz kępami trzciny. Od strony północnej rozciąga się pofałdowany, morenowy teren Puszczy Drawskiej. W głębi lasów mieszczą się czyste wody jezior (Lubówko, Lubowo). Południowy obszar gminy to międzyrzecze Warciańsko-Noteckie. Są to bory Puszczy Noteckiej, które pokrywają jeden z największych w kraju kompleksów wydmy międzylądowych.

1.2. Charakterystyka sieci osadniczej

Administracyjnie gmina Drezdenko zajmuje powierzchnię: 39 991 ha, łączna liczba miejscowości w gminie wynosi 54. W Gminie funkcjonuje 27 sołectw: Bagniewo, Czartowo, Drawiny, Goszczanowiec, Goszczanowo, Goszczanówko, Gościm, Górzyska, Grotów, Karwin, Kijów, Klesno, Kosin, Lipno, Lubiatów, Lubiewo, Marzenin, Modropole, Niegosław, Osów, Przeborowo, Rąpin, Stare Bielice, Trzebiczy, Trzebiczy Nowy, Zagórze oraz Zielątkowo.

Tabela 7 Powierzchnia geodezyjna sołectw (2011 r.)

Lp.	Sołectwo	Powierzchnia [ha]
1	Bagniewo	601,38
2	Czartowo	122,40
3	Drawiny	365,44

4	Goszczanowiec	1 633,91
5	Goszczanowo	1 728,95
6	Goszczanówko	612,43
7	Gościm	4 351,95
8	Górzyska	1 360,98
9	Grotów	4 923,80
10	Karwin	2 689,23
11	Kijów	228,03
12	Klesno	2 401,70
13	Kosin	625,80
14	Lipno	314,89
15	Lubiatów	2 242,68
16	Lubiewo	1 972,82
17	Marzenin	272,87
18	Modropole	80,54
19	Niegosław	780,33
20	Osów	1 259,44
21	Przeborowo	1 693,15
22	Rapin	2 300,18
23	Stare Bielice	3 134,15
24	Trzebicz	1 300,64
25	Trzebicz Nowy	brak danych
26	Zagórze	1 091,79
27	Zielątkowo	424,21

Źródło: *Statuty jednostek pomocniczych Gminy Drezdenko*. [online] [dostęp: 11.08.2015] Dostępny w WWW: <http://www.bip.drezdenko.pl/702.solectwa.html>.

Tabela 8 Wykaz miejscowości na terenie Gminy Drezdenko

Lp.	Nazwa miejscowości	Rodzaj miejscowości
1	Bagniewo	wieś
2	Baszki	osada leśna
3	Białacz	Osada wsi Karwin
4	Bielicki Młyn	Część miasta Drezdenko
5	Chełm Drezdenecki	Część miasta Drezdenko
6	Chojna	Osada wsi Górzyska
7	Chwalenice	Osada wsi Kijów
8	Chyże	Część miasta Drezdenko
9	Czartowo	wieś
10	Drawiniec Nadleśnictwo	Część wsi Drawiny
11	Drawiny	wieś
12	Duraczewo	wieś
13	Dziuplina	Osada wsi Klesno
14	Gajewice	osada leśna
15	Goszczanowiec	wieś

16	Goszczanowo	wieś
17	Goszczanówko	wieś
18	Gościm	wieś
19	Gościmski Młyn	Osada wsi Gościm
20	Górczynka	osada
21	Górzyska	wieś
22	Grotów	wieś
23	Grudzieniec	Osada wsi Stare Bielice
24	Jelenia Głowa	Osada wsi Grotów
25	Karwin	wieś
26	Kijów	wieś
27	Klesno	wieś
28	Kosin	wieś
29	Kosinek	Osada wsi Lubiewo
30	Krzęcinek	Osada wsi Lubiatów
31	Lipno	wieś
32	Lipowo	osada
33	Lubiatów	wieś
34	Lubiewo	wieś
35	Marzenin	wieś
36	Milicz	osada
37	Modropole	wieś
38	Niegosław	wieś
39	Nowe Drezdenko	Część miasta Drezdenko
40	Nowe Krzywki	Osada wsi Przeborowo
41	Osów	wieś
42	Pączyce	Osada wsi Klesno
43	Podłążek	Część wsi Kosin
44	Przeborowo	wieś
45	Radowo	Część miasta Drezdenko
46	Rapin	wieś
47	Stare Bielice	wieś
48	Stare Krzywki	Osada wsi Przeborowo
49	Straszewo	osada
50	Trzebicz	wieś
51	Trzebicz Nowy	wieś
52	Trzebicz-Młyn	wieś
53	Tuczepy	wieś
54	Turzyniec	osada
55	Zadzianek	Osada wsi Zagórze
56	Zagórze	wieś
57	Zawada	Osada wsi Górzyska
58	Zdzieborze	osada

59	Zielątkowo	wieś
60	Żarek	Osada wsi Karwin
61	Drezdenko	miasto

Źródło: *Krajowy Rejestr Urzędowy Podziału Terytorialnego Kraju*. [online] [dostęp: 12.08.2015] Dostępny w WWW: <http://www.stat.gov.pl/broker/access/index.jspa> oraz *Wykaz Urzędowych Nazw Miejscowości i ich części*. [online] [dostęp: 28.08.2015] Dostępny w WWW: http://ksng.gugik.gov.pl/urzedowe_nazwy_miejscowosci.php.

Tereny zabudowane i zurbanizowane zajmują 1 182 ha, co stanowi 3,0% ogólnej powierzchni gminy. W ich strukturze przeważają drogi (51,2%). Tereny zabudowane zajmują 291 ha (24,6% terenów zurbanizowanych).

Tabela 9 Struktura terenów zabudowanych i zurbanizowanych (2014 r.)

Kategoria	Powierzchnia [ha]	% terenów zurbanizowanych	% powierzchni gminy
tereny mieszkaniowe	165,0	14,0%	0,4%
tereny przemysłowe	82,0	6,9%	0,2%
tereny inne zabudowane	44,0	3,7%	0,1%
tereny zurbanizowane niezabudowane	58,0	4,9%	0,1%
tereny rekreacji i wypoczynku	56,0	4,7%	0,1%
tereny komunikacyjne - drogi	605,0	51,2%	1,5%
tereny komunikacyjne - kolejowe	157,0	13,3%	0,4%
tereny komunikacyjne - inne	0,0	0,0%	0,0%
użytki kopalne	15,0	1,3%	0,04%
Grunty zabudowane i zurbanizowane – razem	1182,0	100%	3,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 12.08.2015] Dostępny w WWW: www.stat.gov.pl.

Stan zagospodarowania przestrzennego terenu gminy, ukształtował się w oparciu o wartości naturalne środowiska przyrodniczego oraz dostępność komunikacyjną. Na obszarach wiejskich gminy dominuje zabudowa wiejska ukształtowana głównie w formie zabudowy ulicowej jednorodzinnej oraz zagrodowej. Mniejszy procent stanowi zabudowa rozproszona, kolonijna. W uzupełnieniu występują obiekty usługowe, produkcyjne oraz zabudowa letniskowa. Obiekty znajdujące się na terenie gminy różnią się wiekiem, technologią wykonania, przeznaczeniem i wynikającą z powyższych parametrów energochłonnością. Na terenie całej gminy wyróżnia się:

- budynki mieszkalne;
- obiekty użyteczności publicznej – szkoły, przedszkola, remizy OSP itp.;
- obiekty infrastruktury turystycznej – gospodarstwa agroturystyczne;
- obiekty handlowe, usługowe i przemysłowe – podmioty gospodarcze.

Główne usługi z zakresu podstawowej obsługi ludności oraz obsługi rolnictwa skoncentrowane są w mieście Drezdenko (funkcje lokalne), a także na terenie Strzelec Krajeńskich oraz Gorzowa Wielkopolskiego (funkcje ponadlokalne). W Drezdenku swoją siedzibę mają władze gminy oraz Ośrodek Pomocy Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy, Urząd Skarbowy, Urząd Pocztowy, Agencja Poczтовая, Komisariat Policji, jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP), Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy im. ks. Józefa Tischnera (z dostępem do Internetu), Muzeum Puszczy Drawskiej i Noteckiej im. Franciszka Grasia, Centrum Promocji Kultury, Centrum Integracji Społecznej, Punkt Informacji Turystycznej, Miejsko-Gminny Zespół Oświaty i placówki edukacyjne, tj. Przedszkole Publiczne w Drezdenku, Przedszkole Publiczne im. Edmunda Bojanowskiego, Szkoła Podstawowa nr 1 im. Janusza Korczaka, Gimnazjum nr 1 im. Józefa Nojnego, Zespół Szkół im. Henryka Sienkiewicza oraz Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych. Ponadto na terenie wsi znajdują się: Szpital Powiatowy, placówki ochrony zdrowia, apteki oraz PKO Bank Polski S.A., Alior Bank S.A. Placówka Partnerska, Oddział Partnerski Santander Consumer Banku S.A., Oddział Getin Bank S.A. oraz Lubusko-Wielkopolski Bank Spółdzielczy z siedzibą w Drezdenku.

Funkcje lokalnych ośrodków wspomagających, świadczących, m.in. usługi administracyjne i edukacyjne, pełnią także wsie: Drawiny (gdzie znajduje się Publiczna Szkoła oraz filia Biblioteki Publicznej), Grotów (gdzie znajduje się Publiczna Szkoła Podstawowa), Goszczanowo (gdzie znajduje się Publiczna Szkoła Podstawowa), Gościm (gdzie znajduje się Publiczna Szkoła Podstawowa, filia Biblioteki Publicznej oraz Jednostka OSP), Niegosław (gdzie znajduje się Publiczna Szkoła Podstawowa, filia Biblioteki Publicznej oraz jednostka OSP), Rąpin (gdzie znajduje się Publiczna Szkoła Podstawowa, filia Biblioteki Publicznej oraz jednostka OSP), Trzebiecz (gdzie znajduje się Publiczna Szkoła Podstawowa, filia Biblioteki Publicznej oraz jednostka OSP), Stare Bielice (gdzie znajduje się Publiczna Szkoła Podstawowa oraz jednostka OSP), Ponadto w Trzebieczu Nowym, Goszczanowcu i Przeborowie zlokalizowane są jednostki OSP.

1.3. Opis zasobów naturalnych oraz warunków przyrodniczych gminy

Powierzchnia gminy wynosi 39 991,0 ha (399,9 km²), z czego lasy zajmują 26 874,0 ha (268,7 km²), a użytki rolne 10 076,0 ha (100,7 km²). Gmina leży w dorzeczu rzeki Noteć, będącej dopływem Warty, a dalej Odry. Splawność Noteci umożliwia połączenie z Wisłą, jak i Odrą.

Tabela 10 Struktura gruntów rolnych (2014 r.)

Kategoria	Powierzchnia [ha]	% gruntów pod wodami	% powierzchni gminy
grunty orne	4 079,0	40,5%	10,2%
sady	43,0	0,4%	0,1%
łąki trwałe	4 406,0	43,7%	11,0%
pastwiska trwałe	1 028,0	10,2%	2,6%

grunty rolne zabudowane	296,0	2,9%	0,7%
grunty pod stawami	88,0	0,9%	0,2%
grunty pod rowami	136,0	1,3%	0,3%
Użytki rolne razem	10 076,0	100,0%	25,1%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 12.08.2015]
Dostępny w WWW: www.stat.gov.pl.

Tabela 11 Struktura gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych (2014 r.)

Kategoria	Powierzchnia [ha]	% gruntów pod wodami	% powierzchni gminy
lasy	26 874,0	99,3%	67,2%
grunty zadrzewione i zakrzewione	188,0	0,7%	0,5%
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	27 062,0	100,0%	67,7%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 12.08.2015]
Dostępny w WWW: www.stat.gov.pl.

Tabela 12 Struktura gruntów pod wodami (2014 r.)

Kategoria	Powierzchnia [ha]	% gruntów pod wodami	% powierzchni gminy
grunty pod wodami morskimi wewnętrznymi	0,0	0,0%	0,0%
grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	931,0	95,0%	2,3%
grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	49,0	5,0%	0,1%
Grunty pod wodami razem	980,0	100,0%	2,4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 12.08.2015]
Dostępny w WWW: www.stat.gov.pl

Podstawowy walor przyrodniczy gminy Drezdenko stanowią lasy, które dodatkowo są istotnym źródłem surowcowym dla przemysłu drzewnego. Ponadto gminę cechują cenne wartości przyrodniczo-krajobrazowe, takie jak zalesione skarpy, nabrzeża, półwyspy, wyspy, zatoki oraz ogromne bogactwo fauny, zwłaszcza ptaków. Wszystko to sprawia, że gmina Drezdenko jako całość stanowi niepowtarzalną atrakcję turystyczną. Na terenie gminy znajdują się obszary dziedzictwa przyrody objęte ochroną prawną:

- obszar Natura 2000 PLB 080002 Dolina Dolnej Noteci – obszar obejmujący część Doliny Dolnej Noteci bezpośrednio przed jej ujściem do Warty, leżący w Kotlinie Gorzowskiej, która stanowi fragment Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej. Dolina Noteci w tym miejscu jest szeroką doliną rzeczną, poprzecinaną licznymi kanałami z pozostałościami starorzeczy i kompleksami torfianek. Na większości obszaru jest prowadzona średnio intensywna i ekstensywna gospodarka łąkowo-pastwiskowa. Powierzchnia obszaru wynosi 24 943,5 ha. Jest to obszar specjalnej ochrony ptaków. Występuje tu co najmniej 16 gatunków ptaków

z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 3 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: kania czarna, kania ruda i rybitwa czarna. W dość wysokim zagęszczeniu występują: błotniak stawowy, derkacz, dzięcioł średni i kropiatka. Pierwsze dwa z wymienionych gatunków są zagrożone. W okresie wędrówek stosunkowo duże koncentracje osiąga łabędź czarnodzioby oraz gęsi. Zimą występuje tu co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego łabędzia krzykliwego. Obszar jest łatwo dostępny samochodem. Można tam dojechać drogą Gorzów Wielkopolski – Skwierzyna do miejscowości Santok;

- obszar Natura 2000 PLH 080036 Jeziora Gościmskie – specjalny obszar ochrony siedlisk, o powierzchni 2 995,8 ha. Obszar obejmuje największe w zachodniej części Puszczy Noteckiej skupienie jezior rynnowych i wytopiskowych, w tym bezodpływowych. Teren położony jest na przewianych utworach sandrowych i charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu. Wody zajmują 13% terenu. Jeziora cechuje różne stadium zarastania, aż do fazy torfowisk i łąk gdzie zachowały się najcenniejsze gatunki roślin. Brzegi niektórych jezior otaczają wysokie skarpy porośnięte lasami liściastymi (buczyny i grądy). Na większości obszaru istnieją jednak lasy borowe: bór świeży, a w najbardziej suchych i przeważnie bardziej wyniesionych miejscach – bór chrobotkowy. W otoczeniu jezior rozwinęły się lasy lęgowe. Lasy iglaste zajmują 74% powierzchni obszaru, lasy liściaste 8%, siedliska łąkowe i zaroślowe 1%, a siedliska rolnicze 2%. Obszar jest łatwo dostępny samochodem i koleją. Można tam dojechać drogą Drezdenko – Skwierzyna do miejscowości Gościm;
- obszar Natura 2000 PLB 320016 Lasy Puszczy nad Drawą – jest to obszar specjalnej ochrony ptaków, mający powierzchnię 190 279,1 ha. Obszar obejmuje większą część dużego kompleksu leśnego na równinie sandrowej, położonej w środkowym i dolnym biegu rzeki Drawy. W lasach dominują bory sosnowe z domieszką brzozy, dębu i topoli. W miejscach, gdzie teren jest pofalowany, wzgórza osiągają wysokość do 220 m. Najcenniejszym przyrodniczo obszarem jest centralna część ostoi, położona w widłach rzek: Drawy i Płocicznej. Znajdują się tu liczne jeziora, największym z nich to Jezioro Ostrowieckie – 370 ha. W rzeźbie terenu odznaczają się meandry obu rzek, obramowane wysokimi skarpami. Charakterystyczną cechą rzek jest bystry prąd wywołany silnym spadkiem terenu. Ich koryta i doliny zachowały charakter zbliżony do naturalnego. Jeziora są zróżnicowane pod względem trofizmu wód, od dystroficznych przez mezotroficzne do eutroficznych. Występuje co najmniej 27 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej i 7 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. Jest to jedna z najważniejszych ostoi puchacza oraz kilku gatunków ptaków drapieżnych w Polsce oraz ważne zimowisko łabędzia krzykliwego (do 150 ptaków). W okresie lęgowym obszar zasiedla powyżej 2% populacji krajowej bielika i puchacza oraz co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: błotniak stawowy,

bocian czarny, kania czarna, kania ruda, orlik krzykliwy, lelek, muchołówka mała, rybitwa czarna, rybołów, trzmielojad i gągoł, w wysokich zagęszczeniach występują: bąk, dzięcioł czarny, lerka, zimorodek i żuraw. Jesienią liczebność wędrujących żurawi przekracza 1% populacji szlaku wędrówkowego, a w wysokim zagęszczeniu zimą występuje łabędź krzykliwy (do 150 osobników). Bogata fauna, m.in. silne populacje: bobra, wydry oraz żółwia błotnego. Bogata ichtiofauna, a szczególnie reofilna fauna wodna z takimi zagrożonymi gatunkami jak: łosoś, minóg rzeczny i certa oraz dość liczne i trwałe populacje gatunków rzadkich w naszym kraju, tj.: głowacz białopłetwy, strzebla potokowa, pstrąg potokowy oraz lipień. Istnieją tu dobrze zachowane cenne zbiorowiska roślinne oraz bogate populacje wielu rzadkich i zagrożonych gatunków roślin. Obszar jest łatwo dostępny samochodem. Można tam dojechać drogą Gorzów Wielkopolski – Wałcz do granicy województw lubuskiego i wielkopolskiego, skąd skręcając na północ, drogami lokalnymi, do miejscowości Głusko;

- obszar Natura 2000 PLB 300015 Puszcza Notecka – jest to również obszar specjalnej ochrony ptaków, którego powierzchnia wynosi 178 255,8 ha. Obszar stanowi zwarty, jednolity kompleks leśny w międzyrzeczu Noteci i Warty, części pradoliny Eberswaldsko-Toruńskiej. Jest to równina akumulacyjna w znacznym stopniu przekształcona przez wiatry, które usypały tu, największy w Polsce, zespół wydm śródlądowych, o wysokości 20-30 m, a maksymalnie dochodzący do 98 m n.p.m. Wydmy pokryte są monotonnym, jednowiekowym lasem, głównie sosnowym (92%), posadzonym tu po wielkiej klęsce w okresie międzywojennym, spowodowanej pojawieniem się szkodników owadzych. Pozostałości drzewostanów naturalnych są chronione w rezerwatach np. w rezerwacie Cegliniec. Na terenie ostoi znajduje się ponad 50, raczej płytkich jezior pochodzenia wytopiskowego, zwykle z grubą warstwą mułu i zakwitami glonów. W zagłębieniach terenu lub na brzegach jezior utrzymują się również torfowiska. Występuje co najmniej 30 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej i 7 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. W okresie lęgowym obszar zasiedla powyżej 2% populacji krajowej bielika, kani czarnej i kani rudej oraz co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bąk, podgorzałka, puchacz, rybołów, trzmielojad, gągoł oraz nurogęś. W dość dużej liczbie występuje bocian czarny, błotniak stawowy, ortolan i żuraw. W okresie zimy występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego bielika. Jest to ogromny obszar leśny (jeden z największych w centralnej i północnej Polsce) będący ostoją rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, ptaków i ssaków, w tym prawnie chronionych w Polsce. Ponadto jest to jedyna w ostatnich latach, stała ostoja wilka w zachodniej Polsce. Występuje tu również 9 gatunków storczyków. Obszar jest łatwo dostępny samochodem. Można tam dojechać drogą Gorzów Wielkopolski – Poznań do miejscowości Skwierzyna;

- obszar Natura 2000 PLH 320046 Uroczyska Puszczy Drawskiej – jest to specjalny obszar ochrony siedlisk, mający powierzchnię liczącą 74 416,3 ha. Obejmuje on większą część dużego kompleksu leśnego, położonego na równinie sandrowej, w środkowym i dolnym biegu rzeki Drawy. W miejscach, gdzie teren jest pofałdowany, wzgórza osiągają wysokość do 121 m. Najcenniejszym przyrodniczo obszarem jest centralna część ostoi, położona w widłach rzek: Drawy i Płocicznej. W lasach dominują drzewostany sosnowe, jednak spory jest też udział buczyn i dąbrów. Jest to jeden z ważniejszych obszarów w Polsce, ponieważ uroczysko Radęcin w Drawieńskim Parku Narodowym i kwaśne buczyny na zboczach doliny Drawy są jednymi z nielicznych w Polsce fragmentami buczyn o zachowanej naturalnej dynamice. Obszar jest łatwo dostępny samochodem. Można tam dojechać drogą Gorzów Wielkopolski – Wałcz do miejscowości Stare Osieczno, a następnie drogami na północ do miejscowości Głusko. Obszar jest również bardzo dobrze dostępny komunikacją autobusową PKS Drawno i PKP Kalisz Pomorski¹⁶;
- Drezdeneckie Uroczyska – zespół przyrodniczo krajobrazowy o powierzchni 1 184,8 ha, natomiast obręb Drezdzenko ma powierzchnię 75,2 ha. Data utworzenia tej formy ochrony przyrody to 18 grudnia 2003 r. Chronione tereny przyrody Drezdeneckich Uroczysk to przede wszystkim łąki i zbiorniki wodne, a w szczególności malownicze starorzecza Noteci, będące miejscem rozrodu ptaków wodnych i błotnych¹⁷.

Ponadto na obszarach wiejskich Gminy Drezdzenko mieszczą się następujące rezerваты przyrody:¹⁸

- Rezerwat przyrody Czaplenice – jest to rezerwat leśny, fitocenotyczny, o powierzchni 7,6 ha, występuje tu typ ekosystemu leśny oraz borowy. Rezerwat został utworzony w 1959 r., w celu zachowania fragmentu starego drzewostanu Puszczy Noteckiej. Rezerwat położony jest w granicach obszarów sieci Natura 2000 PLH 080036 Jeziora Gościmskie oraz PLB 300015 Puszcza Notecka. Obszar rezerwatu jest falisty, porośnięty starodrzewem rodzimej sosny pospolitej liczącej 160-190 lat, z domieszką buka pospolitego, brzozy brodawkowatej oraz dębu szypułkowego. Flora roślin liczy ponad 150 gatunków, m.in. paprotka zwyczajna, konwalia majowa, marzanka wonna, porzeczka czarna, przylaszczka pospolita oraz kruszyna pospolita. Niespełna 30 lat temu swoją kolonię na terenie posiadała czapla siwa¹⁹;
- Rezerwat przyrody Czaplisko – jest to ten sam typ rezerwatu co Czaplenice, o powierzchni znacznie mniejszej, wynoszącej 2,9 ha, ustanowiony również w 1959 r. Rezerwat położony

¹⁶ *Obszary Natura 2000*. [online][dostęp: 12.08.2015] Dostępny w WWW:

<http://obszary.natura2000.org.pl/index.php?s=lista>

¹⁷ *Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe województwa lubuskiego*. [online][dostęp: 12.08.2015] Dostępny w WWW: http://www.gdos.gov.pl/files/artykuly/22321/Zespoły_RDOS_Gorzow_9_04_13.pdf

¹⁸ *Centralny rejestr form ochrony przyrody*. [online][dostęp: 12.08.2015] Dostępny w WWW: <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/>

¹⁹ D. Iwaszko, T. Kozłowski, W. Piworun. *Rezerваты przyrody w województwie lubuskim*. [online][dostęp: 12.08.2015] Dostępny w WWW: http://gorzow.rdos.gov.pl/files/artykuly/14049/RDOS_Gorzow_publicacja_rezerwaty_przyrody_w_woj_lubuskim.pdf

jest w granicach obszarów tych samych sieci Natura 2000 co rezerwat Czaplenice i został utworzony w tym samym celu. Teren jego jest lekko falisty, porośnięty starodrzewem rodzimej sosny pospolitej liczącej 180-200 lat z domieszką olszy czarnej, brzozy brodawkowatej oraz dębu bezszypułkowego. Wiek niektórych dębów przekracza 300 lat. Niegdyś swoją kolonię na tym terenie posiadała czapla siwa.

- Rezerwat przyrody Goszczanowskie Źródłiska – jest to również rezerwat leśny, fitocenotyczny, o powierzchni 22,6 ha, utworzony w 2009 r., w celu zachowania cennych siedlisk przyrodniczych – łągu źródłiskowego wyróżniającego się bogactwem flory skupiającej rzadkie, hydrofilne gatunki roślin kwiatowych oraz mszaków jak również lasu klonowo-lipowego. Rezerwat położony jest w granicach obszarów sieci Natura 2000 PLB 300015 Puszcza Notecka. Teren rezerwatu tworzą zbocza w postaci stromej skarpy, która opada w stronę Stawu Goszczanowskiego. Florę stanowią m.in.: lipa drobnolistna, klon zwyczajny, dąb szypułkowy oraz buk pospolity;
- Rezerwat przyrody Jezioro Łubówko – rezerwat leśny, lasów i wód, o powierzchni 77,5 ha, utworzony w 1991 r., w celu zachowania unikalnego oraz urozmaiconego krajobrazu morenowego oraz buczyny pomorskiej. Leży w granicach obszarów sieci Natura 2000 PLH 320046 Uroczyska Puszczy Drawskiej oraz PLB 320016 Lasy Puszczy nad Drawą. Jezioro ma głębokość ok. 10 m, a dominującym gatunkiem lasotwórczym jest buk zwyczajny, sosna pospolita, grab zwyczajny, dąb szypułkowy, olsza czarna i lipa drobnolistna. Flora liczy ok. 185 gatunków;
- Rezerwat przyrody Łabędziniec – rezerwat faunistyczny, ptaków, o powierzchni 2,9 ha, utworzony w 1959 r., w celu zachowania miejsc rozrodu i przebywania ptactwa wodno-błotnego. Położony jest również w granicach obszarów sieci Natura 2000 PLH 080036 Jeziora Gościmskie oraz PLB 300015 Puszcza Notecka. Obejmuje 5 niedużych wysp leżących na jeziorze Solecko, które stanowią ostoje i miejsca lęgowe wielu gatunków ptaków wodno-błotnych. Teren rezerwatu również jest lekko falisty. Na terenie rezerwatu występują gatunki ptaków tj.: łabędź niemy, kormoran czarny, perkoz dwuczuby oraz rybołów;
- Rezerwat przyrody Lubiatowskie Uroczyska – jest to rezerwat krajobrazowy, o powierzchni 188,4 ha, utworzony w 2000 r., w celu zachowania walorów przyrodniczych oraz krajobrazowych jeziora, ochrony biotopów ptactwa wodno-błotnego i drapieżnego oraz skarp jeziora i źródeł z cenną roślinnością. Położony jest również w granicach obszarów sieci Natura 2000 PLH 080036 Jeziora Gościmskie oraz PLB 300015 Puszcza Notecka. Obszar rezerwatu obejmuje Jezioro Lubiatówko oraz otaczające je lasy. Powierzchnia jeziora wynosi 66 ha, a głębokość ok. 10 m. Flora liczy 238 gatunków, m.in.: turzyca błotna, lilia wodna, turzyca brzegowa oraz trzcina.

O cennych walorach przyrodniczych gminy Drezdenko świadczy ponadto Drawieński Park Krajobrazowy, zajmujący powierzchnię 8 691 ha, z czego 225 ha znajduje się pod ścisłą ochroną. W bogatej szacie roślinnej Parku przeważają stare drzewostany bukowe, grądy grabowe oraz brzozy. Ponadto Park jest siedliskiem wielu gatunków ptaków i ssaków, takich jak: bóbr, wydra, tchórz, orzeł bielik, puchacz czy bocian czarny²⁰.

Klimat w gminie Drezdenko został sklasyfikowany²¹ jak Cfb. Jest to klimat morski²². Średnia temperatura wszystkich miesięcy wynosi ~ 8,7°C. W gminie jest umiarkowanie zimno i nawet podczas najbardziej suchych miesięcy występuje tam sporo opadów. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec (19°C) a najzimniejszym styczeń (-2,9°C). Średnioroczne opady wynoszą 556 mm²³.

Zasoby wód podziemnych o znaczeniu użytkowym występują w Gminie Drezdenko w utworach czwartorzędowych oraz trzeciorzędowych co związane jest głównie z występowaniem na terenie gminy Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 138 oraz Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 127. Rozpoznane i zatwierdzone zasoby tych wód są znaczne i zaspakajają w całości zapotrzebowanie na wodę zarówno odbiorców indywidualnych, jak również jednostki prowadzące działalność gospodarczą. Zgodnie z art. 98 ustawy Prawo ochrony Środowiska (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 1232 z późn. zm.) wody podziemne oraz obszary ich zasilania podlegają ochronie polegającej na zmniejszaniu ryzyka zanieczyszczenia tych wód poprzez ograniczenie oddziaływania na obszary ich zasilania oraz utrzymywaniu równowagi zasobów tych wód. W tym celu utworzone są obszary ochronne na zasadach określonych Prawem wodnym.

Teren gminy Drezdenko jest narażony na występowanie powodzi i podtopień. Duże zagrożenie występuje głównie na terenach zalewowych wzdłuż koryta rzeki Noteć, w szczególności w północnej i północno-zachodniej części gminy.

²⁰ *Rezerwaty przyrody w gminie Drezdenko*. [online] [dostęp: 19.08.2015] Dostępny w WWW: <http://www.drezdenko.pl/101,rezerwaty-przyrody.html>

²¹ Klasyfikacja klimatów według Władimira Köppena,

²² *Drezdenko*. [online] [dostęp: 12.08.2015] Dostępny w WWW: <http://pl.db-city.com/Polska--Wojew%C3%B3dztwo-lubuskie--Powiat-strzelecko-drezdenecki--Drezdenko>

²³ *Klimat: Drezdenko*. [online][dostęp: 12.08.2015] Dostępny w WWW: <http://pl.climate-data.org/location/46313/>

Rysunek 3 Zagrożenie powodziowe na terenie gminy Drezdenko

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Mapy Zagrożenia Powodziowego, Internetowy System Obrony Kraju, <http://mapy.isok.gov.pl/imap/>.

1.4. Opis zasobów kulturowych

Do rejestru zabytków zostały wpisane następujące nieruchomości znajdujące się na terenie gminy Drezdenko²⁴:

- Drezdenko:
 - kościół ewangelicki, obecnie rzymskokatolicka, parafia pw. Przemienienia Pańskiego, pl. Kościelny 2, z 1902 r.;
 - kościół ewangelicki, obecnie filialna parafia rzymskokatolicka pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa, u. Niepodległości 41, z 1914 r.;
 - zespół kościoła filialnego przy ul. Żeromskiego, z 1898 r.;
 - kościół pw. Matki Boskiej Różańcowej wraz z cmentarzem kościelnym oraz ogrodzeniem;
 - mur oporowy z piwnicą, pozostałość umocnień ziemno-murowanych, znajdujący się obok domu przy pl. Wolności 12, z XVII/XVIII w.;
 - dom przy ul. Kościuszki 16;
 - dom przy ul. Kościuszki 19, z XIX w.;
 - Sąd Obwodowy, obecnie liceum medyczne przy ul. Kościuszki 31, z 1885 r.;
 - Dom przy ul. Krakowskiej 11;
 - kamienica z oficynami przy ul. Krakowskiej 12 a, z końca XIX w.;
 - dom przy ul. Krakowskiej 15, z XVIII w.;
 - dom przy ul. Krakowskiej 17, z XIX w.;
 - dom przy ul. Lwowskiej 6, z 1760 r.;
 - zespół zabudowy przy ul. Łąkowej, z XVIII w.;
 - dom przy ul. Łąkowej 6;
 - dom przy ul. Łąkowej 11, z XIX w.;
 - willa przy ul. Marszałkowskiej 18, z II poł. XIX w.;
 - willa z ogrodem przy ul. Niepodległości 10, z 1899 r.;
 - dom przy ul. Poniatowskiego 25, z XIX w.;
 - budynek gospodarczy z gołębnikiem przy ul. Słonecznej 1, z początku XX w.;
 - szkoła przy ul. Szkolnej 11, z 1903-1904 r.;
 - zespół zabudowy przy ul. Wiejskiej, z XVIII w.;
 - dom przy ul. Wiejskiej 6, z XIX w.;
 - dom przy ul. Wiejskiej 27, z XIX w.;
 - dom przy pl. Wileńskim 2, II poł. XVIII w.;
 - dom przy pl. Wileńskim 3, z II poł. XVIII w.;

²⁴ Stan na 30.06 2015r.

- pałac przy pl. Wolności 8, z 1766 r.;
- kordegarda z 1766 r.;
- spichrz przy pl. Wolności 11, z XVII w.;
- dom przy pl. Wolności 21, z XVIII w.;
- dom przy ul. Żeromskiego 4;
- dom przy ul. Żeromskiego 11, z II poł. XVIII w.;
- Goszczanowiec
 - Młyn, dawniej wiatrak, z końca XVIII w.;
- Goszczanówko
 - Kościół ewangelicki obecnie filialna parafia rzymskokatolicka pw. Św. Jana Chrzciciela, z 1912 r.;
 - Dom (chałupa) drewniany;
- Gościm
 - Kościół filialny pw. Niepokalanego Poczęcia NMP, z 1897 r.;
 - Cmentarz przykościelny;
- Karwin
 - Kościół ewangelicki obecnie parafia rzymskokatolicka pw. Podwyższenia Krzyża z XVIII w.;
- Lubiatów
 - Kościół ewangelicki obecnie parafia rzymskokatolicka pw. Św. Józefa, z XVIII w.;
- Lubiewo
 - Kościół ewangelicki obecnie filialna parafia rzymskokatolicka pw. Matki Boskiej Szkaplerznej, z końca XIX w.;
- Przedborowo
 - Kościół ewangelicki obecnie filialna parafia rzymskokatolicka pw. Matki Boskiej Częstochowskiej, z 1715 r.;
- Trzebicz
 - Kościół ewangelicki z roku 1879, obecnie parafia rzymskokatolicka pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa;
 - Willa przy ul. Roli-Żymirskiego 27, powstała po 1920 r.;
 - Dom (chałupa) drewniany²⁵.

²⁵Zestawienie zabytków nieruchomych. [online] [dostęp: 13.08.2015] Dostępny w WWW http://www.nid.pl/pl/Informacje_ogolne/Zabytki_w_Polsce/rejestr-zabytkow/zestawienia-zabytkow-nieruchomych/.

1.5. Kluczowe wnioski

1. Gmina posiada cenne zasoby przyrodnicze: obszary Natura 2000, rezerваты przyrody oraz obszary przyrodniczo-krajobrazowe, które sprzyjają rozwojowi rekreacji i turystyki oraz wpływają na budowanie pozytywnego, ekologicznego wizerunku gminy.
2. Gmina posiada duże zasoby dziedzictwa kulturowego, które stanowią o potencjale turystyki poznawczej, jednakże stan techniczny zasobów jest niezadowalający bądź nierozpoznany.
3. Położenie gminy, w tym sąsiedztwo innych gmin wiejskich wymaga współpracy w zakresie zadań, które efektywniej realizuje się ponadlokalnie, w tym przede wszystkim zadań związanych z turystyką.

2. Sfera społeczna

2.1. Demografia

Gmina Drezdenko w 2014 r. była zamieszkiwana przez 17 511 osób, co stanowiło 34,9% mieszkańców powiatu strzelecko-drezdeneckiego oraz 1,7% mieszkańców województwa lubuskiego. 50,6% mieszkańców stanowią kobiety. Gęstość zaludnienia wynosi 44 os./km² i jest większa niż średnia dla powiatu (40 os./km²), ale znacznie mniejsza niż średnia województwa (73 os./km²). Jednakże w odniesieniu dla średniej powiatowej i wojewódzkiej dla obszarów wiejskich (odpowiednio 49 os./km² i 33 os./km²) różnica ta nie jest tak duża.

Tabela 13 Liczba ludności w gminie Drezdenko w latach 2009-2014

Rok	Liczba ludności ogółem [os.]	Mężczyźni [os.]	Kobiety [os.]
2009	17 076	8 347	8 729
2010	17 595	8 666	8 929
2011	17 619	8 690	8 929
2012	17 637	8 720	8 917
2013	17 579	8 684	8 895
2014	17 511	8 654	8 857

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 13.08.2015]
Dostępny w WWW: www.stat.gov.pl.

Przyrost naturalny w gminie Drezdenko jak i w powiecie oraz województwie do roku 2012 przyjmował wartości dodatnie, natomiast od 2013 r. w Gminie Drezdenko przyjmuje on wartości ujemne.

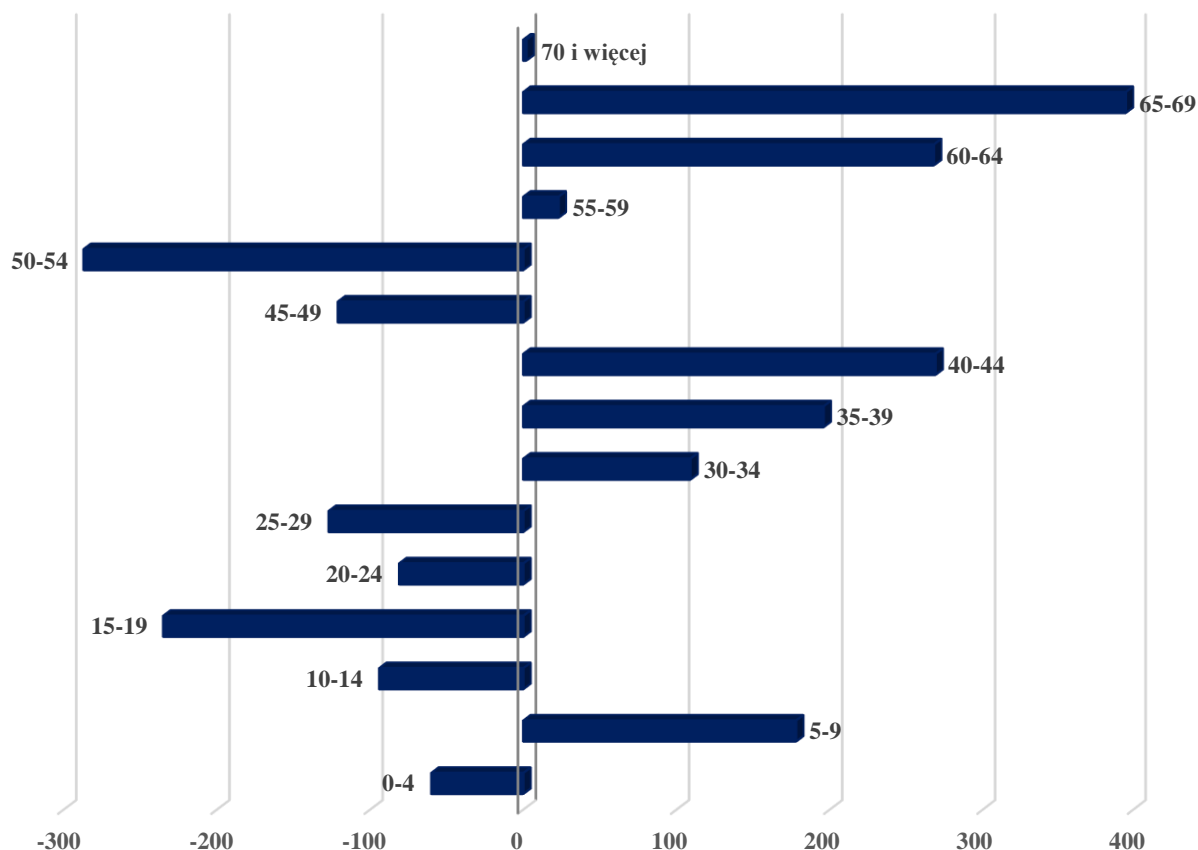
Tabela 14 Przyrost naturalny w gminie Drezdenko w latach 2009-2014

Ruch naturalny	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Urodzenia żywe	188	214	204	217	188	170
Zgony ogółem	172	178	158	162	195	188
Przyrost naturalny	16	36	46	55	-7	-18

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 13.08.2015]
Dostępny w WWW: www.stat.gov.pl

Liczba ludności między rokiem 2009 a 2014 zwiększyła się o 435 osób. Obecnie najliczniejszą grupą wiekową są osoby w wieku 30-34 lata, a najmniej liczną osoby w wieku 85 i więcej. Najwyższy spadek odnotowano w populacji w wieku 10-29 lat, natomiast największy przyrost wystąpił w populacji osób w wieku 50-69 lat.

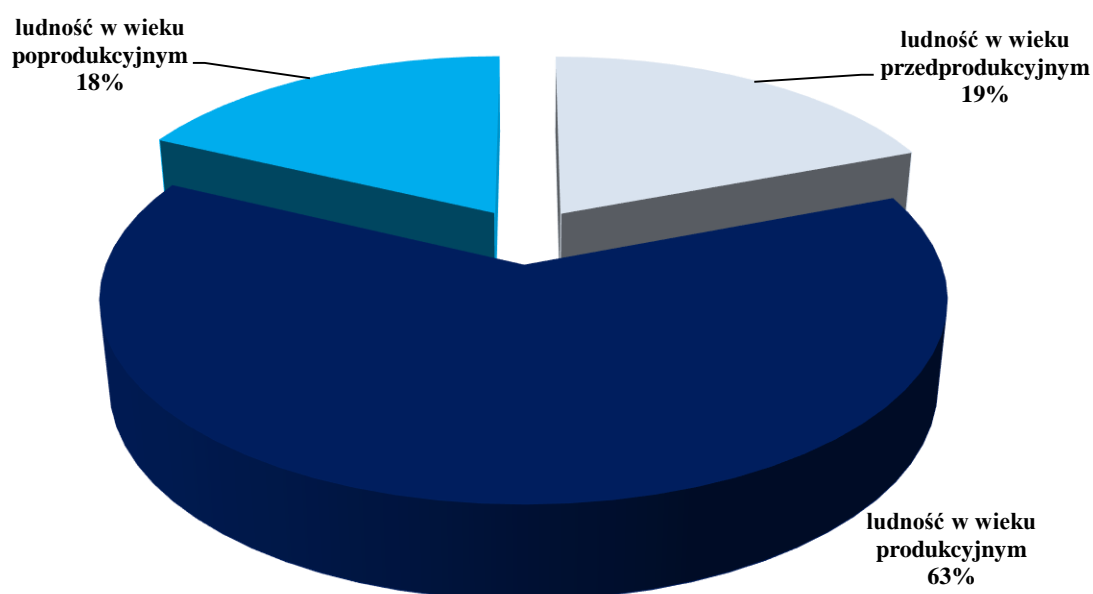
Wykres 1 Zmiana liczby ludności w grupach wiekowych w gminie Drezdenko między 2009 i 2014 rokiem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 13.08.2015]
Dostępny w WWW: www.stat.gov.pl.

Ekonomiczna struktura wieku w gminie Drezdenko odzwierciedla sytuację w powiecie strzelecko-drezdeneckim, województwie lubuskim i Polsce. Największą grupę wiekową stanowią osoby w wieku produkcyjnym (18-64 lata) – 63,0% populacji. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w populacji ogółem ma tendencję spadkową, natomiast w wieku poprodukcyjnym z roku na rok wzrasta. Wskaźnik obciążenia demograficznego rozumiany jako ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, na koniec 2014 r. wyniósł 28,5 i był wyższy niż wartość dla powiatu (27,8) i województwa (28,2).

Wykres 2 Podział demograficzny według ekonomicznych grup wieku (2014 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 14.08.2015]
Dostępny w WWW: www.stat.gov.pl.

W społeczeństwach, w który struktura demograficzna przesuwają się w kierunku społeczeństwa starzejącego, a jednocześnie podnoszona jest granica wieku emerytalnego, niezwykle ważną jest identyfikacja potrzeb zdrowotnych, zwłaszcza w kontekście profilaktyki. Zakres priorytetowych potrzeb zdrowotnych określono na podstawie analizy dostępnych danych zdrowotnych, w tym danych dotyczących standaryzowanego współczynnika umieralności (dalej: SMR) udostępnionego przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny (dalej: NIZP-PZH)²⁶.

²⁶ *Atlas umieralności*. Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny. [online] [dostęp: 14.08.2015] Dostępny w WWW: http://www.atlas.pzh.gov.pl/ALL0911/lista_map_ALL0911.html.

Tabela 15 Problemy zdrowotne mieszkańców powiatu strzelecko-drezdeneckiego [2009-2011]

Kod ICD10	Nazwa jednostki chorobowej	Miejsce wśród powiatów	SMR	Liczba zgonów
I50	niewydolność serca	372	2,119	237
I30-I52	inne choroby serca	371	1,756	311
I26-I51	zespół sercowo-płucny i choroby krążenia płucnego	369	1,695	320
C91-C95	białaczki	324	1,321	13
C00-C97	nowotwory ogółem	310	1,300	11
A00-B-99	choroby zakaźne i pasożytnicze	228	0,927	10
M00-M99	choroby układu kostno-mięśniowego	225	1,064	2
I10-I15	choroby nadciśnieniowe	224	1,195	26
I00-I99	choroby układu krążenia	212	1,082	684
I61-I64	udar mózgu	208	1,065	107
X60-X84	zamierzone samouszkodzenie	200	1,134	28
-----	choroby związane z paleniem tytoniu	181	1,011	131
K00-K93	choroby układu trawiennego	146	0,891	55
V01-Y98	zewnętrzne przyczyny zgonu	132	0,954	88

Atlas umieralności, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny [online] [dostęp: 14.08.2015] Dostępny w WWW: http://www.atlas.pzh.gov.pl/ALL0911/lista_map_ALL0911.html.

Dla zdrowotności mieszkańców gminy Drezdenko największe znaczenie mają choroby układu krążenia, zwłaszcza niewydolność serca, nadciśnienie i udar mózgu. Ponadto duże znaczenie mają również choroby nowotworowe, w tym głównie białaczki. Wprawdzie zewnątrz przyczyny zgonu nie znajdują się wśród najczęstszych przyczyn śmiertelności, ale zwraca uwagę fakt, że znaczną część tego rodzaju zdarzeń stanowią wypadki komunikacyjne (132. miejsce powiatu zachowania) i choroby związane z paleniem tytoniu (181. miejsce powiatu). Analizę przeprowadzono na potrzeby planowania celowanych programów profilaktycznych, dla realizacji których niezbędna będzie współpraca z innymi podmiotami.

Zasięg korzystania z pomocy społecznej rozumiany jako udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem. Wskaźnik ten dla lat 2010-2013 znajduje się w przedziale od 16,5% (2010 r.) do 16,7% (2013 r.). Wskaźnik ten jest niższy niż wartości obliczone dla powiatu (17,0%) i wyższy niż wartości obliczone dla województwa (9,5). W ramach udzielonych świadczeń dominują świadczenia na rzecz rodzin, których dochód na osobę znajduje się poniżej kryterium ustawowego (kryterium dochodowe).

Tabela 16 Zasięg korzystania z pomocy społecznej według kryterium dochodowego w latach 2010-2013

Jednostka terytorialna	poniżej kryterium dochodowego				powyżej kryterium dochodowego			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
województwo lubuskie	6,8	6,1	6,9	7,0	3,5	3,3	2,3	2,5
powiat strzelecko-drezdenecki	11,6	10,6	12,6	12,8	5,9	5,7	3,9	4,2
gmina Drezdenko	11,6	10,8	12,9	12,7	4,9	4,5	3,2	3,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 30.08.2015]
Dostępny w WWW: www.stat.gov.pl.

Pomoc przyznawana jest głównie rodzinom, których dochód na osobę znajduje się poniżej kryterium dochodowego. W 2013 r. 813 rodzin otrzymywało zasiłki rodzinne na dzieci, a liczba dzieci wynosiła 1 586. Kwota świadczeń rodzinnych wyniosła 5 180 złotych (dane GUS za 2013 r.).

2.2. Rynek pracy

W gminie Drezdenko w 2013²⁷ r. było 3 279 osób pracujących, z czego 1 765 osób, czyli 53,8%, stanowili mężczyźni. W porównaniu do 2009 r. liczba pracujących w gminie Drezdenko wzrosła o prawie 1,0%. Liczba zatrudnionych w gminie stanowiła 41,2% osób pracujących w powiecie strzelecko-drezdeneckim oraz 1,5% osób pracujących w województwie lubuskim.

Tabela 17 Pracujący wg płci w gminie Drezdenko w latach 2009-2013

Wyszczególnienie [os.]	2009	2010	2011	2012	2013
mężczyźni	1 742	1 743	1 739	1 699	1 765

²⁷ Na dzień 14.08.2015 r. brak danych za rok 2014.

kobiety	1 505	1 482	1 483	1 457	1 514
Suma	3 247	3 225	3 222	3 156	3 279

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 14.08.2015]
Dostępny w WWW: www.stat.gov.pl.

W 2014 r. w gminie zarejestrowanych było 1 196 osób bezrobotnych, stanowiły one 33,2% osób bezrobotnych powiatu strzelecko-drezdeneckiego oraz 2,5% osób niepracujących województwa lubuskiego. 649 (54,3%) osób bezrobotnych w gminie Drezdenko stanowiły kobiety.

Tabela 18 Bezrobotni wg płci w gminie Drezdenko w latach 2009–2014

Wyszczególnienie [os.]	2009	2010	2011	2012	2013	2014
mężczyźni	772	675	656	727	722	547
kobiety	761	753	799	818	826	649
Suma	1 533	1 428	1 455	1 545	1 548	1 196

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 14.08.2015]
Dostępny w WWW: www.stat.gov.pl.

W roku 2014 dość znacząco spadła liczba osób bezrobotnych w stosunku do roku poprzedniego. Natomiast w porównaniu do 2009 r. liczba bezrobotnych w gminie Drezdenko spadła aż o prawie 22,0%. Udział bezrobotnych zarejestrowanych wyniósł w 2014 r. 10,9% liczby ludności w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ten spadł w porównaniu do roku 2009 o 3,1 pp., oraz jest niższy niż dla powiatu strzelecko-drezdeneckiego (11,3%) i wyższy niż dla województwa lubuskiego (7,2%). Na terenie gminy Drezdenko rozwija się przede wszystkim przemysł drzewny, metalowy, papierniczy oraz spożywczy. Największe zakłady przemysłowe, czyli głównych pracodawców przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19 Główni pracodawcy w gminie Drezdenko

Smurfitt Kappa Drezdenko Sp. z o.o.	Produkcja i sprzedaż tektury, kartonu, opakowań kartonowych
Victaulic Polska Sp. z o.o.	produkcja odlewów z żeliwa sferoidalnego
Holdring – Zremb Gorzów S.A. Oddział Meprozet w Drezdenku	Produkcja konstrukcji stalowych, urządzeń do wyposażenia okrętów i budowy mostów, obróbka skrawaniem
Zakład Budowlany Antczak Sp. j.	Producent materiałów budowlanych, usługi remontowo-budowlane
Wytwórnia opakowań „BUD-OPAK” Sp. j. B. Łagoda, T. Kamiński	produkcja opakowań z tektur litych i falistych
Zakład Stolarski Drezdenko Józef Grzegorzek	Produkcja mebli sosnowych
Jan Grzegorzek Producent mebli sosnowych	Produkcja mebli sosnowych
„Sobex” Sobota Sp. j.	Produkcja galanterii ogrodowej z drewna
„Gozdrew” Sp. j. T.S.J. Słaby	Tartak w miejscowości Gościm, Ośrodek Wypoczynkowo-Szkoleniowy w Goszczanowie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Przemysł i rzemiosła w Drezdenku*. [online] [dostęp: 14.08.2015]
Dostępny w WWW: http://www.drezdenko.pl/24_gospodarka.html.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w gminach powiatu (czyli także w Drezdenku) w 2014 r. wynosiło 3 410,8 PLN, czyli nie wiele mniej niż w województwie lubuskim, gdzie kwota ta wynosiła 3 425,4 PLN. Natomiast wynagrodzenie w gminach powiatu strzelecko-drezdeneckiego stanowiło 80,2% średniego wynagrodzenia krajowego brutto.

2.3. Uczestnictwo w kulturze

Dużym zainteresowaniem wśród mieszkańców gminy cieszą się imprezy organizowane przez Centrum Promocji Kultury w Drezdenku. Wśród cyklicznie organizowanych wydarzeń wskazać należy na Jarmark Kasztelański (czerwiec), który w roku 2015 odbył się już po raz dziesiąty. Inne imprezy organizowane co roku to Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, koncert Lato z radiem (sierpień) oraz festyn wiosenny (kwiecień) – oba z udziałem znanych polskich artystów i zespołów oraz koncerty związane z obchodami świąt państwowych. Ponadto organizowane są plenery malarskie i rzeźbiarskie, okolicznościowe koncerty, widowiska teatralne oraz różnego rodzaju konkursy – wokalne, muzyczne i plastyczne. Mieszkańcy gminy mają też możliwość uczestnictwa w wydarzeniach organizowanych przez Muzeum Puszczy Drawskiej i Noteckiej im. Franciszka Grasia w Drezdenku. Instytucja ta zaprasza m.in. na wystawy autorskie i tematyczne (fotografie, malarstwo), spotkania, wykłady, konkursy czy kiermasze. Szeroką ofertę kulturalną posiada również Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Drezdenko im. Ks. J. Tischnera. Do działalności kulturalnej tej instytucji należy przede wszystkim organizacja spotkań autorskich, wieczorów poezji, lekcji bibliotecznych, wystaw, warsztatów, konkursów, spotkań z uczestnikami Klubu Seniora oraz w ramach Dyskusyjnego Klubu Książki czy zajęć wakacyjnych i w czasie ferii zimowych. Ponadto biblioteka bierze udział w imprezach organizowanych w całym województwie i w Polsce, tj. „Lubuski Tydzień Seniora”, „Cała Polska Czyta Dzieciom”, „Tydzień Bibliotek” czy „Dzień Bibliotekarza”.

Usługi kulturalne wyższego rzędu świadczone są przez instytucje kultury i inne podmioty zlokalizowane w Gorzowie Wielkopolskim (Filharmonia Gorzowska, Grodzki Dom Kultury, Jazz Club „Pod Filarami”, Muzeum Lubuskie, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Zbigniewa Herberta, Teatr im. Juliusza Osterwy oraz kino Helios).

2.4. Organizacje pozarządowe, aktywność mieszkańców

Na obszarze gminy Drezdenko zarejestrowanych jest 48 stowarzyszeń²⁸. Działalność lokalnych stowarzyszeń koncentruje się przede wszystkim na rozwoju danej wsi.

Tabela 20 Stowarzyszenia wpisane do rejestru stowarzyszeń Krajowego Rejestru Sądowego

Stowarzyszenie	Miejscowość
Ochotnicza Straż Pożarna W Drezdenku	Drezdenko

²⁸ *Krajowy Rejestr Sądowy*. Ministerstwo Sprawiedliwości [online] [dostęp: 10.09.2015] Dostępny w WWW: <https://ems.ms.gov.pl/krs/>

Ochotnicza Straż Pożarna W Goszczanowcu	Goszczanowiec
Ochotnicza Straż Pożarna W Przeborowie	Przeborowo
Ochotnicza Straż Pożarna W Niegosławiu	Niegosław
Ochotnicza Straż Pożarna W Trzebiczu	Trzebiecz
Ochotnicza Straż Pożarna W Rąpinie	Rąpin
Ochotnicza Straż Pożarna W Starych Bielicach	Stare Bielice
Ochotnicza Straż Pożarna W Gościmiu	Gościm
Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	Drezdenko
Drezdenecki Klub Sportowy „Lubuszanin”	Drezdenko
Klub Abstynenta „Trzeźwość”	Drezdenko
Kółko rolnicze w Dreżdenku	Drezdenko
Niezależny Związek Zawodowy Pracowników Handlu Gminnej Spółdzielni „Samopomoc chłopska” w Dreżdenku	Drezdenko
Nadnoteckie Towarzystwo Kultury w Dreżdenku	Drezdenko
Związek Zawodowy Pracowników Ochrony Zdrowia w Dreżdenku	Drezdenko
Klub Sportowy Uran Trzebiecz	Trzebiecz
Klub Sportowy Leśnik Rąpin	Rąpin
Klub Sportowy „Sokół” Gościm	Gościm
„S.O.S. dla Puszczy Nadnoteckiej”	Lubiatów
Związek Zawodowy Pracowników Victaulic Polska Sp. z o.o.	Drezdenko
Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Intelktualnie „Więzi”	Drezdenko
Związek Zawodowy Pracowników Skarbowych w Dreżdenku	Drezdenko
Hof&Heim	Trzebiecz Nowy
Klub Sportowy „Lubuszanin” Dreżdenko	Drezdenko
„Dom Wspólnoty Barka w Dreżdenku”	Drezdenko
Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich „Stokrotki” W Trzebieczu	Trzebiecz
Drezdenecki Uniwersytet Trzeciego Wieku	Drezdenko
Klub Żeglarski „Kliwer”	Drezdenko
Stowarzyszenie Zastępczego Rodzicielstwa Oddział Strzelecko-Drezdenecki	Niegosław
Stowarzyszenie Miłośników Muzyki Organowej I Kameralnej „Sauerianum”	Drezdenko
Klub Sportowy Rąpin	Drezdenko
Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich Niegosław	Niegosław
Stowarzyszenie Medyk	Drezdenko
Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych „Samo-Dzielność”	Drezdenko
Klub Sportowy „Radowiak” Dreżdenko	Drezdenko
Chór Kameralny „Cantus Firmus”	Drezdenko
„Stowarzyszenie Przyjaciół Pałacu”	Drezdenko
Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Gościm	Gościm
Stowarzyszenie Rozwoju „Nasza Przyszłość”	Goszczanowo
Stowarzyszenie Samopomocowe „Rodzina”	Drezdenko

Stowarzyszenie Rozwoju „Drawa”	Drawiny
Stowarzyszenie Amazonek „Bądźmy Razem”	Drezdenko
Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Oraz Osób Dotkniętych Wykluczeniem Społecznym „Spełniamy Marzenia”	Drezdenko

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Krajowy Rejestr Sądowy*. Ministerstwo Sprawiedliwości [online] [dostęp: 10.09.2015] Dostępny w WWW: <https://ems.ms.gov.pl/krs/>.

Aktywność w/w organizacji ma na celu umacnianie więzi rodzinnych, poprzez organizację festynów, spotkań, warsztatów oraz działalność związaną z promowaniem regionu, lokalnej tradycji oraz promowaniem zdrowego stylu życia, sportu i rekreacji poprzez organizację zajęć sportowych. Stosunkowo największą aktywnością cechuje się jednak Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Działaj z Nami”, której członkiem jest także Gmina Drezdenko. Działalność LGD ma przede wszystkim na celu wszechstronne działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, aktywizowanie ludności wiejskiej i małych miast, realizację działań w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju opracowanej przez LGD oraz promocję środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historyczno-kulturalnych i rozwój turystyki oraz jej szerokiej popularyzacji²⁹.

2.5. Kluczowe wnioski

1. Liczba ludności Gminy Drezdenko od roku 2012 r. systematycznie zmniejsza się. Dość duży wzrost nastąpił między rokiem 2009 a 2010. Liczba ludności wzrosła wtedy o 519 osób. Zgodnie z prognozą trendów demograficznych, proces kurczenia się populacji, jeżeli nie zostaną wdrożone działania zapobiegawcze, będzie się utrzymywał.
2. Szczególne znaczenie dla procesów migracyjnych mają migracje zagraniczne, a na te zgodnie z treścią *Raportu Tematycznego Rynek pracy i wykluczenie społeczne w kontekście percepcji Polaków – diagnoza społeczna*³⁰, duży wpływ na migracje zewnętrzne ma także zła sytuacja materialna mieszkańców. Z *Raportu* wynika, iż zamiar wyjazdu zarobkowego poza Polskę w ciągu następnych dwóch lat deklarowała prawie jedna czwarta osób bezrobotnych. Może to potwierdzać przypuszczenie, że główną przyczyną chęci emigracji są problemy ze znalezieniem pracy w kraju. Zamiar wyjazdu deklarowało również około 8% osób pracujących i około 5% nieaktywnych zawodowo. W 2013 r. osoby, które wskazały kierunek swojego możliwego wyjazdu, najczęściej deklarowały wyjazd do Niemiec, gdzie stopa bezrobocia była stosunkowo niska i spadała (na koniec 2012 r. wynosiła 5,4%). Z wyżej przytoczonego *Raportu* wynika, że wśród przyczyn migracji dominują powody związane z negatywną oceną sytuacji na rynku pracy w Polsce oraz trudnościami pozyskania dochodów

²⁹ *Statut Stowarzyszenia*. [online] [dostęp: 04.10.2015] Dostępny w WWW: <http://www.lgddzn.pl/index.php/statut-stowarzyszenia>

³⁰ Kotowska I.E. *Rynek pracy i wykluczenie społeczne w kontekście percepcji Polaków – diagnoza społeczna 2013* pod redakcją Ireny E. Kotowskiej. Warszawa 2013.

na zaspokojenie potrzeb rodziny w kraju. Aż 66,0% respondentów wskazało, iż przyczyną wyjazdu są wyższe zarobki za granicą.

3. Dla zdrowotności mieszkańców powiatu strzelecko-drezdeneckiego, a więc także i gminy Drezdenko największe znaczenie mają choroby układu krążenia, zwłaszcza niewydolność serca, nadciśnienie, udar mózgu. Ponadto duże znaczenie mają również choroby nowotworowe, w tym głównie białaczki. Wskazuje się także na dość duże znaczenie wypadków komunikacyjnych w tzw. zewnętrznych przyczynach zgonu.
4. Na strukturę rynku pracy w gminie Drezdenko duży wpływ ma duża powierzchnia lasów, które stanowią bazę surowcową dla przemysłu.
5. Dostęp do lokalnych usług kulturalnych jest bardzo dobrze zabezpieczony. Na terenie gminy odbywają się liczne wydarzenia i imprezy o charakterze kulturalnym i rozrywkowym. Dostęp do usług kulturalnych wyższego rzędu realizują podmioty i instytucje kultury zlokalizowane w Gorzowie Wielkopolskim.

3. Sfera gospodarcza

3.1. Struktura podstawowych branż gospodarki

Liczba podmiotów gospodarczych w gminie w 2014 r. wyniosła 1 670³¹ i była wyższa o 5,4% niż w 2009 r. Liczba podmiotów zarejestrowanych w gminie stanowi 36,6% podmiotów zarejestrowanych na terenie powiatu oraz 1,5% podmiotów zarejestrowanych na terenie województwa. Większość przedsiębiorstw, tj. 1 631 (97,7%) to podmioty prywatne. Dominują przedsiębiorstwa działające w obszarze tzw. pozostałej działalności, czyli głównie w branży usługowej. Podmioty działające w obszarze rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa stanowią 7,2% ogółu podmiotów, natomiast podmioty związane z przemysłem i budownictwem stanowią 18,2% wszystkich podmiotów.

Tabela 21 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON (2014 r.)

Kategoria	2009 [szt.]	2014 [szt.]
pozostała działalność	1 142	1 246
przemysł i budownictwo	306	304
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	131	120
ogółem	1 579	1 670

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 25.08.2015]
Dostępny w WWW: www.stat.gov.pl

Najliczniej reprezentowane są następujące sekcje PKD 2007:

- G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 547 podmiotów;
- F – budownictwo – 163 podmioty;
- Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 147 podmiotów.

Ocenia się, że z perspektywy możliwości absorpcji środków zewnętrznych szczególnie nacisk należy położyć na identyfikację i wsparcie informacyjne skierowane do podmiotów o potencjale rozwojowym.

Tabela 22 Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2007 w gminie Drezdenko (2014 r.)

Sekcje i działy według PKD 2007	Wartość [szt.]
Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	120
Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie	1
Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe	133
Sekcja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	3

³¹ Dane GUS odzwierciedlają stan na koniec 2013 r., po zestawieniu z danym Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Krajowego Rejestru Sądowego według stanu na kwiecień 2015 r., ocenia się, że wartość ta może być nieco zawyżona.

Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4
Sekcja F – Budownictwo	163
Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	547
Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa	101
Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	52
Sekcja J – Informacja i komunikacja	19
Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	36
Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	17
Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	82
Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	63
Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	10
Sekcja P – Edukacja	46
Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	147
Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	21
Sekcja S – Pozostała działalność usługowa Sekcja T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	105
Sekcja U – Organizacje i zespoły eksterytorialne	0
Suma	1 670

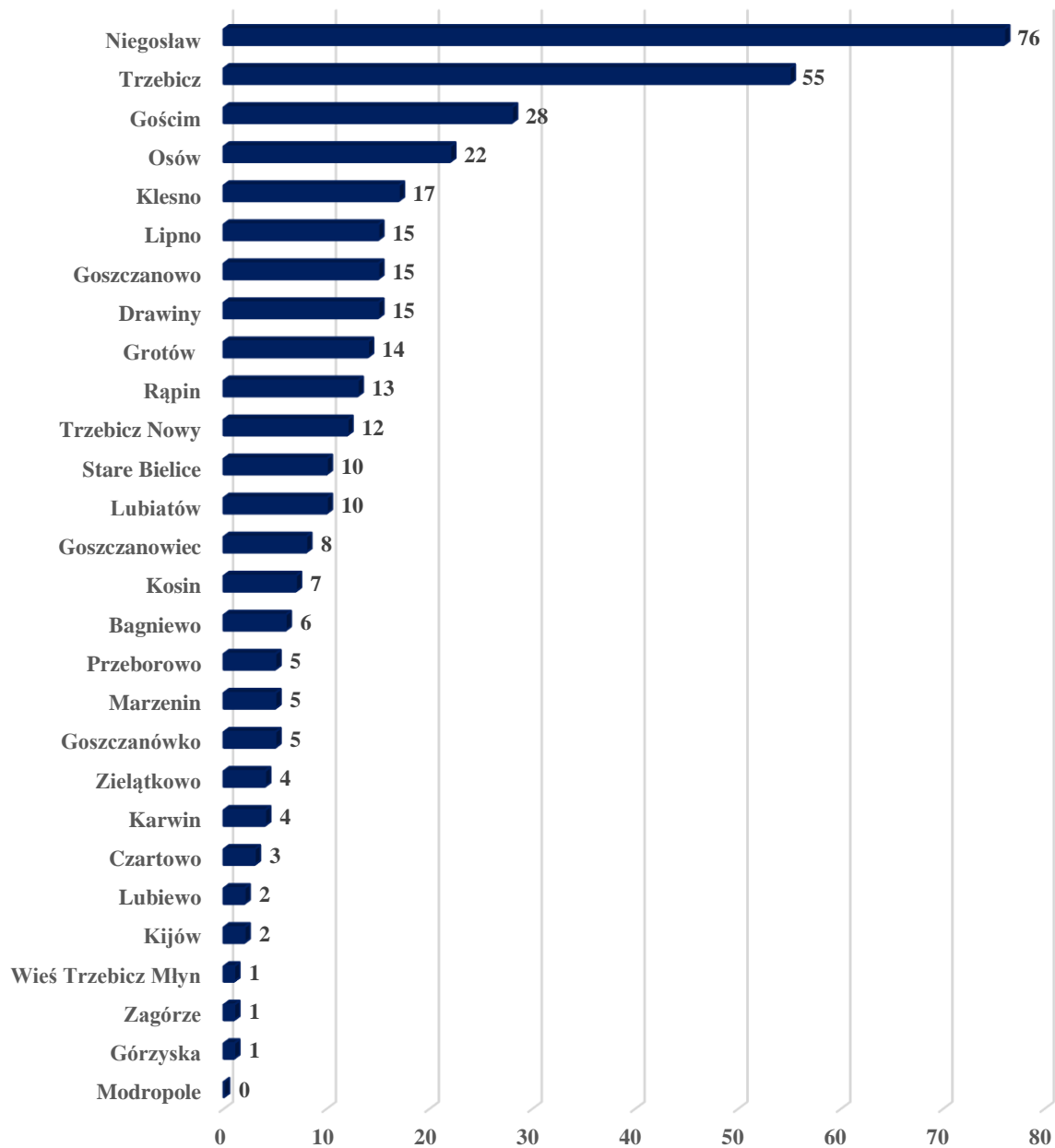
Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 25.08.2015]
Dostępny w WWW: www.stat.gov.pl.

Wśród podmiotów gospodarczych dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, których liczba według:

- Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (dalej: CEIDG) wynosi 1 096, co stanowi 66,5% ogólnej liczby podmiotów;
- Głównego Urzędu Statystycznego wynosi 1 416, co stanowi 84,8% ogólnej liczby podmiotów.

Jako bardziej rzeczywiste ocenia się dane CEIDG, bowiem są one odstępne według stanu na kwiecień 2015 r., podczas gdy dane GUS odzwierciedlają stan na koniec 2014 r. Pod względem liczby podmiotów wpisanych do CEIDG najsilniejszą pozycję utrzymują: Drezdenko, Niegosław i Trzebicz na terenie których zarejestrowanych jest 52,2% podmiotów wpisanych do CEIDG z terenu gminy. Osoby fizyczne wpisane do CEIDG trudnią się przede wszystkim handlem i usługami (w tym działalności profesjonalną), budownictwem oraz działalnością rolniczą.

Wykres 3 Liczba podmiotów wpisanych do Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej w poszczególnych wsiach (2014 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej, Ministerstwo Gospodarki. [online] [dostęp: 25.08.2015] Dostępny w WWW: <https://prod.ceidg.gov.pl/ceidg.cms.engine/>

Tabela 23 Liczba podmiotów wpisanych do Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej i dominujące działalności (2015 r.)

Solectwo	Liczba podmiotów w CEIDG	Rolnicza A	Turystyczna I	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Q	przetwórstwo przemysłowe C	Budownictwo F	handel i usługi G	Transport i gospodarka magazynowa H
Bagniewo	6				X		X	X
Czartowo	3					X	X	
Drawiny	15	X		X		X	X	
Goszczanowiec	8	X				X	X	X
Goszczanowo	15	X	X	X		X	X	
Goszczanówko	5	X					X	
Gościm	28	X		X		X	X	X
Górzyska	1	X						
Grotów	14	X				X	X	X
Karwin	4	X				X	X	
Kijów	2	X					X	
Klesno	17	X		X	X	X	X	
Kosin	7	X				X	X	
Lipno	15	X		X		X	X	X
Lubiatów	10	X				X	X	X
Lubiewo	2			X		X		
Marzenin	5			X			X	X
Modropole	0							
Niegosław	76	X	X	X	X	X	X	X
Osów	22	X		X	X	X	X	X
Przeborowo	5				X		X	

Rąpin	13	X			X	X	X	X
Stare Bielice	10	X				X	X	
Trzebiecz	55	X	X		X	X	X	X
Trzebiecz Nowy	12	X			X		X	
Zagórze	1							X
Zielątkowo	4	X	X				X	
Wieś Trzebiecz Młyn	1					X		
Miasto Drezdenko	740	X	X	X	X	X	X	X
Suma	1 096							

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej*. Ministerstwo Gospodarki. [online] [dostęp: 25.08.2015]
Dostępny w WWW: <https://prod.ceidg.gov.pl/ceidg.cms.engine/>.

Według danych Ministerstwa Sprawiedliwości, do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego wpisanych jest 60 podmiotów zlokalizowanych na terenie gminy Drezdenko³². Podmioty te działają w branżach związanych z gospodarką leśną, budownictwem, opieką zdrowotną, przetwórstwem przemysłowym, handlem i usługami.

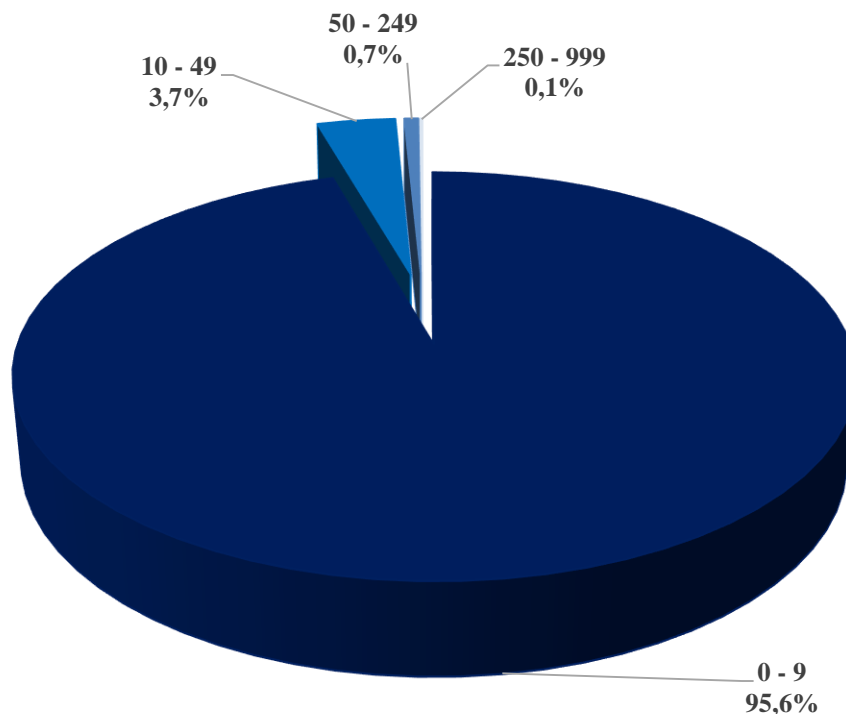
Tabela 24 Liczba przedsiębiorstw wpisanych do rejestr przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego (2014 r.)

Solectwo	Liczba podmiotów w KRS [szt.]
Bagniewo	0
Czartowo	0
Drawiny	4
Goszczanowiec	5
Goszczanowo	0
Goszczanówko	0
Gościm	3
Górzyska	0
Grotów	0
Karwin	0
Kijów	0
Klesno	0
Kosin	0
Lipno	0
Lubiatów	0
Lubiewo	1
Marzenin	0
Modropole	0
Niegosław	1
Osów	0
Przeborowo	0
Rapin	0
Stare Bielice	0
Trzebicz	2
Trzebicz Nowy	1
Zagórze	0
Zielątkowo	0
Wieś Duraczewo	2
Miasto Drezdenko	41

³² *Krajowy Rejestr Sądowy*. Ministerstwo Sprawiedliwości. [online] [dostęp: 25.08.2015] Dostępny w WWW: <https://ems.ms.gov.pl/krs/>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Krajowy Rejestr Sądowy. *Ministerstwo Sprawiedliwości*. [online] [dostęp: 25.08.2015] Dostępny w WWW: <https://ems.ms.gov.pl/krs/>.

Tabela 25 Rozkład podmiotów gospodarczych według liczby pracowników (2014 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 25.08.2015] Dostępny w WWW: www.stat.gov.pl

Pod względem wielkości, dominują przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (mikroprzedsiębiorstwa), które stanowią 1 596, czyli 95,6% przedsiębiorstw. Od 10 do 49 pracowników zatrudnia 61, czyli 3,6% przedsiębiorstw (małe przedsiębiorstwa), od 50-249 pracowników zatrudnia 11, czyli 0,7% przedsiębiorstw, natomiast pozostałe 0,1%, czyli 2 przedsiębiorstwa zatrudniają od 250 do 999 pracowników.

3.2. Rolnictwo

W gminie Drezdenko dominują gleby o średniej i małej jakości. Są to gleby IV klasy oraz klasy od V do VIz. Klasa III stanowi jedynie kilka procent powierzchni użytkowanej rolniczo³³. W gminie Drezdenko dominuje raczej rolnictwo indywidualne, nastawione na utrzymanie właściciela i jego rodziny, rzadko na wyspecjalizowaną produkcję. Liczba gospodarstw rolnych działających na terenie

³³ *Gmina Drezdenko. Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe. Projekt.* [online] [Dostęp: 02.10.2015] Dostępny w WWW: *Gmina Drezdenko. Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe. Projekt.* [online] [Dostęp: 02.10.2015] Dostępny w WWW: <http://www.drezdenko.pl/1340,obwieszczenie-burmistrza-drezdenka-w-s-wylozenia-do-publicznego-wgladu-projektu-zalozen-do-planu-zaopatrzenia-w-cieplo-energie-elektryczna-i-paliwa-gazowego-dla-obszaru-gminy-drezdenko.html>

gminy Drezenko wynosi 1 207. Łączna powierzchnia gospodarstw rolnych wynosi 7 594,3 ha. W strukturze gruntów dominują gospodarstwa o powierzchni do 1 ha łącznie. Jest ich 550, czyli stanowią 45,6% ogółu gospodarstw. 278 gospodarstw rolnych, czyli 23,0% posiada ciągnik rolniczy, a łączna liczba ciągników wynosi 443.

W gospodarstwach dominuje uprawa zbóż, zarówno pod względem liczby gospodarstw, jak i powierzchni zasiewów. Poza zbożami największa część powierzchni zasiewów przeznaczana jest na ziemniaki oraz warzywa gruntowe.

Tabela 26 Powierzchnia zasiewów w gminie Drezenko wg rodzaju gospodarstwa (2013r.)

Rodzaj zasiewów	Powierzchnia [ha]
ogółem	1 742,53
zboża razem	1 217,12
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	1 199,62
pszenica ozima	64,73
pszenica jara	37,73
żyto	337,00
jęczmień ozimy	55,19
jęczmień jary	119,83
owies	138,08
pszenżyto ozime	233,30
pszenżyto jare	65,45
mieszanki zbożowe ozime	17,63
mieszanki zbożowe jare	130,68
kukurydza na ziarno	3,00
ziemniaki	77,47
uprawy przemysłowe	0,90
buraki cukrowe	0,00
rzepak i rzepik razem	0,00
strączkowe jadalne na ziarno razem	0,00
warzywa gruntowe	25,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 26.08.2015]
Dostępny w WWW: www.stat.gov.pl.

Tabela 27 Liczba gospodarstw w gminie Drezenko wg rodzaju zasiewów (2013 r.)

Rodzaj zasiewu	Gospodarstwa [szt.]
zboża razem	333
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	332
ziemniaki	228
uprawy przemysłowe	3

buraki cukrowe	0
rzepak i rzepik razem	0
strączkowe jadalne na ziarno razem	0
warzywa gruntowe	44

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 26.08.2015]
Dostępny w WWW: www.stat.gov.pl.

Łąki i pastwiska, które według danych GUS-u zajmują ok. 14% powierzchni gminy i nieco ponad 50% użytków rolnych sprzyjają hodowli bydła. Na każde 10 ha użytków rolnych przypadają 2 sztuki bydła. Na terenie gminy dominują gospodarstwa zajmujące się hodowlą drobiu, w tym aż 98% stanowią gospodarstwa zajmujące się hodowlą drobiu kurzego.

Tabela 28 Hodowla zwierząt w gminie Drezdenko wg liczby gospodarstw (2013 r.)

Pogłowie zwierząt	Liczba gospodarstw [szt.]
bydło razem	138
bydło krowy	113
trzoda chlewna razem	103
trzoda chlewna lochy	27
konie	93
drób ogółem razem	302
drób ogółem drób kurzy	296

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 26.08.2015]
Dostępny w WWW: www.stat.gov.pl.

Tabela 29 Hodowla zwierząt w gminie Drezdenko wg liczby zwierząt (2013 r.)

Pogłowie zwierząt	Liczba zwierząt [szt.]
bydło razem	2 085
bydło krowy	916
trzoda chlewna razem	709
trzoda chlewna lochy	56
konie	344
drób ogółem razem	28 434
drób ogółem drób kurzy	7 645

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 26.08.2015]
Dostępny w WWW: www.stat.gov.pl.

3.3. Turystyka

Walory przyrodnicze i krajobrazowe, naturalne piękno rezerwatów, czyste wody rzek i jezior, bogata flora i fauna czynią z gminy Drezdenko doskonałe miejsce do rekreacji i wypoczynku. Warunki naturalne gminy zachęcają do wędkowania, grzybobrania, łowiectwa, uprawiania turystyki rowerowej, pieszej, a także sportów wodnych. Bardzo ważne znaczenie dla rozwoju turystyki stałej i przyjazdowej ma sprzyjający układ komunikacyjny, ponieważ przez powiat strzelecko-drezdenecki

przebiega droga międzynarodowa Berlin – Tczew – Gdańsk oraz linie kolejowe Szczecin – Poznań i Kostrzyn – Tczew. Liczne szlaki turystyczne na terenie powiatu strzelecko-drezdeneckiego i gminy Drezdenko pozwalają na bliższe poznanie tych terenów i prowadzą przez najbardziej atrakcyjne obszary:

- Szlak zielony:
 - Dobiegniew – Słonów – Radowo – Drezdenko (16 km);
 - Stare Kurowo – Strzelce Krajeńskie – Lipie Góry – Ogardy – Gilów;
- Szlak niebieski:
 - Strzelce Krajeńskie – Długie – Jezioro Sława – Jezioro Osiek (18 km);
 - Grotów – Trzebicz – Stare Kurowo (27 km);
- Szlak żółty:
 - Góry Noteckie – dolina rzeki Pełcz – Strzelce Krajeńskie (14 km);
 - Strzelce Krajeńskie – Licheń – Jezioro Osiek (13 km do spalonego mostu);
 - Sowia Góra – Lubiatów – Jezioro Lubiatówka – Jezioro Solecko – Jezioro Rapin – Radowo – Zagórze;
 - Lubiewskie – Dolinka – Podlesiec – Łęczyn – Stare Osieczno;
- Szlak czerwony:
 - Santoczno – Brzoza – Strzelce Krajeńskie (14 km);
 - Strzelce Krajeńskie – rzeczka Młynówka – Gardzko – Stare Kurowo (16 km);
 - Stare Kurowo – Jezioro Łubówko – Drawiny (23 km);
 - Stare Osieczno – Głusko – Sitnica (16 km)³⁴.

Na terenie powiatu i gminy wyznaczono i oznaczono następujące trasy rowerowe³⁵:

- Ścieżka rowerowa nr 1 zielona – jej długość wynosi 26 km, w większości jest to droga leśna, pokryta asfaltem na odcinku 5 km. Jest jedną z najczęściej użytkowanych tras rowerowych, prowadzi od siedziby Nadleśnictwa Smolarz tj. Leśnictwa Czarny Las, poprzez teren Leśnictwa Zagórze i Leśnictwa Radowo, ponownie do Nadleśnictwa Smolarz. Na obszarze Leśnictwa Czarny Las ścieżka rozwidła się w kierunku drogi wojewódzkiej nr 160, prowadzi kolejno do miejscowości Górzyska, a dalej w kierunku Łęgowa – dojazd do drogi wojewódzkiej nr 156. Ciekawymi obiektami na terenach, przez które przebiega ta ścieżka rowerowa są Leśne Centrum Przyrodniczo-Edukacyjne przy siedzibie nadleśnictwa, Rezerwat Przyrody Jezioro Łubówko oraz Urządzenia gospodarki łowieckiej;

³⁴ *Szlaki turystyczne, pieszo-rowerowe i wodne.* [online] [dostęp: 19.08.2015] Dostępny w WWW: http://www.fsd.pl/content.php?mod=sub&cms_id=25&lang=pl&p=p6&s=s28.

³⁵ *Ścieżki rowerowe.* [online] [dostęp: 19.08.2015] Dostępny w WWW: <http://www.drezdenko.pl/97.sciezki-rowerowe.html>.

- Ścieżka rowerowa nr 2 niebieska – rozciąga się na długości 31 km, na odcinku ok. 6 km pokryta jest asfaltem, a pozostała część to droga leśna. Ścieżka prowadzi od siedziby Nadleśnictwa Smolarz tj. Leśnictwo Czarny Las, poprzez Leśnictwo Radowo, Leśnictwo Zagórze, wokół Jeziora Łubowo, dalej przez teren Leśnictwa Sarbinowo, Leśnictwo Bielice i ponownie przez obszar Leśnictwa Radowo, z powrotem do siedziby Nadleśnictwa. Podobnie jak ścieżka nr 1, jest ona często uczęszczana. Ciekawe obiekty na terenach, przez które przebiega ścieżka niebieska to: Jezioro Łubowo, Leśne Centrum Przyrodniczo-Edukacyjne, Bunkry – Jaz Drezdenko, ponadto istnieje na tym terenie gospodarka nasienna oraz kolonia mrówek, a także zachodzi proces sukcesji ekologicznej;
- Ścieżka rowerowa nr 3 żółta – jej długość wynosi 37,5 km i prawie połowa pokryta jest asfaltem (17 km), pozostała część to droga leśna. Ścieżka nr 3 prowadzi również od siedziby Nadleśnictwa Smolarz tj. Leśnictwo Czarny Las, przez miejscowości Nowe Drezdenko, Zagórze Lubiewskie, Kosinek, Kępa Zagajna, Przeborowo, Drawiny, Stare Bielice, a kończy się w Nowym Drezdenku. Jadąc tą trasą można zobaczyć bunkry, bagno, ruiny młyna oraz cmentarz poniemiecki;
- Ścieżka rowerowa 4 pomarańczowa – o długości 24 km, w większości jest to droga leśna, pokryta asfaltem na odcinku 6 km. Ścieżka pomarańczowa prowadzi od Pałacu w Mierzęcinie, przez miejscowości Słonów, Zagórze Lubiewskie, Kosinek, Sarbinowo, Podlesiec, kończąc na Pałacu w Mierzęcinie. Ciekawe obiekty na trasie tej ścieżki to: pałac w stylu neogotyku angielskiego wpisany do Rejestru Zabytków, park przypałacowy również wpisany do Rejestru Zabytków, folwark i gorzelnia pochodzące z końca XIX w., kościół filialny p.w. św. Stanisława z XVIII w.;
- Ścieżka rowerowa nr 5 brązowa – posiada długość 11,5 km, większa jej część to droga polna, asfaltowa na odcinku 4 km. Prowadzi od Pałacu w Mierzęcinie, przez miejscowość Słonów, w kierunku Dobiegiewa i z powrotem do Pałacu w Mierzęcinie. Ciekawe obiekty na trasie tej ścieżki to: pałac w stylu neogotyku angielskiego wpisany do Rejestru Zabytków, park przypałacowy również wpisany do Rejestru Zabytków, folwark i gorzelnia pochodzące z końca XIX w., kościół filialny p.w. św. Stanisława z XVIII w., ponadto jezioro Słonowo oraz Rzeka Mierzęcka Struga;
- Ścieżka rowerowa nr 6 czarna – długość jej wynosi 20 km na samym terenie Nadleśnictwa Smolarz. W większości jest to droga leśna, pokryta asfaltem na odcinku 5 km. Ścieżka ma swój początek od Nadleśnictwa Głusko, przez tereny Nadleśnictwa Smolarz tj. Pałac w Mierzęcinie, Łęczyn, Leśnictwo Przeborowo, Drawiny i dalej biegnie na tereny Nadleśnictwa Krzyż. Ciekawe obiekty na jej trasie to: Kościół filialny jednonawowy, szachulcowy, p.w. Matki Boskiej Bolesnej z 1763 r., wpisany do Rejestru Zabytków,

dzwonnica drewniana przy kościele pochodzącym z początku XVIII w., pozostałości huty szkła z końca XVIII w. oraz przepływająca rzeka Drawna;

- Ścieżka rowerowa nr 7 czerwona – na terenie Nadleśnictwa Smolarz długość jej wynosi 7,5 km i na tym odcinku jest drogą gruntową. Ścieżka biegnie od Nadleśnictwa Głusko, przez wspomniane tereny Nadleśnictwa Smolarz tj. Pałac w Mierzęcynie, Łęczyn i z powrotem na teren Nadleśnictwa Głusko. Jadąc tą ścieżką można podziwiać obiekty takie jak: zespół parkowo-pałacowy w Mierzęcynie oraz rzekę Mierzęcka Struga i Polanę Łęczyńską jako enklawę osadnictwa mezolitycznego.

Przesmyki łączące jeziora, umożliwiają przemieszczanie się pomiędzy kolejnymi zbiornikami wodnymi. Szlaki kajakowe na terenie gminy Drezdenko:

- Szlak kajakowy wzdłuż rzeki Noteć;
- Szlak kajakowy Stara Noteć przez Drezdenko do Klesna;
- Szlak kajakowy wzdłuż rzeki Drawy z możliwością odpoczynku w przystani Przeborowo.

Na terenie gminy funkcjonują następujące obiekty bazy noclegowej:

- Hotel „Eljan” w Drezdenku;
- Karczma „Lubiatka” w Lubiatowie;
- Pensjonat „Wilcze Doły” w Zielątkowie;
- Gospodarstwo Agroturystyczne „Stajnia nad Drawą” w Drawinach;
- Gospodarstwo Agroturystyczne „Drawa Club” w Przeborowie;
- Gospodarstwo Agroturystyczne „Agroturłot” w Trzebiczu Nowym;
- Gospodarstwo Agroturystyczne „Villa Drawa” w Przeborowie;
- Gospodarstwo Agroturystyczne Marek Paś w Przeborowie;
- Ośrodek Rehabilitacyjno-Wypoczynkowy im. Prof. Wiktora Degi w Gościmiu;
- Ośrodek Wypoczynkowy „Za lasem” w Gościmiu;
- Ośrodek Wypoczynkowy w „Merpol” w Lubiewie;
- Ośrodek Szkoleniowo-Wypoczynkowy „Zacisze” w Goszczanowie³⁶.

Główny Urząd Statystyczny nie dysponuje danymi związanymi z obsługą ruchu turystycznego, jednak ocenia się, że większość osób przybywających na teren gminy, to odwiedzający wielodniowi, którzy nocują w obiektach zakwaterowania zbiorowego i w kwaterach prywatnych w odwiedzanym miejscu.

Tabela 30 Kąpieliska na terenie Gminy Drezdenko

Nazwa zbiornika	Miejscowość	Charakter kąpieliska
Jezioro Sołeckie	Gościm	Zorganizowany ośrodek wypoczynkowo-rehabilitacyjny

³⁶ Nocleg. [online] [dostęp: 19.08.2015] Dostępny w WWW: <http://www.drezdenko.pl/65.nocleg.html>.

Jeziro Gostomie	Gościm	Niezorganizowane – obozy harcerskie
Jeziro Morawy	Grotów	Niezorganizowane – obozy harcerskie
Jeziro Łubowo	Zagórze	Niezorganizowane – ogólnodostępne kąpielisko Urzędu Miasta i Gminy Drezdenka
Jeziro Solczyk	Lubiatów	Niezorganizowane – pola campingowe

Źródło: *Szlaki turystyczne, pieszo-rowerowe i wodne*. [online] [dostęp: 19.08.2015] Dostępny w WWW: http://www.fsd.pl/content.php?mod=sub&cms_id=25&lang=pl&p=p6&s=s28.

3.4. Kluczowe wnioski

1. W strukturze przedsiębiorstw dominują podmioty gospodarcze zarejestrowane w sekcji F – budownictwo, sekcji G – Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle oraz Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna.
2. Struktura agrarna jest rozproszona, co oznacza iż produkcja gospodarstw rolnych w dużej części zaspokaja potrzeby własne.
3. Gminę cechuje bardzo duży potencjał do dalszego rozwoju turystyki aktywnej, o czym świadczy duża liczba obszarów dziedzictwa przyrody, tras rowerowych, pieszych i kajakowych oraz dobrze rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna.

4. Infrastruktura techniczna

4.1. Mieszkalnictwo

Na terenie gminy Drezdenko występuje zabudowa jedno- i wielorodzinna. Na terenach wiejskich dominuje zabudowa zagrodowa i budynki jednorodzinne w ogrodach. W zabudowie jednorodzinnej występuje także zabudowa usługowa lub usługowo-mieszaniowa nieuciążliwa dla środowiska. Na terenie miasta występuje zabudowa jednorodzinna oraz wielorodzinna.

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 2 984 budynków mieszkalnych i 5 781 mieszkań. Łączna liczba izb wynosi 23 902, a powierzchnia użytkowa 432 794 m² (dane za 2014 r.) Ponadto:

- przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosi ~ 74,9 m² (dane za 2014 r.);
- przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę wynosi ~ 24,7 m² (dane za 2014 r.);
- średnia liczba izb w mieszkaniu wynosi ~ 4,0 (dane za 2014 r.);
- mieszkania na 1 000 mieszkańców wynoszą ~ 325,8 szt. (dane za 2013 r.³⁷).

Tabela 31 Wyposażenie mieszkań w podstawowe instalacje (2013 r.³⁸)

Typ instalacji	Liczba mieszkań wyposażonych [szt.]	% mieszkań wyposażonych
wodociąg	5 521	95,5%
ustęp spłukiwany	5 421	93,8%
łazienka	5 238	90,6%
centralne ogrzewanie	4 166	72,1%
gaz sieciowy	3 454	59,7%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 26.08.2015]
Dostępny w WWW: www.stat.gov.pl.

Na komunalny zasób gminny składają się 519 mieszkań o łącznej powierzchni 24 586 m², w tym 25 mieszkań socjalnych o łącznej powierzchni 544 m².

4.2. Sieć komunikacyjna

Powierzchnia dróg publicznych w całej gminie Drezdenko wynosi 872 161 m², a w mieście Drezdenko 208 224 m². Długość dróg miejskich w mieście Drezdenko wynosi łącznie 20,7 km (są to drogi lokalne i dojazdowe). A długość dróg zamiejskich wynosi 102,3 km³⁹. Długość dróg wojewódzkich wynosi 97,9 km, dróg powiatowych 23,9 km, a dróg gminnych 92,4 km⁴⁰. Powiązania Gminy z układem zewnętrznym wyznaczają:

³⁷ Na dzień 19.08.2015 r. brak danych za rok 2014.

³⁸ Na dzień 19.08.2015 r. brak danych za rok 2014.

³⁹ *Wykaz dróg publicznych na terenie miasta i gminy Drezdenko*. [online] [dostęp: 07.09.2015] Dostępny w WWW: <http://www.bip.drezdenko.pl/plik,6740,wykaz-drog-publicznych-na-terenie-miasta-i-gminy-drezdenko.pdf>

⁴⁰ *Gmina Drezdenko. Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe. Projekt*. [online] [Dostęp: 02.10.2015] Dostępny w WWW: <http://www.drezdenko.pl/1340,obwieszczenie-burmistrza->

- drogi wojewódzkie:
 - Nr 158 Gorzów Wielkopolski – Santok – Drezdenko. Jest to droga o długości ok. 50 km, łącząca Drezdenko z Gorzowem Wielkopolskim;
 - Nr 160 Suchań – Piasecznik – Choszczno – Drezdenko – Międzychód – Gorzyń – Lewice – Miedzichowo. Jest to droga o długości ok. 130 km, łącząca Suchań, województwo (zachodniopomorskie) z Miedzichowem (województwo wielkopolskie). Droga biegnie przez miejscowości Piasecznik, Choszczno, Zieleniewo, Bierzwnik, Klasztorne, Dobiegniew, Drezdenko, Radgoszcz, Międzychód, Gorzyń, Łowyń, Lewice. Droga stanowi połączenie Drezdenka ze Słupskiem, Koszalinem i Gdańskiem na północy oraz z Poznaniem na południowym-wschodzie;
 - Nr 164 Podlesiec – Zagórze – Drezdenko, jest to droga o długości ok. 10 km;
 - Nr 174 Drezdenko – Kosin – Stare Bielice – Nowe Bielice – Krzyż – Lubcz Mały – Wieleń – Nowe Dwory – Gajewo – Kuźnica Czarnkowska (droga wojewódzka nr 178). Jest to droga o długości ok. 53 km, łącząca Drezdenko z drogą wojewódzką nr 178, koło miejscowości Kuźnica Czarnkowska. Droga biegnie przez miejscowości Kosin, Stare Balice, Nowe Balice, Krzyż Wielkopolski, Brzegi, Lubcz Mały, Herburtowo, Wieleń, Folsztyn, Nowe Dwory, Gajewo;
 - Nr 181 Drezdenko – Wieleń – Czarnków. Jest to droga o długości ok. 53 km, łącząca Drezdenko z Czarnkowem. Droga biegnie przez miejscowości Niegosław, Chelst, Drawsko, Wrzeszczyna, Rosko, Gulcz, Ciszkowo, Góra Nad Notecią⁴¹;
 - Nr 176 Niegosław – Karwin – granica województwa wielkopolskiego, droga o długości 5,9 km;
 - Nr 170 Przeborowo – Drawiny – Nowe Bielice, droga o długości 7,6 km;
 - Nr 161 Dobiegniew – Podlesiec – Przeborowo, droga o długości 4,3 km;
 - Nr 157 Zwierzyn – Goszczanowo, droga o długości 4,0 km;
 - Nr 156 Lipiany – Barlinek – Strzelce Krajeńskie – Zwierzyn – Klesno, droga o długości 1,7 km;
 - Nr 154 Łęgowo – Przynotecko – Trzebiczyń, droga o długości 0,6 km⁴².
- Drogi powiatowe:

drezdenka-w-s-wylozenia-do-publicznego-wgladu-projektu-zalozen-do-planu-zaopatrzenia-w-cieplo-energie-elektryczna-i-paliwa-gazowego-dla-obszaru-gminy-drezdenko.html

⁴¹ *Drogi wojewódzkie*. [online] [dostęp: 19.08.2015] Dostępny w WWW: www.conadrogach.pl

⁴² *Gmina Drezdenko. Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe. Projekt*. [online] [Dostęp: 02.10.2015] Dostępny w WWW: <http://www.drezdenko.pl/1340,obwieszczenie-burmistrza-drezdenka-w-s-wylozenia-do-publicznego-wgladu-projektu-zalozen-do-planu-zaopatrzenia-w-cieplo-energie-elektryczna-i-paliwa-gazowego-dla-obszaru-gminy-drezdenko.html>

- 1362F Gościm – Lubiatów – Sowa Góra, droga o długości 11,5 km;
- 1363F Gościm – Rąpin – Marzenin, droga o długości 12,4 km.
- Drogi gminne:
 - 001501F Modropole – Zawada – Łęgowo, droga o długości 2,6 km;
 - 001502F Górzyska – Łęgowo, droga o długości 2,5 km;
 - 001503F Drawiny – Lubiewo – Drezdenko, droga o długości 7,9 km;
 - 001504F droga wojewódzka nr 158 Trzebiecz – Trzebiecz Nowy, droga o długości 2,9 km;
 - 001505F droga wojewódzka nr 158 Trzebiecz – Rąpin – Lubiatów, droga o długości 12,7 km;
 - 001506F droga wojewódzka nr 158 Trzebiecki Młyn – Bagniewo, droga o długości 1,1 km;
 - 001507F droga wojewódzka nr 158 Gościm – Rąpin, droga o długości 10,3 km;
 - 001508F droga wojewódzka nr 158 Goszczanów – Lubiatów, droga o długości 15,8 km;
 - 001509F droga wojewódzka nr 158 Osów – Trzebiecz Nowy, droga o długości 1,7 km
 - 001510F droga wojewódzka nr 158 Trzebiecz Młyn – Rąpin, droga o długości 3,8 km
 - 001511F droga wojewódzka nr 158 Osów – Trzebiecz Nowy – Rąpin, droga o długości 4,4 km;
 - 001512F Lubiatów – Grotów – droga wojewódzka nr 160, droga o długości 4,1 km;
 - 001513F droga wojewódzka nr 181 Niegosław – Czartowo – Marzenin, droga o długości 2,7 km;
 - 001514F droga wojewódzka nr 158 Goszczano – Goszczanówko – Gościm, droga o długości 8,2 km;
 - 001515F droga wojewódzka nr 181 Drezdenko – Lipno – Niegosław, droga o długości 3,8 km;
 - 001516F Zagórze Lubiewskie – Lubiewo – Drawiny, droga o długości 7,9 km⁴³.

Miasto Drezdenko położone jest przy linii kolejowej, która łączy Krzyż z Kostrzynem nad Odrą, a to umożliwia bezpośrednie połączeniem z Berlinem. Bliskość węzła kolejowego w miejscowości Krzyż umożliwia połączenie z wieloma miejscowościami kraju. Dopelnieniem połączeń drogowych i kolejowych jest żeglowna rzeka Noteć, która łączy Drezdenko z Wisłą poprzez kanał Bydgoski oraz z Odrą poprzez Wartę. Jest to Międzynarodowa Droga Wodna E-70 Holandia-Rosja, na polskim odcinku przebiegająca od kanału Odra-Hawela, następnie przez Odrę do Kostrzyna, gdzie łączy się z połączeniem wodnym Odra-Wisła. Droga ta prowadzi Wartą, Notecią, Kanałem Bydgoskim i Brdą,

⁴³ Tamże.

aż do Wisły (294 km), a dalej Wisłą, Nogatem i Zalewem Wiślanym (114 km), aż do granicy z Rosją⁴⁴.

Pod względem transportu autobusowego gmina Drezdenko jest dobrze skomunikowana z ośrodkiem lokalnym (Strzelce Krajeńskie) oraz z ośrodkiem regionalnym (Gorzów Wielkopolski). Połączenia realizowane są przez PKS Gorzów Wielkopolski Sp. z o.o. Najlepiej skomunikowane miejscowości to Drezdenko:

- do Gorzowa Wielkopolskiego (przez Santok i Strzelce Krajeńskie) – 7 połączeń, średni czas dojazdu ~ 75 min. (między godziną 05:00 a 20:00);
- do Strzelec Krajeńskich (przez) – 10 połączeń, średni czas dojazdu ~ 40 min. (między godziną 06:00 a 18:00).

4.3. Gospodarka wodno-ściekowa

Gmina posiada pięć ujęć wód podziemnych (Radowo, Drawiny, Modropole, Stare Bielice, Lubiatów), będących głównym źródłem zaopatrzenia w wodę⁴⁵. Długość czynnej sieci rozdzielczej w gminie Drezdenko wynosi 94,3 km, co stanowi 19,4% długości czynnej sieci rozdzielczej powiatu strzelecko-drezdeneckiego oraz 1,4% długości tej sieci województwa lubuskiego. 81% mieszkańców gminy korzysta z sieci wodociągowej. Liczba ta jest nieco niższa niż w powiecie (82,9%) oraz 9% niższa niż w województwie, gdzie z sieci wodociągowej korzysta 90% mieszkańców.

Tabela 32 Parametry systemu zaopatrzenia w wodę w gminie Drezdenko (2014 r.)

Parametr	Wartość
długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	94,3
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych [szt.]	2 394
woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam ³]	499,7
ludność korzystająca z sieci wodociągowej [os.] ⁴⁶	14 185

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 26.08.2015] Dostępny w WWW: www.stat.gov.pl.

W 2014 r. w gminie zużycie wody w gospodarstwie domowym na 1 mieszkańca wynosiło 28,5 m³, czyli trochę więcej niż w powiecie, gdzie zużycie wynosiło 26,6 m³, i nieco mniej niż w województwie, gdzie 1 mieszkaniec zużył średnio 29,1 m³. W gminie Drezdenko, w mieście zużycie to wynosiło 34,2 m³, natomiast na obszarach wiejskich 20,2 m³.

⁴⁴ Tamże.

⁴⁵ *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Drezdenko na lata 2011-2014*. [online] [dostęp: 04.10.2015] Dostępny w WWW:

https://www.google.pl/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=0CCUQFjABAhUKEwiWjuHW2KjIAhVkeXIKHd8HDQM&url=http%3A%2F%2Fwww.bip.drezdenko.pl%2Fplik%2C3811%2Caktualizacja-pos-drezdenko-pdf.pdf&usg=AFQjCNE6h7S_2mvG7hb21N63qGA_Q8_8nA

⁴⁶ W przypadku tego wskaźnika dane są za rok 2013, gdyż na dzień 19.08.2015 brak danych za rok 2014.

System gospodarki ściekowej na terenie Gminy reguluje Miejska Oczyszczalnia Ścieków Drezdenko. Jest to oczyszczalnia biologiczno-mechaniczna, wybudowana w 1997 r. Na terenach wiejskich, gdzie istnieją niedogodne warunki deniwelacyjne, niewielka liczba mieszkańców stosuje przydomowe oczyszczalnie ścieków. Ponadto we wsiach o słabo rozwiniętej sieci kanalizacyjnej, ścieki komunalne odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych, skąd wywożone są taborem asenizacyjnym na teren oczyszczalni ścieków⁴⁷.

Tabela 33 Parametry systemu oczyszczania ścieków w gminie Drezdenko (2014 r.)

Parametr	Wartość
długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	48,5
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	1 103
ścieki odprowadzone [dam ³]	332,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [os.] ⁴⁸	9 483

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 26.08.2015] Dostępny w WWW: www.stat.gov.pl.

Z sieci kanalizacyjnej korzysta 54,2% ludności gminy Drezdenko, średnia dla powiatu strzelecko-drezdeneckiego, wynosi 52,6% a dla województwa lubuskiego 65,6% mieszkańców.

4.4 Gospodarka odpadami

Gmina Drezdenko należy do Północnego Regionu Gospodarki Odpadami Komunalnymi Województwa Lubuskiego. 17 marca 2015 r. gmina Drezdenko wystąpiła z Celowego Związku Gmin SGO5 w Starym Kurowie i od dnia 18 marca 2015 r. przejęła odpowiedzialność za odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości⁴⁹.

Tabela 34 Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku (2013 r.)

Odpady	Powiat strzelecko-drezdenecki		
	Drezdenko	strzelecko-drezdenecki	Województwo lubuskie
Ogółem [t]	4 020,60	13 361,22	274 067,11
Ogółem na 1 mieszkańca [kg]	228,2	264,3	268,1
Z gospodarstw domowych [t]	2 990,13	10 301,43	203 071,48
Odpady z gospodarstw domowych na 1 mieszkańca	169,7	203,8	198,7
Budynki mieszkalne objęte zebraniem odpadów ⁵⁰ [szt.]	2 416	7 132	127 425
Jednostki odbierające odpady	5	6	62

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 26.08.2015] Dostępny w WWW: www.stat.gov.pl.

⁴⁷ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Drezdenko...

⁴⁸ W przypadku tego wskaźnika dane są za rok 2013, gdyż na dzień 19.08.2015 brak danych za rok 2014.

⁴⁹ Gospodarka odpadami i ochrona środowiska. [online] [dostęp: 05.10.2015] Dostępny w WWW:

<http://www.drezdenko.pl/plik,7643,szanowni-mieszkanicy-gminy-drezdenko-docx.docx>

⁵⁰ Dane za rok 2012, na dzień 19.08.2015 r. brak danych za rok 2013.

Tabela 35 Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone z wyłączeniem odpadów komunalnych) 2014 r.

Odpady	Powiat strzelecko- drezdenecki		
	Drezdenko	Województwo lubuskie	
Ogółem [tys. t]	55,2	65,2	917,6
Poddane odzyskowi	16,7	16,7	280,8
Odpady składowane w % wytworzonych	0,0	0,0	3,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 26.08.2015]
Dostępny w WWW: www.stat.gov.pl.

4.5. Infrastruktura energetyczna

Przez teren gminy Drezdenko przechodzą jednotorowe elektroenergetyczne napowietrzne linie wysokiego napięcia – jednotorowa linia 110kV relacji GPZ Strzelce Krajeńskie – GPZ Drezdenko – GPZ Drawski Młyn, własność ENEA Operator Sp. z o. o. Na terenie miasta Drezdenko mieści się stacja 110/15 kV z dwoma transformatorami 16 MVA również własności ENEA Operator Sp. z o. o. Zapotrzebowanie mocy z terenu Gminy pokrywane jest ze stacji elektroenergetycznych 110/15 kV: Drezdenko, Strzelce Krajeńskie, Międzychód. Gmina Drezdenko w energię elektryczną zaopatrywana jest poprzez linie magistralne 15 kV, wychodzące z GPZ Drezdenko, Strzelce Krajeńskie i Międzychód. Na obszarze całej gminy Drezdenko mieści się 138 stacji transformatorowych 15/0.4 kV, 39,3 km elektroenergetycznych sieci WN, 168,4 km elektroenergetycznych sieci SN i 254,5 km elektroenergetycznych sieci nn⁵¹.

Na terenie gminy Drezdenko istnieje potencjał w zakresie energetyki odnawialnej:

- energia wodna – wstępna analiza wykorzystania cieków wodnych, które przepływają przez gminę, wykazała istniejące potencjalne możliwości lokalizacji niedużych elektrowni wodnych na jej terenie;
- energia wiatru – obszar gminy znajduje się w strefie korzystnych warunków dla rozwoju energetyki wiatrowej, lecz istnieją poważne bariery, hamujące rozwój tej energetyki, takie jak: utrudnione warunki wyprowadzenia mocy, związane ze strukturą sieci energetycznej, brak wnikliwych badań lokalnych warunków wiatrowych oraz liczne obszary chronione;
- energia słoneczna – gmina położona jest w strefie gdzie średnia roczna suma promieniowania słonecznego wynosi 1000÷1100 kWh/m², a usłonecznienie szacuje się na 1600÷1650 h/rok. Dzięki takim warunkom istnieje możliwość wykorzystania energii słonecznej do podgrzewania wody użytkowej w budynkach mieszkalnych oraz obiektach użytkowych;

⁵¹ Gmina Drezdenko. Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe. Projekt. [online] [Dostęp: 02.10.2015] Dostępny w WWW: <http://www.drezdenko.pl/1340,obwieszczenie-burmistrza-drezdenka-w-s-wylozenia-do-publicznego-wgladu-projektu-zalozen-do-planu-zaopatrzenia-w-cieplo-energie-elektryczna-i-paliwa-gazowego-dla-obszaru-gminy-drezdenko.html>

- energia geotermalna – na terenie Gminy istnieją warunki do wykorzystania energii wód podskórnych oraz ciepła ziemi przy zastosowaniu indywidualnych pomp ciepła
- energia biomasy – na terenie Gminy występują zasoby biomasy, które można wykorzystać do produkcji ciepła, w bezpieczny, ekologiczny i efektywny energetycznie sposób⁵².

4.6. Kluczowe wnioski

1. Infrastrukturę techniczną, mimo prowadzonych działań modernizacyjnych, wciąż cechują pewne niedostatki, przede wszystkim w zakresie infrastruktury drogowej (nawierzchnia dróg, brak ciągów pieszych i rowerowych, brak oświetlenia ulicznego oraz niedostatki w zakresie bezpieczeństwa w ruchu drogowym); infrastruktury wodno-ściekowej (niedostatki systemu kanalizacji)
2. Na terenie gminy identyfikuje się brak równowagi rynkowej w zakresie mieszkalnictwa, o czym świadczą ceny metra kwadratowego powierzchni mieszkania (wyższe niż wartości dla powiatu, w tym dla Strzelec Krajeńskich).

⁵² Tamże.

5. Infrastruktura społeczna

5.1. Infrastruktura edukacyjna

Na terenie gminy Drezdenko znajdują się następujące placówki oświatowe:

- Zespół Szkół im. Henryka Sienkiewicza w Drezdenku, w którego skład wchodzi:
 - Szkoła Podstawowa nr 3;
 - Gimnazjum nr 2;
 - Oddziały przedszkolne;
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Drezdenku, w którego skład wchodzi:
 - Liceum Ogólnokształcące;
 - Technikum (technik budownictwa, technik hotelarstwa);
 - Zasadnicza Szkoła Zawodowa;
 - Liceum Ogólnokształcące wieczorowe;
- przedszkola samorządowe:
 - Przedszkole Publiczne w Drezdenku;
 - Przedszkole Publiczne im. Edmunda Bojanowskiego w Drezdenku;
- szkoły podstawowe:
 - Szkoła Podstawowa nr 1 im. Janusza Korczaka w Drezdenku;
 - Szkoła Podstawowa w Drawinach;
 - Szkoła Podstawowa w Grotowie;
 - Szkoła Podstawowa w Goszczanowie;
 - Szkoła Podstawowa w Gościmiu;
 - Szkoła Podstawowa w Niegosławiu;
 - Szkoła Podstawowa w Rąpinie;
 - Szkoła Podstawowa w Trzebiczu;
 - Szkoła Podstawowa w Starych Bielicach;
 -
- gimnazja:
 - Gimnazjum nr 1 im. Józefa Nojiego w Drezdenku.

W Drezdenku mieści się również Miejsko-Gminny Zespół Oświaty, będący jednostką organizacyjną Gminy Drezdenko, która w imieniu burmistrza Drezdenka prowadzi placówki oświaty i wychowania⁵³. Szczegółowe działania tej instytucji obejmują zagadnienia administracyjno-gospodarcze; planowanie, zlecanie i finansowanie remontów; obsługę kadrową, finansowo-księgową i płacową; działalność sprawozdawczą, opracowywanie wniosków do budżetu Gminy, dbanie

⁵³ *Miejsko-Gminny Zespół Oświaty w Drezdenku*. [online] [dostęp: 26.08.2015] Dostępny w WWW: <http://www.drezdenko.pl/29,miejsko-gminny-zespol-oswiaty.html>

o bezpieczne i higieniczne warunki pracy i nauki, zapewnienie bezpiecznego transportu uczniów do szkół⁵⁴.

Dane te znajdują swoje odzwierciedlenie w statystykach GUS, według których 68,2% dzieci w wieku 3-6 lat uczęszcza do przedszkoli (średnia dla powiatu to 67,4% a dla województwa 74,5%). W roku 2013 do szkół podstawowych w gminie Drezdenko uczęszczało 1 065 uczniów, w powiecie strzelecko-drezdeneckim 2 989 uczniów, a w województwie lubuskim 56 849 uczniów. Do szkół gimnazjalnych w gminie, w tym samym roku uczęszczało 466 uczniów, w powiecie 1 536 uczniów, a w województwie 30 569 uczniów. Natomiast do szkół ponadgimnazjalnych ogółem (nie licząc szkół policealnych) w gminie uczęszczało 441 uczniów, a w powiecie i województwie odpowiednio: 1 343 uczniów i 39 055 uczniów. W porównaniu z rokiem 2012, liczba uczniów szkół podstawowych z gminy Drezdenko wzrosła o 2,5%, dla powiatu liczba ta spadła o 0,5%, natomiast dla województwa liczba ta wzrosła o 0,6%. Liczba uczniów szkół gimnazjalnych w gminie w porównaniu z rokiem 2012 spadła o 6,6%, w powiecie i województwie liczba ta również spadła o odpowiednio: 6,4% i 4,3%. Natomiast liczba uczniów szkół ponadgimnazjalnych w gminie, w porównaniu z rokiem 2012 spadła o 12,7%, w powiecie i województwie również spadła o odpowiednio: 9,4% i 7,3%. W 2013 r. współczynnik skolaryzacji brutto⁵⁵ dla szkół podstawowych gminy Drezdenko wyniósł 95,6%, dla powiatu strzelecko-drezdeneckiego wyniósł 96,7%, natomiast dla województwa lubuskiego 97,1%. Z kolei współczynnik skolaryzacji netto⁵⁶ dla szkół podstawowych w gminie w tym samym roku wyniósł 90,8%, w powiecie 91,9%, a w województwie 92,9%. Dla szkół gimnazjalnych gminy współczynnik brutto był już niższy i w 2013 r. wyniósł 88,3%, natomiast w powiecie i województwie był on wyższy od gminnego i wyniósł odpowiednio: 97,7% i 99,8%. Natomiast współczynnik skolaryzacji netto dla gminnych gimnazjów wyniósł w roku 2013 80,1%, dla gimnazjów powiatowych wyniósł 86,0%, a dla wojewódzkich 90,1% (dane GUS za 2013 r.)

5.2. Infrastruktura sportowa

Do głównej infrastruktury sportowej należy zaliczyć⁵⁷:

- Halę sportowo-rehabilitacyjną w Drezdenku, oddaną do użytku w 2004 r. – jest to najbardziej uczęszczany obiekt użyteczności publicznej w Gminie, dysponujący szeroką ofertą sportową, taką jak: pełnowymiarowe boiska do piłki: nożnej halowej, siatkowej, koszykowej, ręcznej,

⁵⁴ *Struktura organizacyjna Miejsko-Gminnego Zespołu Oświaty w Drezdenku*. [online] [dostęp: 26.08.2015] Dostępny w WWW: <http://oswiata.drezdenko.pl/>

⁵⁵ Współczynnik skolaryzacji brutto – relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan na dzień 31.12.) w grupie wieku określanej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

⁵⁶ Współczynnik skolaryzacji netto – relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan na dzień 31.12.) w grupie wieku określanej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

⁵⁷ *Sport*. [online] [dostęp: 07.09.2015] Dostępny w WWW: <http://www.drezdenko.pl/23,sport.html>.

siatkówki plażowej oraz tenisa. Ponadto na obiekcie mieści się siłownia wyposażona m.in. w bieżnię i rower oraz sala fitness, sauna, gabinet masażu i punkt małej gastronomii;

- Boisko Orlik przy Szkole Podstawowej nr 1 – obiekt dysponuje boiskiem do gry w piłkę nożną (sztuczna nawierzchnia), siatkówkę i koszykówkę. Ponadto do dyspozycji jest 60 m bieżnia przystosowana również do skoku w dal. Istnieje również możliwość rozgrywek przy sztucznym oświetleniu.

W gminie wyróżnia się:

- imprezy cykliczne: Grand Prix Drezdenka w tenisie stołowym, Amatorska Liga Siatkówki, Liga Halowej Piłki Nożnej, Licealiady, Gimnazjady, turnieje pucharowe, itp – odbywają się na hali sportowo-rehabilitacyjnej;
- ligi piłkarskie: ligi piłki nożnej (I i II liga) oraz ligi piłki siatkowej (UKS Sokół Drezdenko – Lubuska Liga Młodzików i Lubuska Liga Kadetek);
- sporty walki: karate i boks (zajęcia odbywają się w hali sportowo-rehabilitacyjnej) oraz kickboxing (zajęcia odbywają się w sali gimnastycznej gimnazjum nr 1)⁵⁸.

5.3. Infrastruktura kultury

Na terenie gminy funkcjonują:

- Centrum Promocji Kultury w Drezdenku (CPK) – instytucja promująca kulturę i lokalność, organizująca szereg imprez i wydarzeń kulturalnych i rozrywkowych, współpracująca z poza gminnymi instytucjami kultury, uczelniami, placówkami oświatowymi oraz artystami. W ramach CPK działają Pracownia malarstwa i rysunku „Arkadia”, Pracownia ceramiki artystycznej „Pasja”, Teatr młodych „Anima”, Szkoła Talentów Wokalnych, Chłopięcy zespół taneczny, Młodzieżowa orkiestra dęta, grupa choreograficzna „Dziewczeta z buławami”, edukacja taneczna, plener malarski, plener rzeźbiarski, Klub młodego dziennikarza (kulturalny magazyn młodych „Tygiel”)⁵⁹;
- Muzeum Puszczy Drawskiej i Noteckiej im. Franciszka Grasia w Drezdenku – instytucja, której tradycje sięgają 2 poł. XIX w. (1885 r.), a zbiór zabytków zaczęto tworzyć w latach 70. XX w. W chwili obecnej placówka posiada ponad półtora tysiąca eksponatów, a większość z nich prezentowana jest podczas organizowanych wystaw. Zbiory muzeum podzielone są na trzy ekspozycje: etnograficzną, historyczną i przyrodniczą. Instytucja zajmuje się organizacją wystaw, spotkań, wykładów, konkursów czy kiermaszów⁶⁰;
- Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Drezdenko im. Ks. Józefa Tischnera – instytucja powstała w 1946 r., posiadająca swoje filie w Trzebiczu, Gościmiu, Niegosławiu, Drawinach i Rąpinie. Podstawowa działalność tej placówki opiera się na gromadzeniu, opracowywaniu,

⁵⁸ Tamże.

⁵⁹ *O nas*. [online] [dostęp: 01.09.2015] Dostępny w WWW: <http://www.cpkd.pl/?o-nas.2>.

⁶⁰ *O muzeum*. [online] [dostęp: 01.09.2015] Dostępny w WWW: <http://muzeum.drezdenko.pl/o-muzeum/>

przechowywaniu i udostępnianiu zbiorów. Ponadto placówka popularyzuje czytelnictwo oraz prowadzi działalność informacyjną i dokumentacyjną. Do działalności kulturalnej tej instytucji należy przede wszystkim organizacja spotkań autorskich, wieczorów poezji, lekcji bibliotecznych, wystaw, warsztatów, konkursów, spotkań z uczestnikami Klubu Seniora oraz w ramach Dyskusyjnego Klubu Książki czy zajęć wakacyjnych i w czasie ferii zimowych. Ponadto biblioteka bierze udział w imprezach organizowanych w całym województwie i w Polsce, tj. „Lubuski Tydzień Seniora”, „Cała Polska Czyta Dzieciom”, „Tydzień Bibliotek” czy „Dzień Bibliotekarza”. Dane z roku 2009 mówią, że biblioteka posiada w swoich zbiorach prawie 65 000 woluminów i ponad 2 500 zarejestrowanych czytelników. Placówka jest skomputeryzowana i posiada dostęp do Internetu⁶¹.

5.4. Infrastruktura ochrony zdrowia i opieki społecznej

Na terenie gminy działa Ośrodek Pomocy Społecznej w Drezdenku oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Ponadto w 2011 r. powołany został Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który funkcjonuje w siedzibie Ośrodka Pomocy Społecznej w Drezdenku. W Drezdenku działa również Środowiskowy Dom Samopomocy.

Na terenie gminy Drezdenko usługi ochrony zdrowia świadczą:

- Powiatowe Centrum Zdrowia Sp. z o.o. Szpital Powiatowy w Drezdenku;
- NZOZ „MEDYK” Sp. c. w Drezdenku;
- NZOZ „Przychodnia Lekarza Rodzinnego” Danuta Mikołajczyk-Jasińska w Drezdenku;
- NZOZ „Rehabilitacja” w Drezdenku i Osowie;
- NZOZ „JAKMED” Sp. c. Sylwia, Maciej Jakowczuk w Drezdenku;
- NZOZ „GOMED” Sp. c. w Gościmiu;
- Usługi Pielęgniarskie Magdalena Roszak w Drezdenku;
- Profesjonalne Usługi Pielęgniarskie ALL-MED Aleksandra Tomczuk w Drezdenku;
- NZOZ „Salus” Jarosław Paszkowski w Drezdenku;
- NZOZ „Arka 1” Sp. c. w Drezdenku;
- NZOZ „Alfa” Gabinet Stomatologiczny Agnieszka Borowicz w Drezdenku;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej s.c. Andrzej, Ewa Siuda Przychodnie Specjalistyczne Lekarskie i Stomatologiczne w Drezdenku;
- NZOZ „MED.-STOM” Sp. c. w Drezdenku;
- NZOZ Gabinet Stomatologiczny Paszak Bogdan w Drezdenku;
- NZOZ „Dermamedika Bis” w Drezdenku;

⁶¹ *Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy im. Ks. Józefa Tischnera w Drezdenku*. [online] [dostęp: 02.09.2015]
Dostępny w WWW: <http://www.drezdenko.pl/160,o-nas.html>.

- Niepubliczny Zakład Pielęgniarek Medycyny Szkolnej „Medic” Sp. c. w Drezdenku⁶²;
- Anma-Med Sp. c. Poradnia Lekarza Rodzinnego w Drezdenku⁶³.

Wskazane powyżej podmioty (za wyjątkiem Szpitala Powiatowego w Drezdenku) świadczą usługi podstawowej opieki zdrowotnej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. Na terenie gminy udzielono w 2014 r. 112 709 porad lekarskich i w porównaniu do roku 2013 liczba ta wzrosła o 7,7%. Na terenie gminy działa 5 ogólnodostępnych aptek oraz jeden punkt apteczny⁶⁴.

Szpital powiatowy w Drezdenku posiada następujące oddziały szpitalne: izba przyjęć, blok operacyjny, oddział chirurgiczny z pododdziałem chirurgii urazowo-ortopedycznej, oddział chorób wewnętrznych, oddział ginekologiczno-położniczy z systemem rooming in (matki z dziećmi po porodach przebywają w salach jedno i dwuosobowych, każda z sal pacjentek wyposażona jest w węzeł sanitarny zarówno na położnictwie jak i na ginekologii), oddział anestezjologii i intensywnej terapii, oddział neonatologiczny, oddział pediatriczny, oddział rehabilitacyjny, oddział urologii jednego dnia, oddział otolaryngologii jednego dnia, zakład fizjoterapii medycznej, zakład opiekuńczo-leczniczy. Ponadto w szpitalu funkcjonują przychodnie takie jak: pracownia endoskopowa, pracownia USG, pracownia RTG oraz laboratorium analityczne i bank krwi. W szpitalu działają również specjalistyczne poradnie: poradnia chirurgii ogólnej, poradnia chirurgii urazowo-ortopedycznej, poradnia ginekologiczno-położnicza, poradnia gruźlicy i chorób płuc, poradnia zdrowia psychicznego, poradnia nefrologiczna, poradnia diabetologiczna, poradnia preluksacyjna (zajmuje się wykrywaniem wad wrodzonych i rozwojowych stawów biodrowych u dzieci), poradnia kardiologiczna, poradnia onkologiczna oraz poradnia neurologiczna.

Według danych Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ) najdłuższy czas oczekiwania na wizytę w ramach opieki specjalistycznej Szpitala Powiatowego w Drezdenku dotyczy opieki fizjoterapeutycznej (112 dni), ortopedycznej i traumatologii narządu ruchu (94 dni), kardiologicznej (66 dni) oraz rehabilitacyjnej (42 dni). Powyżej 20 dni czeka się również na pomoc w zakresie poradni diabetologicznej, neurologicznej, nefrologicznej, oddziału chirurgii oraz pracowni endoskopii. W przypadku przychodni funkcjonujących w Drezdenku najdłuższy czas oczekiwania na wizytę dotyczy pomocy stomatologicznej, protetycznej, fizjoterapeutycznej oraz dermatologicznej⁶⁵. Biorąc pod uwagę, że główną przyczyną zgonów w powiecie strzelecko-drezdeneckim, a więc i w gminie Drezdenko są choroby serca, układu krążenia i niewydolność serca, oczekiwanie na wizytę do poradni kardiologicznej, wynoszące 66 dni jest zbyt długie i dodatkowo negatywnie wpływa na sytuację zdrowotną mieszkańców gminy.

⁶² *Rejestr podmiotów wykonujących działalność leczniczą*. [online] [dostęp: 27.08.2015] Dostępny w WWW: <https://rpwdl.csioz.gov.pl/>

⁶³ *Gdzie się leczyć?* Wyszukiwarka NFZ. [online] [dostęp: 27.08.2015] Dostępny w WWW: <https://zip.nfz.gov.pl/GSL/>

⁶⁴ *Apteki i punkty apteczne*, Główny Urząd Statystyczny. [online] [dostęp: 03.09.2015] Dostępny w WWW: www.stat.gov.pl

⁶⁵ *Ogólnopolski informator o czasie oczekiwania na świadczenia medyczne*. [online] [dostęp: 02.09.2015] Dostępny w WWW: <http://kolejki.nfz.gov.pl/>

5.5. Bezpieczeństwo publiczne

W gminie Drezdenko istnieje Komisariat Policji, mieszczący się w Drezdenku. W Gminie nie ma komendy policji, najbliższa Powiatowa Komenda Policji znajduje się w Strzelcach Krajeńskich. Celem analizy zagrożenia przestępczością i wykroczeniami przeanalizowano dane tej właśnie Komendy.

Na terenie powiatu funkcjonuje 35 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP), w tym 9 należy do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG). Na terenie gminy Drezdenko działa 9 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowościach: Drezdenko, Gościm, Trzebiecz, Trzebiecz Nowy, Rąpin, Niegosław, Goszczanowiec, Stare Bielice i Przeborowo⁶⁶. Jednostki z Drezdenka, Rąpina i Niegosławia należą do KSRG⁶⁷.

5.6. Kluczowe wnioski

1. Część populacji dzieci nie jest objętych procesem edukacji przedszkolnej. Według statystyk GUS, 68,2% dzieci w wieku 3-6 lat uczęszcza do przedszkoli, podczas gdy średnia dla powiatu jest jeszcze mniejsza i wynosi 67,4%, a dla województwa 74,5%.
2. Centrum Promocji Kultury w Drezdenku, Muzeum Puszczy Drawskiej i Noteckiej im. Franciszka Grasia w Drezdenku, Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Drezdenko im. Ks. Józefa Tischnera oraz świetlice wiejskie w pełni zabezpieczają realizację lokalnych zadań kulturalnych na terenie gminy, jak również dysponują potencjałem w zakresie tworzenia ciekawej oferty turystyki poznawczej.
3. Ochrona przed zagrożeniami jest dobrze zabezpieczona. Na terenie gminy działają jednostki OSP w miejscowościach: Drezdenko, Gościm, Trzebiecz, Trzebiecz Nowy, Rąpin, Niegosław, Goszczanowiec, Stare Bielice i Przeborowo, w tym trzy jednostki należą do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego tj. OSP Drezdenko, OSP Rąpin i OSP Niegosław. Jednostki przynależne do KSRG będą mogły ubiegać się o wsparcie w ramach dotacji z budżetu Unii Europejskiej.
4. Na terenie gminy obserwuje się zadowalający poziom bezpieczeństwa publicznego. Statystyki przestępstw i wykroczeń wskazują, że dominują przestępstwa związane z kradzieżami, zniszczeniem mienia oraz przestępstwa i wykroczenia drogowe.

⁶⁶ *Jednostki OSP w Gminie Drezdenko*. [online] [dostęp: 07.09.2015] Dostępny w WWW: http://www.strazstrzelce.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=112&Itemid=217

⁶⁷ *Wykaz ops w KSRG 15 marca 2015*. [online] [dostęp: 07.09.2015] Dostępny w WWW: <http://www.straz.gorzow.pl/rawdownload.php?fle=751>

Załącznik nr 2 . Analiza SWOT

Tabela 36 Analiza SWOT

Przestrzeń, infrastruktura i usługi publiczne							
O	Szanse	S	Mocne strony	W	Słabe strony	T	Zagrożenia
			korzystne położenie administracyjne (bliskość miasta Gorzów Wielkopolski, relatywna bliskość Szczecina)				
			umiarkowanie korzystne położenie w sensie transportowym – dostęp do drogi S3 [0,9h]; bliskość drogi DK 22 [0,2h] bliskość lotniska w Poznaniu [1,5h]				
					niedostatki infrastruktury drogowej, w tym w zakresie ciągów pieszo-rowerowych, oświetlenia wzdłuż dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych, czy rozwiązań bezpieczeństwa w ruchu drogowym		
					zły stan infrastruktury dróg transportu rolnego		
					niedostatki wewnętrznego i zewnętrznego skomunikowania gminy		

			bogate zasoby dziedzictwa przyrody				
			bardzo duża lesistość i dobra jakość powietrza				
			potwierdzone duże zasoby ropy naftowej				
	podjęcie działań zmierzających do wykorzystania potencjału energetyki odnawialnej		potencjał w zakresie energetyki odnawialnej, w tym geotermalnej, słonecznej i biomasy				wysoki koszt inwestycji w zakresie energetyki odnawialnej
			realizacja działań inwestycyjnych zmierzających do zapewnienia dostępu do wysokiej jakości infrastruktury publicznej		niedostatki w zakresie infrastruktury wodno-ściekowej i drogowej		
			zadowalający ogólny stan infrastruktury technicznej placówek edukacyjnych		ograniczenia infrastrukturalne obiektów użyteczności względem obsługi osób niepełnosprawnych		
					niedostatki placówek edukacyjnych w zakresie wyposażenia w TIK		
	potencjał w zakresie tworzenia ciekawej oferty turystyki poznawczej		funkcjonowanie Centrum Promocji Kultury w Drezdenku, Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Drezdenko, (wraz z filiami), Muzeum Puszczy Drawskiej i Noteckiej im. F. Grasia oraz świetlic wiejskich				
			bardzo dobrze zabezpieczony dostęp do lokalnych usług				

			kulturalnych (liczne wydarzenia i imprezy o charakterze kulturalnym i rozrywkowym)				
			dziedzictwo tradycji, kultury, obrzędowości, zwyczajów, wytwórczości obszarów wiejskich				
	rozwój współpracy w zakresie zarządzania kryzysowego, w tym informatyzacji, sporządzania i obsługi map zagrożenia pożarowego		dobrze zabezpieczona ochrona przed zagrożeniami (działalność 9 jednostek OSP, w tym 3 należących do KSRG)		bardzo duże zagrożenie powodziowe na terenie gminy		
					wysokie zagrożenie pożarowe, z uwagi na dużą lesistość		
Mieszkańcy, trzeci sektor, współpraca w zakresie spraw społecznych							
O	Szanse		Mocne strony	W	Słabe strony	T	Zagrożenia
					część populacji dzieci nie jest objętych procesem edukacji przedszkolnej (68,2% dzieci w wieku 3-6 lat uczęszcza do przedszkoli)		
			wzrost liczby ludności		wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym		
					duże znaczenie chorób układu krążenia, chorób serca, udarów mózgu, białaczek		brak współpracy międzygminnej i powiatowej w zakresie celowanych programów profilaktycznych
					brak wystarczającej bazy rehabilitacyjnej dla osób niepełnosprawnych		
	ściśle współpracuje z Lokalną						

	Grupą Działania „Działaj z nami”						
	wzrost wykorzystania mechanizmów partnerstwa społeczno-publicznego						
Przedsiębiorczość, turystyka, współpraca gospodarcza							
O	Szanse	S	Mocne strony	W	Słabe strony	T	Zagrożenia
	współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy m.in. w zakresie instrumentów rynku współfinansowanych ze środków RPO WL 2014-2020		współpraca ponadlokalna w zakresie rynku pracy		występujące zjawisko długotrwałego bezrobocia oraz bezrobocia wyuczonego		
	wzrost współpracy jednostek kształcenia ponadgimnazjalnego z sektorem przedsiębiorstw		bliskie położenie Gorzowa Wielkopolskiego, tj. regionalnego centrum aktywności gospodarczej				rosnąca konkurencja ze strony innych ośrodków rozwoju
					niezidentyfikowany potencjał działalności rozwojowej i innowacyjnej lokalnych przedsiębiorstw		
	rozwój narzędzi wstępnej identyfikacji potencjału zawodowego i edukacyjnego ucznia na możliwie wczesnym etapie kształcenia, także pod kątem potrzeb lokalnego rynku pracy						
					rozproszona struktura agrarna, co oznacza iż produkcja gospodarstw rolnych w dużej		

					części zaspokaja potrzeby własne		
	współpraca międzygminna i międzysektorowa w zakresie opracowania i wdrażania wspólnej oferty turystycznej		duży potencjał rozwoju turystyki aktywnej, o czym świadczy możliwość wyznaczenia i oznaczenia nowych szlaków rowerowych				brak współpracy sieciowej, konkurowanie ofertą turystyczną zamiast sieciowania oferty
			duży potencjał rozwoju turystyki poznawczej w tym w oparciu o tradycje wiejskie				

Źródło: Opracowanie własne.

Załącznik nr 3. Raport z badania ankietowego

1. Wstęp

Badanie ankietowe zostało zrealizowane w ramach opracowywanej Strategii Rozwoju Gminy Drezdenko. Objęto nim mieszkańców, przedsiębiorców oraz organizacje pozarządowe, pochodzące z obszaru gminy. Raport powstał w oparciu o dane z niniejszego badania ankietowego przeprowadzonego na terenie gminy Drezdenko w lipcu 2015 r., na potrzeby którego przygotowano 3 rodzaje ankiet:

- dla mieszkańców gminy Drezdenko;
- dla przedsiębiorstw posiadających siedzibę lub działających na obszarze gminy Drezdenko;
- dla organizacji pozarządowych posiadających siedzibę lub działających na obszarze gminy Drezdenko.

W tak sformułowanym kształcie badania ankietowego przyjęto możliwość wypełnienia więcej niż jednej ankiety. Dla przykładu, jeśli mieszkaniec jest równocześnie właścicielem firmy oraz członkiem stowarzyszenia, to miał możliwość wypełnienia trzech ankiet. Przyjęto, że inna jest percepcja mieszkańca, przedsiębiorcy oraz organizacji pozarządowej, gdyż podmioty te mają zupełnie inne problemy, cele, zakres działań, potrzeby, oczekiwania, a także relacje z samorządem terytorialnym. Układ przedstawionych wyników stanowi odzwierciedlenie zrealizowanych ankiet. Opracowanie składa się z uwag metodologicznych, charakterystyki badanej populacji oraz tabel zawierających wyniki udzielonych odpowiedzi na pytania zawarte w arkuszach formularzy.

Realizacja niniejszego projektu badawczego stanowi integralną część prac nad „Strategią rozwoju Gminy Drezdenko na lata 2014-2020”. Zgodnie z założeniem, dokument ten ma nakreślać najważniejsze cele, do których dążyć będzie Gmina w założonym horyzoncie czasu. Kształt kwestionariuszy użytych do badania ankietowego i problematyka zawarta w poszczególnych formularzach wychodzi naprzeciw problemom istotnym z perspektywy rozwoju Gminy.

Celem ankiety skierowanej dla mieszkańca było przede wszystkim zbadanie poziomu jakości życia w gminie. A zatem w szczególności istotne było zebranie informacji o problemach, potrzebach i jakości życia w gminie. Było to badanie ukierunkowane na zgromadzenie danych o subiektywnych odczuciach mieszkańców. Respondenci odpowiadali także na pytania dotyczące m.in. oceny realizacji zadań i inwestycji na terenie gminy w podziale na kategorie takie jak: edukacja, bezpieczeństwo, rekreacja, kultura. Odpowiadający ponadto mogli wskazać, który obszar rozwoju powinien stanowić ich zdaniem priorytet działań Gminy w latach 2014-2020.

Ankieta dedykowana przedsiębiorcom była narzędziem badawczym do zobrazowania oceny prowadzenia działalności gospodarczej pozarolniczej/ rolniczej oraz możliwości jej rozwoju na obszarze gminy. Kwestionariusz przeznaczony dla organizacji pozarządowych miał na celu

przedstawienie problematyki dotyczącej prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe, zebranie informacji o ich sytuacji, możliwościach rozwoju, a także o współpracy z administracją publiczną w gminie. Należy przy tym zaznaczyć, iż kategorie wyżej wskazanych ankiet nie dotyczyły tylko zadań realizowanych przez samorząd terytorialny na poziomie gminy, ale także poruszały kwestie, za które odpowiedzialność spoczywa na poziomie powiatu, czy innych jednostek centralnych realizujących zadania kluczowe dla mieszkańców. Celem badania była także możliwość szerszego zaangażowania mieszkańców gminy w proces uspołeczniania i wspólnego budowania jej Strategii rozwoju oraz zweryfikowanie potrzeb i oczekiwań respondentów w zakresie przyszłości gminy, a także nakreślenie ważnych kierunków rozwojowych z poziomu operacyjnego.

Kwestionariusze do przeprowadzenia badania ankietowego zostały przygotowane zarówno w formacie DOC, jak i stworzono ich wersję elektroniczną udostępnioną na portalu www.ebadania.pl. Kwestionariusze były dystrybuowane różnymi kanałami komunikacyjnymi, w tym m.in. poprzez:

- Urząd Miejski;
- informację o prowadzeniu badania ankietowego umieszczoną na stronie internetowej Urzędu Miejskiego;
- portal www.ebadania.pl.

Do ostatecznej analizy zakwalifikowano wszystkie przesłane drogą elektroniczną, jak i w wersji papierowej ankiety. W wyniku realizacji badania uzyskano: 302 ankiety od mieszkańców.

Dane z kwestionariuszy zostały poddane analizie statystycznej i merytorycznej. Przy realizacji ankiet zachowano anonimowość osób ankietowanych. Struktura kwestionariuszy uwzględniała zarówno pytania zamknięte, jak i otwarte, przy czym zdecydowanie przeważał typ pytania zamkniętego.

Niniejsze opracowanie stanowi raport z przeprowadzonych badań. Przy jego opracowaniu kierowano się zasadą precyzyjnego przedstawienia wyników i unikania ich krzyżowej, głębszej interpretacji statystycznej. Dzięki temu potencjalnie zainteresowany tą problematyką czytelnik będzie miał możliwość dokonania samodzielnej analizy w oparciu o przedstawione dane ilościowe i jakościowe.

2. Gmina Drezdenko w percepcji mieszkańców, przedsiębiorstw i organizacji pozarządowych

2.1. Analiza na podstawie ankiet dla mieszkańców

Większość respondentów, stanowiły kobiety (51,7%). Wśród zrealizowanych ankiet najczęściej zostało wypełnionych przez osoby w wieku 31-40 lat (30,8%). Znaczący jest także udział w badaniu osób w wieku 21-30 i 41-50 tj. odpowiednio 30,5%; 28,5% respondentów. Odsetek grupy wiekowej powyżej 61. roku życia wyniósł 2,6% a w wieku 15-20 lat 0,7%. Dane te to ważna informacja z perspektywy aktywizowania najstarszych i najmłodszych osób w życie społeczne gminy. Według badania realizowanego w skali ogólnopolskiej przez Instytut Spraw Publicznych i dotyczącego społeczeństwa obywatelskiego oraz kapitału społecznego w Polsce. Badania te wskazują, że udział zarówno osób młodych, jak i powyżej 60. roku życia w miejscowościach poza dużymi aglomeracjami miejskimi ma tendencje do utrzymywania się na stosunkowo niskim poziomie⁶⁸.

Wykształcenie osób biorących udział w badaniu było zróżnicowane – osoby z wykształceniem policealnym lub średnim zawodowym stanowiły – 27,8%; wyższym – 27,8%; średnim ogólnokształcącym – 22,5%, zasadniczym zawodowym – 17,9%, gimnazjalnym i niższym – 4,0%.

Mieszkańcy oceniają ogólną sytuację w gminie głównie jako przeciętną (41,1%). Bardzo wysoki odsetek wskazań to odpowiedzi „dobrze” – 38,1% lub „bardzo dobrze” – 3,3%. Niemniej jednak aż 15,9% próby badawczej wskazało odpowiedź „źle”. Wśród ankietowanych dominuje przeświadczenie, że jakość życia w ostatnich 4 latach w gminie poprawiła się (39,1%) lub nie uległa zmianie (38,4%). Natomiast w ocenie 19,5% respondentów jakość życia pogorszyła się. Wśród respondentów dominuje ocena, że gmina nie rozwija się i należy na nowo przemyśleć kierunki rozwoju – 53,3% udzielonych odpowiedzi. Natomiast dla 39,4% badanych sytuacja w gminie jest zadowalająca.

W odniesieniu do poziomu zadowolenia z realizacji zadań publicznych, respondenci najlepiej ocenili jakość powietrza atmosferycznego, edukację podstawową i gimnazjalną, dostęp do kultury, dostęp do infrastruktury i usług sportu i rekreacji oraz estetykę przestrzeni publicznej. Najslabiej oceniono realizację zadań publicznych związanych z infrastrukturą drogową, komunikacją zbiorową lokalnym rynkiem pracy, bezpieczeństwem w ruchu drogowym i ochroną zdrowia.

Zdaniem mieszkańców priorytet dla rozwoju gminy winny stanowić przede wszystkim takie działania jak poprawa jakości dróg, chodników oraz zwiększenie ilości i jakości ścieżek rowerowych, poprawą dostępu do programów profilaktycznych.

⁶⁸Zob. szerzej, *Partycypacja publiczna w praktyce*, red. Anna Olech, Warszawa 2013; *Przepis na uczestnictwo. Diagnoza partycypacji publicznej w Polsce*, red. Anna Olech, Warszawa 2013. Raporty dostępne są: <http://www.isp.org.pl/publikacje,25.html>

2.2. Analiza na podstawie ankiet dla przedsiębiorców

Próba badawcza, tj. liczba przedsiębiorstw biorących udział w badaniu ankietowym jest zbyt mała, aby prezentować statystycznie istotne wnioski. Niemniej jednak odpowiedzi udzielane przez respondentów są zbieżne z wnioskami wysuwanymi na podstawie prowadzonej równoległe diagnozy społeczno-gospodarczej. Wyniki badania ankietowego wskazują, że przedsiębiorstwa zarejestrowane na terenie gminy, działają głównie lokalnie, raczej nie prowadzą działalności eksportowej, nie pozyskują środków z zewnętrznych źródeł finansowania, a tylko niewielka grupa podmiotów planuje prowadzić tego rodzaju aktywność w najbliższych latach.

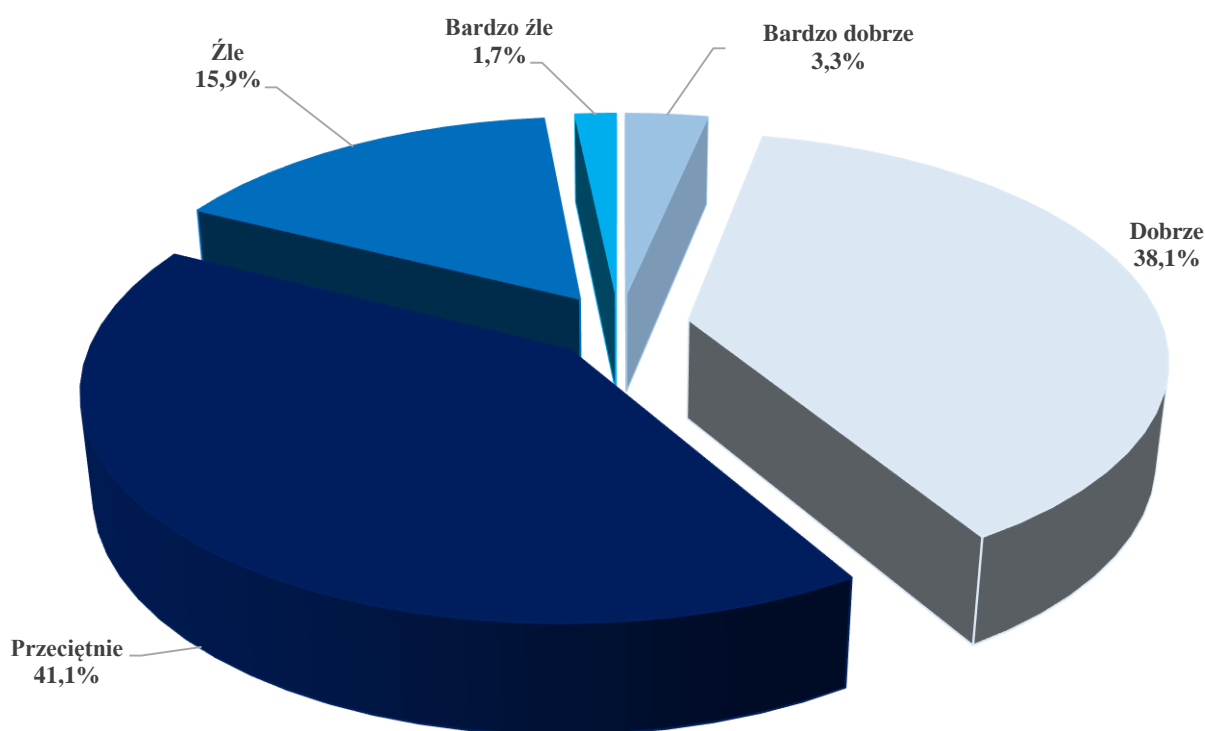
Z perspektywy rozwoju lokalnej przedsiębiorczości według respondentów ważne utworzenie punktu informacyjnego do spraw zewnętrznego finansowania działalności np. Unii Europejskiej.

2.3. Analiza na podstawie ankiet dla organizacji pozarządowych

Próba badawcza, tj. liczba organizacji pozarządowych biorących udział w badaniu ankietowym jest zbyt mała, aby prowadzić pełną analizę statystyczną.

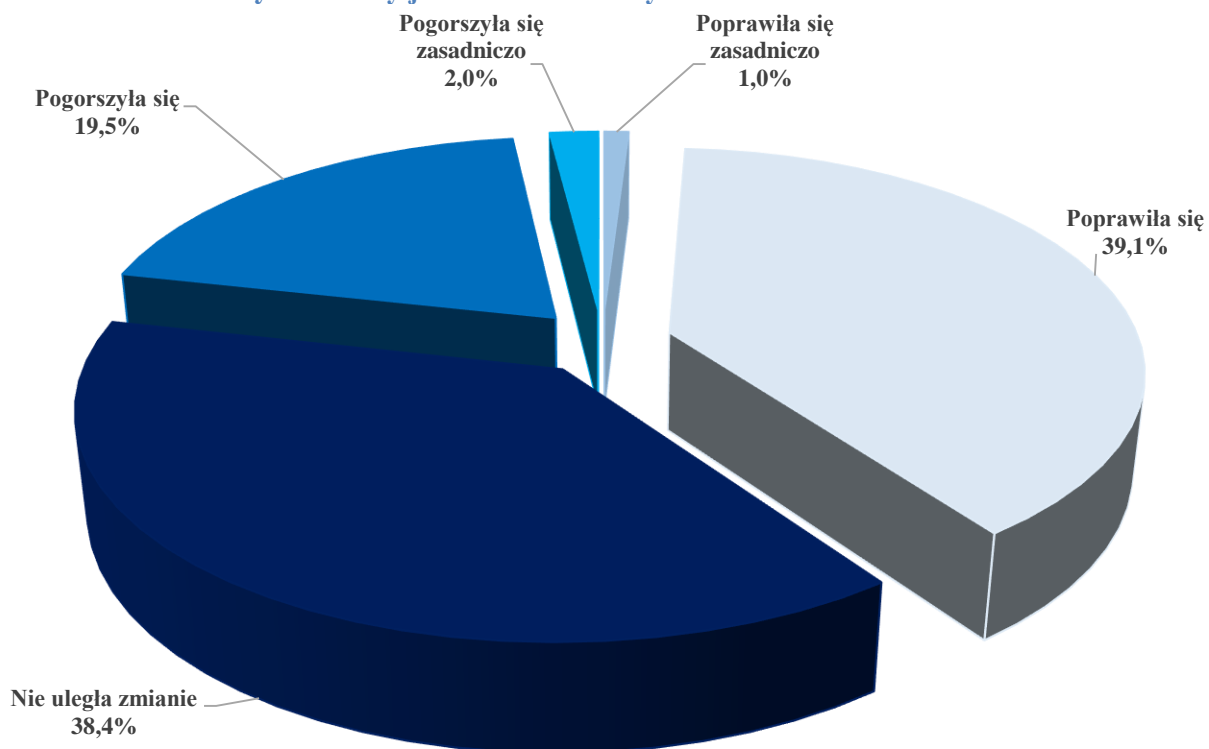
3. Graficzna analiza badania ankietowego – mieszkańcy

Wykres 4 Jak ocenia Pani/Pan jakość życia w gminie?

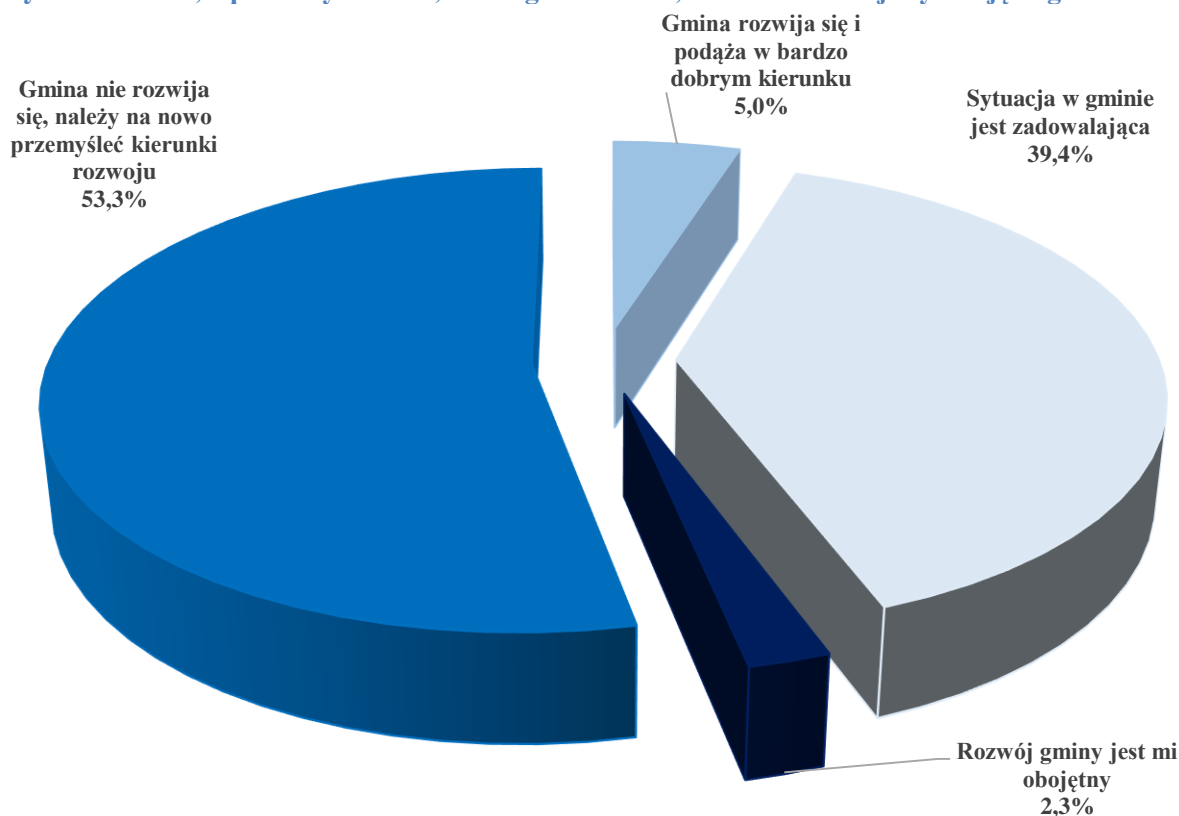
Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Badanie ankietowe – mieszkańcy*.

Wykres 5 Czy jakość Pani/Pana życia w ostatnich 4 latach?

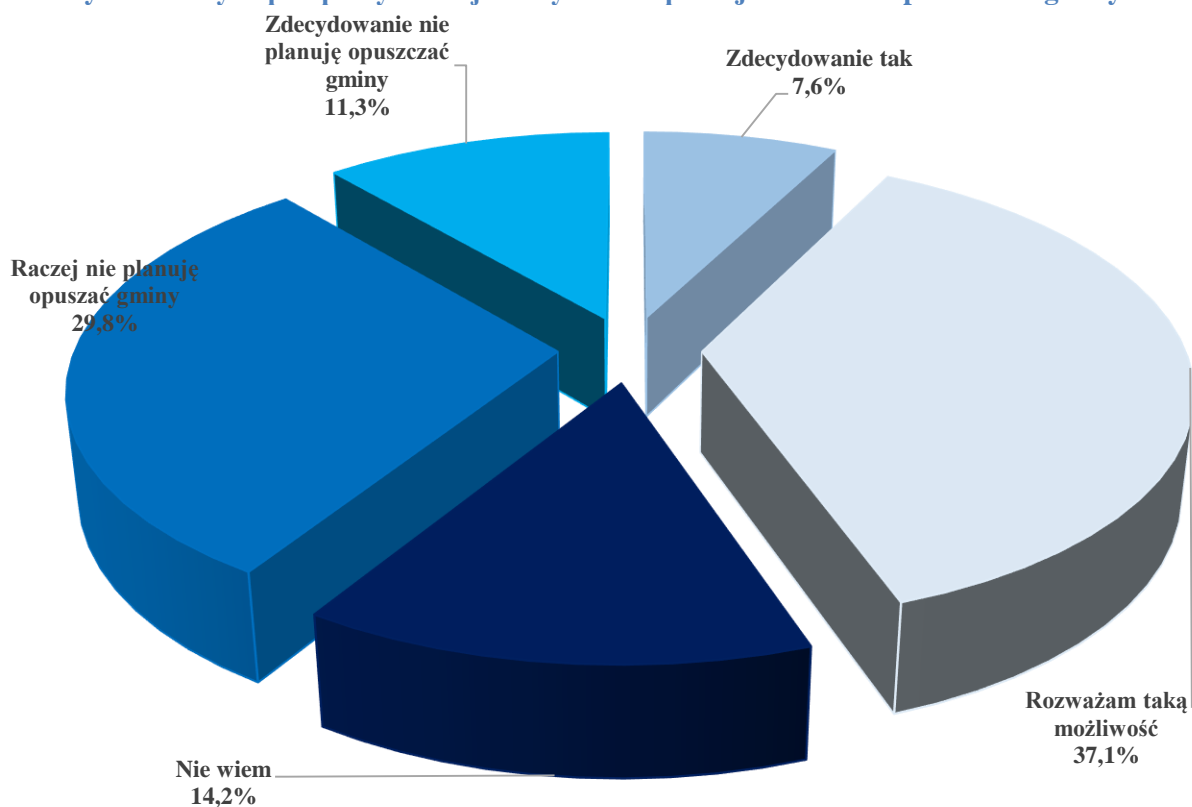
Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Badanie ankietowe – mieszkańcy*.

Wykres 6 Które, z poniższych zdań, według Pani/Pana, właściwie oddaje sytuację w gminie?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Badanie ankietowe – mieszkańcy*.

Wykres 7 Czy w perspektywie najbliższych 2 lat planuje Pani/Pan opuszczenie gminy?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Badanie ankietowe – mieszkańcy*.

Spisy

Spis rysunków

Rysunek 1 Podstawowe definicje	5
Rysunek 2 Położenie gminy Drezdenko w powiecie strzelecko-drezdeneckim	36
Rysunek 3 Zagrożenie powodziowe na terenie gminy Drezdenko	48

Spis tabel

Tabela 1 Logika założeń strategicznych	14
Tabela 2 Proponowane kierunki działania Strategii Rozwoju Gminy Drezdenko.....	15
Tabela 3 Spójność SRGD 2014-2020 z RPO Lubuskie 2020.....	25
Tabela 4 Różnice między monitoringiem a ewaluacją	29
Tabela 5 Terminy dotyczące przekazywania dokumentów uczestnikom procesu.....	34
Tabela 6 Szczegółowy plan postępowania w ramach przygotowania <i>Okresowego Raportu o stanie realizacji Strategii</i>	34
Tabela 7 Powierzchnia geodezyjna sołectw (2011 r.).....	37
Tabela 8 Wykaz miejscowości na terenie Gminy Drezdenko	38
Tabela 9 Struktura terenów zabudowanych i zurbanizowanych (2014 r.).....	40
Tabela 10 Struktura gruntów rolnych (2014 r.)	41
Tabela 11 Struktura gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych (2014 r.)	42
Tabela 12 Struktura gruntów pod wodami (2014 r.).....	42
Tabela 13 Liczba ludności w gminie Drezdenko w latach 2009-2014	52
Tabela 14 Przyrost naturalny w gminie Drezdenko w latach 2009-2014	52
Tabela 15 Problemy zdrowotne mieszkańców powiatu strzelecko-drezdeneckiego [2009-2011]	55
Tabela 16 Zasięg korzystania z pomocy społecznej według kryterium dochodowego w latach 2010-2013	56
Tabela 17 Pracujący wg płci w gminie Drezdenko w latach 2009-2013	56
Tabela 18 Bezrobotni wg płci w gminie Drezdenko w latach 2009–2014	57
Tabela 19 Główni pracodawcy w gminie Drezdenko	57
Tabela 20 Stowarzyszenia wpisane do rejestru stowarzyszeń Krajowego Rejestru Sądowego.....	58
Tabela 21 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON (2014 r.).....	62
Tabela 22 Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2007 w gminie Drezdenko (2014 r.).....	62
Tabela 23 Liczba podmiotów wpisanych do Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej i dominujące działalności (2015 r.).....	65

Tabela 24 Liczba przedsiębiorstw wpisanych do rejestr przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego (2014 r.).....	67
Tabela 25 Rozkład podmiotów gospodarczych według liczby pracowników (2014 r.).....	68
Tabela 26 Powierzchnia zasiewów w gminie Drezdenko wg rodzaju gospodarstwa (2013r.).....	69
Tabela 27 Liczba gospodarstw w gminie Drezdenko wg rodzaju zasiewów (2013 r.).....	69
Tabela 28 Hodowla zwierząt w gminie Drezdenko wg liczby gospodarstw (2013 r.).....	70
Tabela 29 Hodowla zwierząt w gminie Drezdenko wg liczby zwierząt (2013 r.).....	70
Tabela 30 Kąpieliska na terenie Gminy Drezdenko	73
Tabela 31 Wyposażenie mieszkań w podstawowe instalacje (2013 r.).....	75
Tabela 32 Parametry systemu zaopatrzenia w wodę w gminie Drezdenko (2014 r.).....	78
Tabela 33 Parametry systemu oczyszczania ścieków w gminie Drezdenko (2014 r.).....	79
Tabela 34 Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku (2013 r.).....	79
Tabela 35 Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone z wyłączeniem odpadów komunalnych) 2014 r.	80
Tabela 36 Analiza SWOT	88

Spis wykresów

Wykres 1 Zmiana liczby ludności w grupach wiekowych w gminie Drezdenko między 2009 i 2014 rokiem	53
Wykres 2 Podział demograficzny według ekonomicznych grup wieku (2014 r.).....	54
Wykres 3 Liczba podmiotów wpisanych do Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej w poszczególnych wsiach (2014 r.).....	64
Wykres 4 Jak ocenia Pani/Pan jakość życia w gminie?.....	97
Wykres 5 Czy jakość Pani/Pana życia w ostatnich 4 latach?.....	97
Wykres 6 Które, z poniższych zdań, według Pani/Pana, właściwie oddaje sytuację w gminie?.....	98
Wykres 7 Czy w perspektywie najbliższych 2 lat planuje Pani/Pan opuszczenie gminy?	98

UZASADNIENIE

Strategia rozwoju jest dokumentem wyznaczającym najistotniejsze kierunki rozwoju jednostki samorządu terytorialnego. Określa wizję, misję, założone obszary i cele strategiczne oraz pola operacyjne, jak również wskazuje na otwarte kierunki działania. Zatem posiada walor porządkujący. Strategia rozwoju jest także formą komunikowania się organów samorządu terytorialnego z partnerami rozwoju.

Zalecenia Komisji Europejskiej mówią, że każda jednostka samorządowa swoje działania, a zwłaszcza inwestycje finansowane ze środków Unii Europejskiej, powinna podejmować w oparciu o jasno sformułowany plan długofalowego rozwoju. Jest to istotne tym bardziej teraz, gdy realizowany jest kolejny okres programowania Funduszy Europejskich na lata 2014-2020.